

“gönül ve emek birliği...”

panko *birlik*

2015 YIL: 26 SAYI: 106

Pankobirlik Yayın Organıdır.

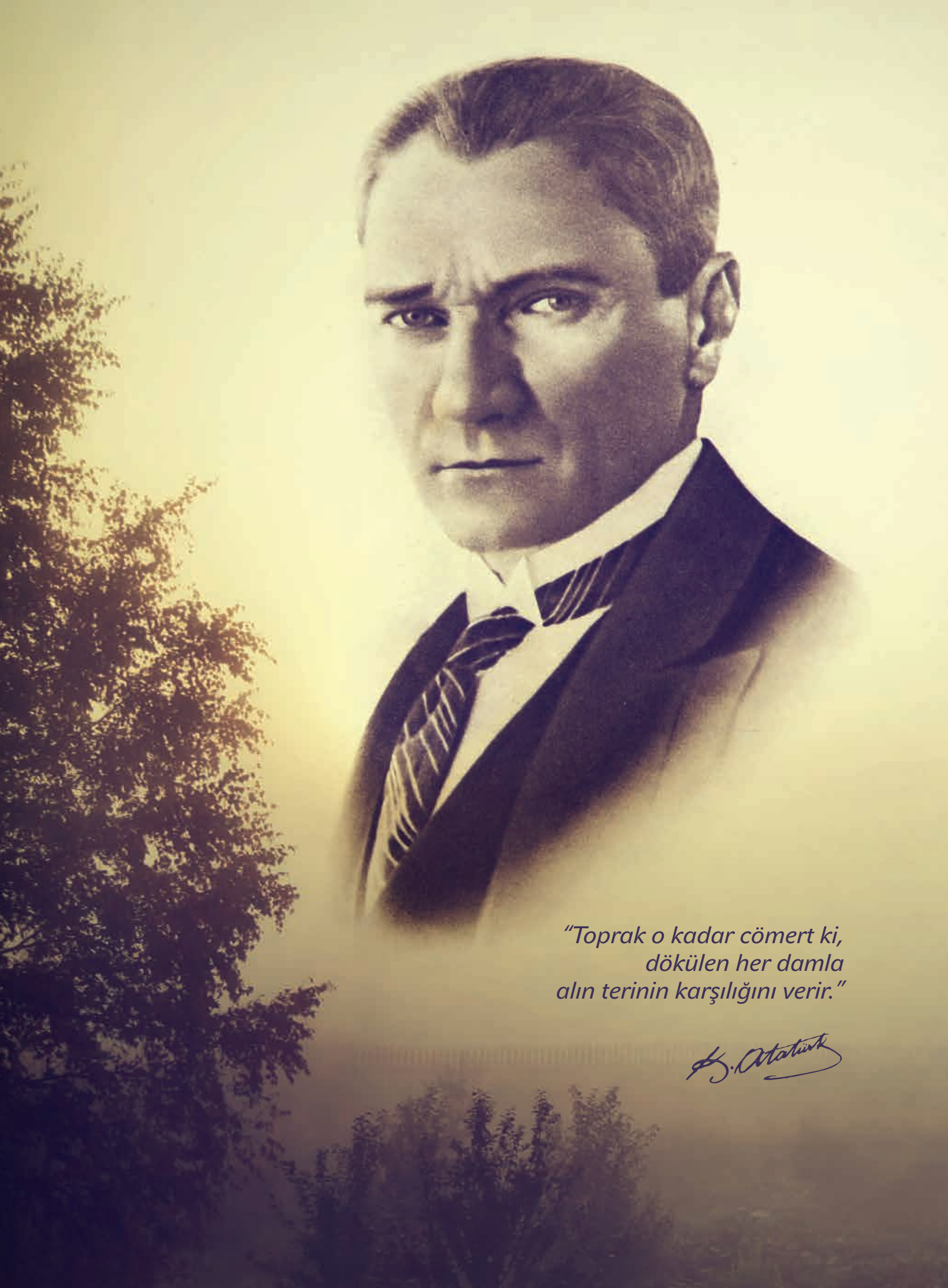

GERÇEK ŞEKER SAĞLIKLI LEZZET

Çok sık tükettiğimiz dondurma, çikolata, şeker gibi gıdalarda mısır şurubu veya tatlandırıcı yerine gerçek şeker olan pancar şekerinden yapılmış ürünleri tercih edelim, sağlığımızı koruyalım.

ÇOCUKLARIMIZIN GELECEĞİ İÇİN
TARIMSAL EKONOMİDEN
VAZGEÇMEYİN

*"Toprak o kadar cömert ki,
dökülen her damla
alın terinin karşılığını verir."*

K. Atatürk

**Sınırlı Sorumlu Pancar
Ekicileri Kooperatifleri Birliği
Adına Sahibi**
Taner Taşpınar

**Genel Yayın Yönetmeni ve
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü**
Ufuk Demir

Yayın Komitesi
Onur Düzerdik
Turgut Ağırnaslıgil
Cem Kaptan
Gülden Yalçınkaya
Zeynep Yılmaz
Tamer Erdem

Yönetim Yazışma Adresi
Pankobirlik Genel Müdürlüğü
Mithatpaşa Caddesi No:19
06420 Yenışehir ANKARA
Tel : 0 312 435 56 20 (8 hat)
Faks : 0 312 435 62 83
www.pankobirlik.com.tr
panko@pankobirlik.com.tr

Tasarım & Uygulama
FİKRİALEM

Ank. 0 312 466 20 10 (pbx)
İst. 0 212 284 84 20
www.fikri-alem.com.tr

Baskı & Cilt
**Bilnet Matbaacılık ve
Ambalaj San. A.Ş**
Dudullu Organize San. Bölgesi
1.Cad.No:16 Ümraniye / İstanbul
Tel : 444 44 03
www.bilnet.net.tr

“Pankobirlik Dergisi” adı kaynak
belirtilerek alıntı yapılabilir.

Bu dergi ücretsizdir
4 ayda bir yayınlanır.

DERGİMİZ BASIN
AHLAK YASASINA UYGUNDUR.

Baskı Tarihi: Ekim 2015

yeni sayıya yeni bakış

Tarladaki Gayreti
Refah ile
Tağlandırmak

4

8

Pankobirlik 2023
Hedeflerini Belirledi

14

Nışasta Bazlı Şeker
(NBŞ) Kotasının
Artırılması Pancar
Üretimini Azaltıyor

İçindekiler

Tarladaki Gayreti Refah ile Taçlandırmak.....	4
Pankobirlik 2023 Hedeflerini Belirledi.....	8
Niştasta Bazlı Şeker (NBS) Kotasının Artırılması Pancar Üretimini Azaltıyor.....	14
Dünyanın ve İnsanın Geleceği İçin Aile Çiftçiliği.....	17
S.S. Konya Pancar Ekicileri Kooperatifi	23
İştiraklerimiz Fortune 500'de	26
S.S. Kütahya Pancar Ekicileri Kooperatifi	28
Tatlının Acıya Dönüşünün Hazin Öyküsü: Niştasta Bazlı Şeker	31
Uşak Kooperatifimizde Kışlık Nohut Denemesi Devam Ediyor	37
Ruminantlarda Yoğun Tam Yem Nedir?	38
Kooperatiflerimiz Projeleri Hibe Desteği Hak Kazandı	44
Yenilenen Kooperatifçilik Sektörüne Gümrük ve Ticaret Bakanlığının Etkisi.....	45
Burdur-Isparta Kooperatifimizden Ortaklarına Büyük Hizmet	48
Ali Recep Nazlı İle Kırsal Kalkınmayı Konuştuk	49
Kooperatifçiliğin Tarihi ve Yasal Dayanakları	53
Kooperatiflerimizin Genel Kurulları Tamamlandı	56
Atatürk ve 30 Ağustos	58
Ekonomik Göstergeler	60
Basında Pankobirlik	62

31

Tatlının Acıya Dönüşünün
Hazin Öyküsü:
Niştasta Bazlı Şeker

38

Ruminantlarda
Yoğun Tam Yem Nedir?

45

Yenilenen Kooperatifçilik
Sektörüne Gümrük ve
Ticaret Bakanlığının Etkisi

Recep KONUK
PANKOBİRLİK Yönetim Kurulu Başkanı

TARLADAKİ GAYRETİ REFAH İLE TAÇLANDIRMAK

Ülkemizdeki kooperatlflere ve birliklere bakıldığında Pankobirlik, kuruluş amacı olan üyelerine ucuz girdi temininden üyelerinin ticari faaliyet alanını genişletmeye kadar her alanda en etkin birliktir ve başarılarıyla da kooperatifçilik alanında herkesten bir adım öne çıkmıştır. Bu kurum artık bilanço rakamlarına bakıp ne yapacağız diye tasalanmak yerine daha çok ne yapabiliriz diye konuşan, düşünen bir kurumdur. Bu pozisyon, bence her şeyden daha değerlidir. Çünkü eğer ortada izahı gerektirecek bir bilanço varsa kafalar bahaneye çalışır. Ancak başarılarla güçlenip, gözünüzü ufka dikmişseniz mazeret aramaz marifet sergilemeye başlarsınız.

Allah'a şükür 10-15 sene önce iki yakasını bir araya getirmeye çalışan, kooperatif mağazalarının ihtiyaçlarını te-

min etmek için hesaba kitaba boğulan Pankobirlik bugün, dünyadaki her yeniliği üreticisinin ayağına getirecek kudrete kavuşmuş, dünya ile yarışmanın hesabını yapar hale gelmiştir. Geldiğimiz bu nokta pancar tarlasındaki üreticimizden, kooperatiflerimize, mağazalardaki işletmelerimizdeki mesai arkadaşlarımızdan, Pankobirlik çalışanlarına kadar herkesin ortak gayretinin neticesidir.

Bizim asli işimiz pancar ancak Pankobirlik, 64 ildeki, 7.500 köyde yaşayan yaklaşık 1.5 milyon çiftçi ortağımızın tek meşgalesi, tek üretim kalemi pancardan ibaret değil. Ve biz uzunca bir süredir şunu diyoruz: Çiftçi her ne üretiyorsa ya da üretebilecekse o ürün de bizim ilgi alanımızdadır, tarım sektörünün her meselesi bizim meselemizdir. Tarım sektö-

rünün geleceği bizim geleceğimizdir. Eğer tarım sektörünü hedefe taşıyan gemi su alırsa pancar üreticisinin de ayağı ıslanır, buğday üretenin de, mısır üretenin de, ayçiçeği üretenin de, besicinin de, süt üreticisinin de. Ayçiçeğinin boynu eğrilirse pancarın yeşili de solar. Rahmetin sadece pancar tarlasına yağması çiftçiyi refaha taşımaz.

Pankobirlik'in geleceğinde şeker pancarı nasıl vazgeçilmez ürünse, bölgesine ve iklimine göre diğer ürünler de vazgeçilmezdir. Pankobirlik olarak, bir üretici birliği olarak biz nasıl şeker pancarı tarımını korumak için önlem alıyor, şeker pancarına yönelen tehditlerde sesimizi yükseltiyorsak, diğer ürünler için de aynı hassasiyeti taşımak mecburiyetindeyiz.

Pankobirlik ailesinin hassasiyeti, Pankobirlik ailesinin gayreti tek başına yeterli mi? Yetmez. Pankobirlik'in sesi başka mecralarda da yankı bulacak, başka mekânlarda da yüksелеcek ki rahmet buğday tarlasına da, mısır tarlasına da, ayçiçeği tarlasına da, patates tarlasına da, pancar tarlasına da düşecek. Ne demek istediğimi net ifade edeyim.

2007 yılının 13 Mart'ı Mecliste sıradan bir gün. O gün meclisin yaklaşık üç saatlik bir oturumunda 11 milletvekili kürsüye çıkıp konuşmuş. İsimleri vermeyeceğim. Mesleklerini paylaşacağım. 4 işadamı sanayici, 1 Eczacı, 1 Kuyumcu, 1 Akademisyen (Ziraat Fakültesi), 2 Veteriner, 1 Mülki İdare Amiri yani Kaymakam, 1 Avukat, Ege Bölgesinde tarım Kooperatifi yöneticiliği de yapmış bir avukat.

Bunlar şahsı veya partileri adına kürsüye çıkıp konuşanların meslekleri. Müzakereler esnasında ilgili bakana soru cevap kısmında soru soranların yani görüşülen konuyu açmak ve gerekirse önerge ile müdahil olmak için soru soran 7 milletvekili olmuş. Onlardan 2'si avukat, 2'si veteriner, 1'i bankacı, 1'i makine mühendisi, biri ilahiyatçı-avukat.

Konu müzakere edilirken şahsı veya gurupları adına kürsüye çıkıp konuşan hatiplere kimisi 5-10 kez olmak üzere oturduğu yerden 18 milletvekili müdahale etmiş. Yani laf atmış. İçlerinde eski hâkim var, dış hekimi var, avukatlar zaten olmazsa olmazımız. Müteahhit var, kimya mühendisi, jeoloji mühendisi var. Filolog, yani dil bilimci de var.

Meclisin o oturumunda görüşülen konu ne olabilir? Yani meclis hangi alanda bir yasal düzenlemeyi müzakere ediyor olabilir? Pek bir şey anlaşılmıyor değil mi?

Meclis tutanaklarına müzakerenin bir bölümü şöyle geçmiş. Mesleği eczacılık olan ve mevcut durumda partisi kapanmış

bir milletvekilimiz gurubu adına konuşuyor. Yani partisinin görüşülen kanunla ilgili görüşlerini anlatıyor.

Noktasına virgülüne dokunmadan tutanakta konuşma şöyle aktarılıyor:

"Geçtiğimiz günlerden birisinde, arabayla eve giderken, yolda, kamyonetle portakal satan birisine rastladım ve biraz portakal almaya karar verdim ve satıcıdan portakal aldım. Ertesi gün, almış olduğum portakalın içinde bulunduğu naylon torbadan yemek için portakal çıkardım. Her bir portakal, maalesef, üç aylık bebek kafası kadardı. Bozuldum o büyüklüğe, ama aldırış da etmedim. Hormonlu ise büyüktür, hormonsuz ise küçüktür, bakıp da alsaydın dedim kendi kendime, ama üç aylık bir bebek kafasından büyük olsa da bir portakal yemeğe karar verip de soyduğumda, neye uğradığıma şaşırdım. İçinin garip bir rengi vardı, değişik bir suyu vardı, kokusu da bir garip idi bu portakalın."

**Pankobirlik'in geleceğinde
şeker pancarı nasıl
vazgeçilmez ürünse,
bölgesine ve iklimine
göre diğer ürünler de
vazgeçilmezdir. Pankobirlik
olarak, bir üretici birliği
olarak biz nasıl şeker pancarı
tarımını korumak için önlem
alıyor, şeker pancarına
yönelen tehditlerde sesimizi
yükseltiyorsak, diğer ürünler
için de aynı hassasiyeti
taşımak mecburiyetindeyiz.**

**Pankobirlik ailesi olarak
bizim bir misyonumuz var,
Türk tarımına lokomotiflik
yapıyoruz. Bizim tarladaki
üretimde, tarlada üretileni
sanayi ile taçlandırmada bir
problemimiz yok. Bizi daha
ileriye taşıyacak, lokomotifin
gücünü arttıracak, katarı
hızlandıracak olan karar
mekanizmalarına da dâhil
olmaktır.**

Eczacı Vekilimiz devam ediyor; “Bakın, çiftçiler, Sayın Milletvekilim bunu çok iyi anlıyor, köylüler çok iyi anlıyor. Belli iklimler ve toprak özellikleri, normal tarım şartlarında, belli boy, tat ve özelliklerde meyve verir. Ben ziraatçı değilim, ama bir köylüyüm, köylü çocuğuyum, hepimiz biliriz bunu. Aynı meyveler değişik ülkelerde, değişik tat ve özellikler taşırlar; Türk domatesi, Yunan domatesi, İtalyan domatesi veya İspanyol portakalı; Türk portakalını; gözünüzle seçer, ayrıca tatlarındaki nüansları, farklılıkları anlarsınız.

Yukarıda saydığım tüm ülkeler kendi kimliklerini taşıyan meyveleri muhafaza ederken, Türk meyvesi kimlik değişimi yaşıyor ve Türk meyvesindeki bu kimlik değişiminin, tarımın yönetimi ve desteği süreciyle alakalı olduğunu hepimiz biliyoruz.

Eskinin doğal ve küçük hacimli meyve üreticiliğinden, günümüzün büyük hacimli ve ticaret beklentisinin daha yüksek olduğu meyve üreticiliğine geçişte üretim desteği ve kontrolü olmadığı için bunlar meydana geldi.”

Şimdi mecliste neyin görüşüldüğü anlaşıldı mı? Tarım sektörünü ilgilendiren bir şey ama ne görüşüldüğü ne konuşanların, ne laf atanların, ne soru soranların mesleklerinden ne de hatibin söylediklerinden pek belli değil.

O gün Mecliste sıradan bir gündü evet. Ancak o gün Türkiye’deki 34.000’den fazla köyü ve o köylerde yaşayan o günkü rakamla 20 milyonun üzerindeki insanımızı ilgilendiren ve hizmet alanı o köyler ve o köylerde yaşayanlar olan Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumunun Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Tasarısı görüşülüyordu.

Bu Kanun tasarısının görüşmeleri 13 Mart’ta başlamış, 4 birleşim görüşülmüş. Araya başka acil konular girmiş, tasarısı Meclisten geçmiş, Cumhurbaşkanı bazı eksikliklerinin giderilmesi için Meclise göndermiş ve nihayet ilk görüşülmeye başlanmasından yaklaşık 2 ay sonra da kanunlaşmış.

Şunu ifade etmek istiyorum; o görüşmelerde portakalın hacmi yerine meselenin içeriğini konuşacaklar, konuşabilecekler o salonda bir fazla olsaydı belki tasarısı eksiksiz meclisten geçer belki de o kurum doğrudan köye ve köylüye daha etkin ulaşacak yeniliklerle bezenirdi.

Köyün ve tarlanın gündemini oraya nasıl taşıyacağız? İşte can alıcı soru budur?

Hoca bir gün evinin damını aktarıırken damdan düşmüş. Hocanın her tarafı ağrı sızı içinde. Ahali toplanmış başına, hem soruyor hem akıl veriyor. Şunu yap bir şeyin kalmaz diyen mi ararsın, beline ip bağlasaydın diyen mi? Hoca dayanamamış, “bana damdan düşen birini getirin” demiş. Ahali sormuş ne yapacaksın diye?

Hoca cevap vermiş, “beni en iyi o anlar.”

Bunu niye anlattım? Ülkemiz nüfusunun yaklaşık dörtte biri köylerde yaşıyor. Yani ülkemizdeki 4 kişiden biri çiftçi. Her dört kişiden birinin geçim kaynağı tarım ve hayvancılık. Ve hepimiz diyoruz ki Türkiye’deki tarlalar daha çok üretebilir, ahırlar ağıllar bereketlenebilir. Çare kimden gelecek? Ankara’dan.

Mecliste mesleğim çiftçilik diyen 8 vekilimiz vardı. Bunlardan 6’sı hem çiftçi hem işadami, tüccar, iktisatçı, bürokrat. Yani ana geçim kaynakları tarla tapan değil. Sadece ikisi çiftçilikten başka işim yok demişti. Burada tek tek isim vermeyeceğim ancak o çiftçiyim diyen vekillerin de tarla ile tapan ile ilgisi üzerlerine kayıtlı araziden ibaretti.

Tarımın meselelerinin mecliste enine boyuna konuşulduğu yer neresi Tarım, Orman ve Köy İşleri Komisyonu. Bu Komisyonunda “çiftçilik de yapıyorum” diyen vekillerden sadece üçüne görev verilmişti bir önceki dönemde. Komisyonun 26 üyesi var. Komisyonun çiftçilikle az buçuk ilgisi olan üyesinden çok tüccar ve işadamları üyesi vardı. Az buçuk çiftçi kadar eski öğretmen vardı o komisyonunda. Hatta iki eczacı üyesi mevcuttu komisyonun. Turizmciler, avukatlar, elektrik mühendisleri bile vardı.

İşçi çiftçilik olanların niye siyasette olması gerektiği sorusunun cevabı yukarıdaki manzaradır. Mecliste köy konuşulacaksa, mecliste tarla konuşulacaksa, mecliste hayvancılık konuşulacaksa, mecliste mera, bağ bahçe konuşulacaksa herhalde tarladan gelmiş biri eczaneden gelmiş birinden daha fazla katkı sağlar, daha doğru bir bakış açısı getirir. Buna niye ihtiyaç var, yine bir örnekle anlatayım;

Gazetelerden okumuşsunuzdur, geçtiğimiz günlerde Reklam Kurulu şikâyet üzerine Banada reklamını durdurdu. Hani şu; Banada kavanozunun üstünde Padişah Kavuğu olan, mehterli reklamı. Ne diyorduk reklamda, “eskiden glikoz şurubu mu vardı” diyorduk. Gerçek kakao, has Giresun Fındığı, halis süt ve pancar şekerinden Torku Banada’yı ürettik diyorduk.

Bunları dediğimiz için tüketiciyi yanıltıcı reklam diye şikâyet etmiş ayağına bastığımız birileri. Haksız rekabetle suçlanmışlar. Reklam Kurulu da bakmış mevzuata pancar şekeri diye bir tanım yok demiş ve tüketiciyi yanıltıcı reklam kararı diye bir ucube karar almış. Yani iş kılıfına uydurulmuş.

Bu tüketiciyi yanıltma değil, yanıltmamadır. Yani mevzuat ayırmıyor diye pancar şekeri ile glikoz şurubunun farkı yok mu? Var! Bunu pancar üreticisi kadar, sokaktaki her vatandaşımız da biliyor. Şikâyet edenlerin derdi ne? O zehri mاسum gösterip kolay para kazanmaya devam etmek. Bunun yolu ne? Glikoz, NBS, tatlandırıcı ne varsa hepsine şeker deyip pancar şekeriyle bunları aynı sınıfta tutmak.

Reklam Kurulu haklı mı? Mevzuat, şekeri kökenine göre ayırmadığı için haklı.

Bu oyunu nasıl bozacaksınız? İşte o mevzuatın yazıldığı masada olursanız o oyun bozulur.

Bu sadece bir örnek. Bu kurumu ve üreticiyi ilgilendiren onlarca karar alınıyor, onlarca karar veriliyor. Pankobirlik ve

üretici o masalarda temsil edilmezse bilin ki, o masalarda temsil edilenler hep kendilerine doğru yontmaya devam eder.

Pankobirlik ailesi olarak bizim bir misyonumuz var, Türk tarımına lokomotiflik yapıyoruz. Bizim tarladaki üretimde, tarlada üretileni sanayi ile bağlandırmada bir problemimiz yok. Bizi daha ileriye taşıyacak, lokomotifin gücünü arttıracak, katarı hızlandıracak olan karar mekanizmalarına da dâhil olmaktır. O mecranın Pankobirlik’in vizyonu ile zenginleşmesi, çiftçinin bakış açısıyla ülkemiz gündeminin çeşitlenmesi hem tarım sektörümüzün daha hızlı büyümesinin hem de ülkemizin topyekûn kalkınmasının teminatıdır.

PANKOBİRLİK 2023 HEDEFLERİNİ BELİRLLEDİ

Hazırlanan Stratejik Plan PANKOBİRLİK'in önümüzdeki 10 yılının bir yol haritası ve eylem planı niteliğini taşımaktadır. Stratejik planın amacı ulusal-uluslararası düzeyde kooperatifçiliğin öncüsü ve önderi olabilmek düşüncesi ile insan kaynaklarını daha verimli kullanarak geleceğe yön verebilmek, kurumun iç dinamiklerini sürekli iyileştirme ve kapasite geliştirme yoluyla harekete geçirmektir. Stratejik Planın, temel ruhunu ve özünü oluşturan bu amaç genel anlamda kurumun vizyonuna ulaşmak için misyon ve değerlerden hareketle amaçların, hedeflerin, faaliyetlerin ve performans göstergelerinin yer aldığı bir plan olarak tanımlanır.

Stratejik Plan, bugün ve gelecekte kurumsal başarı tanımını yapmayı ve bu başarı altyapısını gerçekleştirmeyi sağlayacak kurumsal yapı, çalışma ilkeleri, yönetim yaklaşımı, kurumsal değer üretme ve bunları gerçekleştirecek eylem setlerini belirlemeyi gerektirmektedir. Bunlardan hareketle;

PANKOBİRLİK Stratejik Planı da kurumun vizyonuna ulaşmak için amaç, hedef, faaliyet ve performans göstergelerinin yer aldığı önemli bir kaynak olarak hazırlanıp, yol haritası niteliğinde oluşturulmuştur.

Stratejik Plan 6 aşamada gerçekleştirilmiştir. Bunlar;

1. Aşama: Mevcut Durum Analizi

Bu aşamada Bölge Kooperatiflerinin Mevcut Durumu ve Sorunları, Birim Kooperatiflerin Mevcut Durumu ve Sorunları, SWOT Analizi ve Değerlendirme Parametreleri ve dünyada, AB'de ve Türkiye'de Yaşanan Gelişmeler ve Eğilimler ele alınmıştır.

2. Aşama: Kurumsal Geçmiş ve Yapılanma

Kurumsal Çalışma İlkeleri ve Değerler Bütünlüğü ele alınmış ve tarihsel süreçte nasıl bir dönüşüm geçirdiği irdelenmiştir.

Birliğimiz değişen dünya ve ülke koşullarına uyum sağlamak, kooperatifçilik, şeker pancarı ve ilgili olduğu tüm sektörlerde öncü ve ilk olabilmek için kendi iç dinamiklerini ve dış paydaşlarını dikkate alarak; 2023 Stratejik Planını hazırladı.

3. Aşama: Değer Üretme Yaklaşımı- Kurumsal İç Bakış

Değer üretim yaklaşımındaki temel bileşenler ile PANKO-BİRLİK bünyesinde gelişime açık kurumsal açık yönler ile kurumsal kapasitede öğrenme yetisi ve yenilik değerleri irdelendi. Bunun yanı sıra değer üretiminde yaşanan sorunlar ile PANKOBİRLİK ortak ilişkileri ele alınmıştır.

4. Aşama: Kurumsal Misyon ve Vizyon Tanımlamaları

Stratejik planın geleceğe ilişkin yapılanmasının en önemli aşamalarındandır. Kurumun Vizyon ve Misyon tanımlamaları yapılmıştır.

5. Aşama: Kurumsal Yapı ve Yönetim Yaklaşımında Değişim

Kurumun Vizyon ve Misyon tanımlaması çerçevesinde kurumsal yapı ve yönetim yaklaşımında ortaya çıkan değişim gereksinimi irdelenmiştir.

6. Aşama: 2014-2023 Stratejik Plan Dönemi

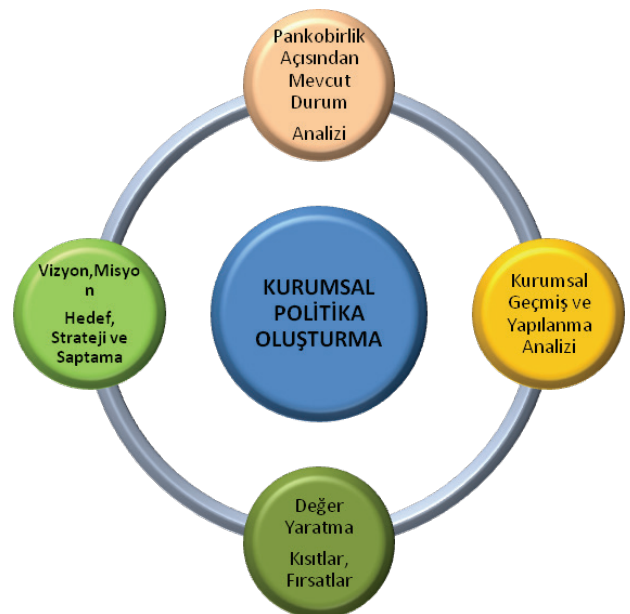
Bu aşama planın en önemli aşamasıdır. Burada kurumun geleceğe yönelik amaç ve hedef tanımlaması yapıldı ve bu doğrultusunda yapılması gerekenler strateji boyutunda ele alındı. Bu stratejik hedeflere varmak için planlanan faaliyetler tanımlandı ve bunun gerçekleşme düzeyini ortaya koyan performans göstergeleri ortaya konulmuştur.

Plana temel oluşturan sorular ve bu soruların değerlendirildiği plan alanları şu biçimde tanımlanabilir;

Neredeyiz: SWOT analizi,
Nereye gideceğiz? Misyon, Vizyon, Değerler, Amaçlar
Nasıl ulaşıyoruz? Hedefler, faaliyetler
Başarıyı nasıl değerlendiririz?
Ölçme ve değerlendirme

Plan farklı aşamalardan geçerek son halini almıştır. Ortaya konan aşamalar, yönetsel olarak şu biçimde sıralanabilir:

- Mevcut durum analizi
- Kurum hafızasının incelenmesi
- Sektörel incelemeler
- Bölgelerde katılımcı değerlendirme ve tartışma toplantıları (Bölgeler: Balıkesir, Konya, Turhal, Uşak)
- Derinlemesine görüşme formları ve/veya anket uygulaması
- İzleme ve değerlendirme göstergelerinin belirlenmesi
- Strateji saptamaları-katılımcı değerlendirmeler
- Kısa-orta ve uzun vadeli eylem planlarının belirlenmesi
- Analitik SWOT analizi
- Faaliyetlerin saptanması
- Merkezde genel değerlendirme ve tartışma toplantısı
- Raporlama

PANKOBİRLİK değişim yönetimine uygun bir şekilde, misyon ve vizyon belirleme, temel amaç, hedef ve faaliyetleri belirleme, ölçülebilir başarı göstergeleri oluşturma yaklaşımına yönelmiştir.

PANKOBİRLİK Stratejik Plan hazırlanırken sadece kurumun kendi geleceğine değil, aynı zamanda bağlı kuruluşları, kooperatifleri ile Türk kooperatifçiliğinin mevcut durumuna ve geleceğine de ışık tutmak istenmiştir. Bu nedenle strateji geliştirme yaklaşımı kurumsal kapasite gelişimi, değişim yönetimi, vizyon ve misyon tanımlama kadar kooperatifçiliğin gelişmesine de katkıda bulunma hedefindedir. Çünkü PANKOBİRLİK ülkemizin gelişmesinde ve kırsalın kalkınmasında kooperatifleri, en önemli araçlardan birisi olarak görmektedir.

PANKOBİRLİK kooperatiflikte ortaya çıkan yeni yaklaşımlar doğrultusunda gelecek yönelimli ve katılımcı bir anlayış içinde “Strateji Geliştirme” yaklaşımına geçmektedir. Bu kapsamda değişim yönetimine uygun bir şekilde, misyon ve vizyon belirleme, temel amaç, hedef ve faaliyetleri belirleme, ölçülebilir başarı göstergeleri oluşturma yaklaşımına yönelmiştir. PANKOBİRLİK’i geleceğe taşıyan Vizyon tanımlamasını ülke, bölge ve dünya konjonktüründe tanımlamak, bunu yerine getirecek Misyon fonksiyonunu stratejileri ile saptayabilmek ve buna yönelik faaliyet tanımlarını yapmak Stratejik planın en önemli parçasını oluşturmaktadır.

1. VİZYON VE MİSYONUMUZ

Bundan hareketle PANKOBİRLİK’in yeni dönem VİZYONU; “ortakları, çalışanları ve yurttaşlar nezdinde güvenilir, ülke tarımında öncü, kooperatifçilikte her alanda ve düzeyde örnek ve önder, gıda güvenirliliğinde teminat, üretici-tüketici memnuniyetinde lider, sürekli iyileşme yoluyla yenilikçi, doğa-çevre duyarlılığında hassas bir anlayışla dünyada gıda, enerji ve kooperatifçilik alanında ilk 7 arasında yer almaktır.”

MİSYON; bir işletmenin, kumunun, kuruluşun varlığının temel amacıdır. Gelecekte olmak istediği yer, şu andaki durumu, toplumdaki imajıdır. Bundan hareketle PANKOBİRLİK’in yeni dönem misyonu; “ortaklarını ve ortak birim kooperatiflerini yurt içinde ve yurt dışında her konuda temsil etmek, başta ortakları olmak üzere çiftçilere ucuz ve kaliteli girdi sağlamak, pazarlama-ürün değerlendirme-ürün çeşitlendirme konusunda lider olmak, hesap verebilirlik ve şeffaflıkta açık olmak, tüketiciye sağlıklı ve güvenilir ürünler sunmak, toprak ve su kaynaklarını sürdürülebilir kullanmak, kırsalın yaşam koşullarını iyileştirmek, çalışanların verimliliğini ve aidiyetini artırmaktır...”

PANKOBİRLİK açısından yeni dönemde stratejik açılımların yapılması, büyüme ülkelerinin belirlenmesi, verimlilik değerlerinin benimsenmesi, ortakların aidiyet duygusunun daha da pekişmesi, piyasa koşullarına ve rekabet ortamına uyum sağlaması ve piyasanın yönlendirilmesi kurumsal yapılanmada önemli bir unsur olarak ortaya çıkmıştır. Bu saptamalar PANKOBİRLİK Stratejik Plan hazırlıkları sırasında gerçekleştirilen iç ve dış paydaş analizlerinde de vurgulanmaktadır.

2. STRATEJİK AMAÇLARIMIZ

PANKOBİRLİK’in önümüzdeki dönem stratejik amaçları 5 ana maddede toplanmıştır. Bunlar;

1. Uluslararası düzeyde tanınır ve model olarak kabul gören bir PANKOBİRLİK oluşturmak.
2. Şeker ve şekerpancarı politikaları konusunda belirleyici ve öncü olmak, çözüm önerilerinde bulunmak ve şeker pancarı tarımının ülke ekonomisi ve tarımı açısından önemini kamuoyu ile paylaşmak.
3. Çevreci ve sürdürülebilir tarım uygulamaları ile ulusal tarımın ve gıda üretiminin gelişmesine katkı sağlamak.
4. Gelişmeler ve değişen gereksinimler karşısında Birliğimizin ve Kooperatiflerimizin kurumsal kapasitesinin geliştirilmesi ve mali yapının güçlendirilmesi.
5. Yenilikçi uygulamalar ile rekabet edebilirliğin ve sosyal refahın artırılması.

3. STRATEJİK ÖNCELİKLERİMİZ

Türkiye ekonomisinde sosyolojik açıdan da önemli sektörlerden olan tarım, yapısal değişim ve dönüşüm çalışmalarıyla birlikte ortaya çıkan stratejik derinliği insanlığı en yakından ilgilendiren sektördür. PANKOBİRLİK bundan hareketle stratejilerini hem kooperatifçiliğin gelişmesi hem de insanlığın öncelikli konularından gıdaya, tarımsal üretime eş zamanlı önem vererek belirlenen amaçlar doğrultusunda stratejilerini oluşturma hedefini ortaya koymuştur. Stratejiler kooperatif örgütlenmesi temelinde üretici-tüketici odaklı, çevre-doğa duyarlı, iç ve dış müşterilerini paydaş ve ortak olarak düşünen bir yaklaşımla oluşturulmuştur. Bunlardan hareketle stratejik alanlarını 13 temel çerçeveye oturtulmuştur. Ortaya konulan 13 stratejik önceliğin detayı, içerik tanımlaması öncelik sırasına göre aşağıda verilmiştir; Bunların amaç ve hedefler ile bütünlük sağ-

Kooperatifler dünyada üçüncü sektör olarak tarımda en yaygın örgütlenme biçimini oluşturmaktadır. Birliğimiz, ulusal düzeyde yakaladığı başarıyı uluslararası düzeye de taşıyacak ve dünyada da rol model bir kooperatif hareketi olma iddiasını devam ettirecektir.

lamasına özen gösterilmiştir. Buradaki öncelik, aynı zamanda PANKOBİRLİK'in 2014-2023 arasındaki hedef ve faaliyetlerinin de önceliğidir.

1. Kooperatif temelli örgütlenmeler, kooperatif girişimciliği konusunda ulusal ve uluslararası düzeyde öncü olunması

Kooperatifler dünyada üçüncü sektör olarak tarımda en yaygın örgütlenme biçimini oluşturmaktadır. Türkiye kooperatifçilik tarihinde önemli yeri olan ve son yıllarda girişimleri ile öncü kooperatif konumuna gelen PANKOBİRLİK ulusal düzeyde yakaladığı başarıyı uluslararası düzeye de taşıyacak ve dünyada da rol model bir kooperatif hareketi olma iddiasını devam ettirecektir.

2. Şeker ve şekerpancarı ile ilgili konularda referans kurum olunması

Türkiye şekerpancarı ekimi konusunda uluslararası telkinler çerçevesinde ekim alanlarını daraltmış ve bu durum ekici çiftçi sayısına ve şekerpancarı üretim miktarına yansımıştır. Aynı biçimde son yıllarda NBŞ kotasındaki artışlar doğal şeker üretim miktarlarını da etkilemekte ve gelecek açısından belirsizlikler ortaya çıkarmaktadır. PANKOBİRLİK şekerpancarının ve şekerin hem ülkemiz hem de kendisi açısından öneminden hareketle politika saptanmasında öncü rol oynama hedefindedir.

3. Lobi çalışmalarının yapılması ve kamuoyu oluşturulması

Sağlıklı doğal şeker üretimi ve şekerpancarının ülkemizdeki sosyo-ekonomik ve ekonomi-politik önemini ortaya koymak ve bölgelerarası gelişmişlik farklılıkların azaltılması amacıyla kamuoyu yaratmak ve şeker konusunda negatif algıların giderilmesi amacıyla lobi oluşturmak PANKOBİRLİK' in gelecek 10 yıldaki önemli stratejik önceliklerinden olacaktır.

4. Başta toprak ve su kaynakları olmak üzere üretim kaynaklarının sürdürülebilir kullanımının sağlanması ve gıda güvenirliliği konusunda toplumsal farkındalığın yaratılması

Küresel iklim değişikliği ülkelerin tarımsal üretimini tehdit etmekte ve maliyeti artırmaktadır. Kaynakların etkin ve verimli kullanımı en önemli stratejik bileşenlerden biri olarak ortaya çıkmaktadır.

Güvenilir gıda tüketiciler açısından giderek en fazla aranan unsurlardandır. Üretimin ilk aşamasından sofraya gelinceye kadar her sürecin kontrol ve denetim altında olduğu insan sağlığını her şeyin önünde tutan gıda güvenirliliği yaklaşımı PANKOBİRLİK'in önceliklerindendir. PANKOBİRLİK kapsamına giren her ürün için güvenilir gıda üretmek ve bunu tüketiciye güvenilir biçimde ulaştırmak, tüketicileri bilinçlendirmek, tüketici memnuniyetini tam olarak sağlamak iddiasıyla üretime devam etme kararlılığındadır.

5. Ortaklarımıza sürdürülebilir kaynak kullanımı ve tarımsal konularda sürekli ve güncel eğitimler ve teknik destek verilmesi

Sürdürülebilir tarımsal üretim için kaynakların etkin ve verimli kullanımı temel esastır. Etkin kaynak kullanımı konusunda ortaklara yönelik "eğitim ihtiyaç analizleri" yaparak sürekli eğitim programları düzenlemek ve başta etkin sulama olmak üzere tarımsal her konuda teknik destek vermek gelecek yıllardaki önemli önceliklerinden olacaktır.

6. Çalışanların performansının artırılması

Gelişmeler, değişimler ve gereksinimler doğrultusunda kendi mevzuatını ve işleyişini geliştirmek, hukuksal ve insan kaynakları altyapısını izlenebilir kılmak, güncellemek ve hızlandırmak bütüncül bir kurumsal kapasite gelişiminin esasıdır. Merkez ve taşra çalışanlarının ve yöneticilerinin iş verimliliğini, başarısını, iş tatminini ve mutluluğunu artıracak iş ortamı yaratmak ve bunun için sosyal olanakları da devreye sokmak, aidiyet duygusunu artırmak, yasal hakları sürekli iyileştirmek önemli duyarlılık alanlarındandır. Bu çalışanların performanslarının artırılması açısından önemli görülmektedir. Bunun için altyapı hizmeti, bilgi-belge yönetimi ve iletişim stratejilerini güçlendirmek temel hedeflerden olacaktır.

7. Yönetmeliklerin ve tamimlerin mevzuata ve ihtiyaçlara bağlı olarak güncellenmesi

PANKOBİRLİK'in gelecek yıllardaki hedeflerine ulaşmasında mevcut yönetmeliklerin ve tamimlerin günün koşullarına uyum sağlayacak biçimde ihtiyaçlara bağlı olarak güncellenmesi önemli görülmektedir. Burada ülkemizdeki yasal değişimler, gelişmeler izlenecek ve bunların ilgili olanlarına yönelik olarak uyum amacıyla gereksinim durumunda yönetmelikler ve tamimlerin güncellenmesinde geri kalınmayacaktır.

Değişen ve gelişen dünya tarımına uyum sağlayabilmek ve kooperatifçilik alanında daha fazla kabul görür hale gelebilmek adına, PANKOBİRLİK 2014-2023 dönemi için ortaya koyduğu amaçları gerçekleştirmeye yönelik 37 tane hedef belirlemiştir.

8. Etkin denetim ile faaliyetlerin uygunluğunun sağlanması

PANKOBİRLİK'in iç işleyişinde verimliliği artırmak, kurumsal performansı yükseltmek amacıyla etkin ve sürekli denetim yapılması, denetim esaslarının belirlenmesi ve denetimler sonucunda yürütülen faaliyetlerin uygunluğunun saptanması ve sağlanması gelecek açısından kurumsal verimliliğin artırılmasında önemli bir hedef olacaktır.

9. Bilgi İşlem Otomasyon Sisteminin yenilenmesi

PANKOBİRLİK'te kurumsal verimliliğin artırılması, mali yapısının güçlendirilmesi için bilgi işlem otomasyon sisteminin gözden geçirilmesi ve gelişmeler-değişmeler doğrultusunda yenilenmesi iyi yönetim ve etkin denetim açısından da önem taşımaktadır. Bunun ile yönetim ve denetim mekanizmalarının etkin bir biçimde entegre edilerek karar verme süreçlerinde etkinliğin artırılması amaçlanmaktadır. Bu aynı zamanda kaynakların etkin kullanımı ve yönetimi için de gereklilik göstermektedir.

10. Kooperatiflerimizin kurumsal ve mali kapasitelerinin artırılması

PANKOBİRLİK kurumsal kapasitesini insan kaynakları, teknolojik değişimler, sosyo-ekonomik gelişmeler doğrultusunda sürekli geliştirmeyi hedeflemektedir. Geniş örgütlenme ağı ile hizmetin niteliğini ve etkinliğini artıran, sürdürülebilir üretimi ve kaynak kullanımını dikkate alan, taleplere zamanında cevap verebilen bir kurumsal kapasite oluşumu PANKOBİRLİK'in öncelikli stratejik alanlarından. Kendi iç denetim çalışmaları ile mevzuata uygun bir kurumsal kapasite gelişimi aşağıdan-yukarıya bir yaklaşımın temellerini oluşturacaktır. Burada kurumsal kapasite ile birlikte mali kapasitenin artırılması eş zamanlı olarak hedeflenecek ve böylece kaynak etkinliğinin oluşturulmasına da katkı sağlanacaktır. PANKOBİRLİK'in hedeflerine ulaşmak için dinamik bir kurumsal ve mali yapı oluşturmak, tanınırlığını bilgi-teknoloji ile pekiştirmek vizyona erişime de yardımcı olacaktır.

11. Yeni teknolojilere, yeni yatırım alanlarına odaklanması

Dünyada ve Türkiye'de ortaya çıkan/çıkacak teknolojik, ekonomik değişimleri dikkate alarak yeni yatırım alanlarına yönelmesi, AR-GE çalışmalarında daha fazla bulunması ve farklı üretim alanında yenilikçi yaklaşımları dikkate alarak

sürdürülebilir üretimi ve kaynak kullanımının dikkate alınması geleceğin önemli konularından ve önceliklerinden olacaktır. Bunun ile aynı zamanda rekabet koşullarında daha fazla ön planda olmak da hedeflenecektir. Burada özellikle yenilenebilir enerji kaynaklarının kullanımı ve biyoyakıtlar enerji gereksiniminin karşılanması anlamında geleceği biçimlendiren girişimlerden olacaktır. PANKOBİRLİK bu anlamda yeni yatırımlarla geleceği hem kendi hem de üretici-tüketici boyutunda öncelik olarak görecektir.

12. Ortakların yüksek katma değerli ürünlerinin değerlendirilmesi

Kırsal alanda yaşayanların refah düzeyini yükseltmek, tarımsal gelirlerini artırmak ve çeşitlendirmek PANKOBİRLİK' in var oluş nedenlerindendir. Çiftçilerin temel girdilerini temin edebilmesi, farklı üretim alanlarına yönelmesi, ürünleri yüksek değerden değerlendirebilmeleri kırsal gelişme açısından önemlidir. Burada özellikle ortakları yüksek katma değerli ürünlere yönlendirmek, bu ürünleri değerlendirerek ortakların ekonomik refahına katkıda bulunmak temel önceliklerden olacaktır.

13. Faaliyetlerin zamanında hızlı ve güvenilir bir şekilde yürütülmesinin sağlanması

Değişimlere ve yeniliklere zamanında uyum gelecek açıdan önemlidir. Özellikle ortakların tarımsal üretim faaliyetlerinde kullandıkları girdilerin uygun maliyetlerde temini, girdilerin standartlara uygunluğu ve de erişilebilirliği hedeflere ulaşmada önemli olarak görülmektedir.

4. HEDEFLERİMİZ

Değişen ve gelişen dünya tarımına uyum sağlayabilmek ve kooperatifçilik alanında daha fazla kabul görür hale gelebilmek adına, PANKOBİRLİK 2014-2023 dönemi için ortaya koyduğu amaçları gerçekleştirmeye yönelik 37 tane hedef belirlemiştir.

Bunlardan bazıları aşağıdaki gibidir;

1. Kooperatifçilik mevzuat çalışmalarına katkı sağlanması,
2. Şeker pancarı ve şeker ile ilgili periyodik yayınlar çıkarmak, yayınların kooperatiflerimiz aracılığı ile duyurulmasının/yayımının sağlanması,
3. Şeker sektöründe ve şeker pancarı üretiminde ulusal ve uluslararası düzeyde tanınırlılığın artırılması ve kamuoyu yaratılması,

4. Çevre sağlığı ve toprakların sürdürülebilir kullanımı için girdi kullanımında AB standartlarının yakalanması,
5. Su kaynaklarının etkin ve tasarruflu kullanımı için modern basınçlı sulama sistemlerinin yaygınlaştırılması.

5. FAALİYET-PERFORMANS GÖSTERGELERİMİZ

PANKOBİRLİK'in 2023 yılı hedeflerine varabilmesi ve böylece amaçlarını gerçekleştirmesi ancak net olarak belirlenen faaliyetlerin gerçekleştirilmesi ile mümkündür. Bu konu üzerinde özellikle durulmuş ve PANKOBİRLİK'i geleceğe taşıyacak 117 faaliyet tek tek tanımlanmıştır. Bunlardan öne çıkanları aşağıdaki gibi sıralayabiliriz:

- Tarımsal sanayinin kurulabilmesi için iştiraklerimize ve kooperatiflerimize teknik destek sağlamak,
- Tarımsal mekanizasyon ve girdi kullanımına yönelik fizibilite çalışmalarını yapmak,
- Ölçeklendirme ve limit tahsisinin kooperatif verilerine göre her yıl yeniden düzenlenmesini sağlamak,
- Ortaklarımızın ürünlerinin değerlendirilmesine yönelik çalışmalar yapmak, ürünlerin pazarlama olanaklarını araştırmak,
- Kooperatiflerde 3 yıl içerisinde proje ekiplerini oluşturmak, kooperatiflerimizin faaliyet sahalarının incelenerek raporlama yapmak, iyi tarım uygulamalarına ve organik tarımın yaygınlaştırılmasına yönelik denemeler kurmak,
- Girdilerin optimum miktarlarda kullanımı için ortaklarımıza eğitim vermek, sözleşmeli tohumluk ve ürün üretiminin koo-

peratiflerimizde yaygınlaştırmak,

- Üyesi olunan ulusal ve uluslararası kurumlar ile işbirliği içerisinde çalışmalar yürütmek,
- Özelleştirme kapsamındaki şeker fabrikalarının yönetimi için birliğimizce model oluşturmak ve hazırlanan yönetim modelini ilgililerle paylaşmak,
- Her yıl kooperatiflerimizin bir araya geldikleri farkındalık artırıcı organizasyonlar düzenlemek vb.

GELECEK SENARYOLARIMIZ ve POLİTİKAMIZ

Planda bahsettiğimiz ve gerçekleştirmeyi planladığımız amaç, hedef ve faaliyetlerimizin uygulamaya konulmasıyla ortaya çıkabilecek olası durumlara karşı hazırlıklı olabilmek adına bazı senaryolar belirlendi ve bunun karşılığında kurum olarak neler yapılabileceği tartışıldı. PANKOBİRLİK'in 2014-2023 dönemine ait Stratejik Planında öngörülen senaryolar 3 ana grupta toplandı. Bunlar;

1. Ulusal düzeydeki değişimler,
2. Uluslararası düzeydeki değişimler,
3. PANKOBİRLİK ve iştiraklerindeki değişimler.

PANKOBİRLİK ülkemizde şeker pancarı üreticilerinin üretimine devam etmesi ve şeker sektörünün doğal şeker üretimi doğrultusunda varlığını devam ettirmesi için her türlü girişimlerde bulunacak ve ortakları çiftçilerden bu konuda güç alacaktır.

NİŞASTA BAZLI ŞEKER (NBŞ) KOTASININ ARTIRILMASI PANCAR ÜRETİMİNİ AZALTIYOR

Şeker Kanunun uygulanmaya başladığı 2002 yılından bu yana adeta rutine bağlanarak her yıl arttırılan NBŞ kotası Bakanlar Kurulu Kararı ile 2014/15 pazarlama yılında da %30 arttırılmıştır.

NBŞ kotası artırım kararları açılan davalar sonucunda Danıştay'ca iptal edilmesine rağmen, her yıl kota artışının pazarlama yılı sonuna doğru yapılması ve en az üç ay süren davaların kararla ilgili yıl içerisinde sonuçlanmaması nedeniyle kararın fiili uygulanma imkânı kalmıyordu.

Ancak Danıştay 13'üncü Dairesi bu yıl bir ilke imza atarak, Şeker-İş Sendikası'nın iptal başvurusunu haklı bulmuş 1 ay gibi kısa bir sürede davayı sonuçlandırmıştır.

Başta NBŞ kotası oranının yüksek belirlenmesi ve her yıl artırılması yanında kotalı üretime geçilmesiyle birlikte 1998’de 22 milyon ton olan şeker pancarı üretimi 2014’te 16.8 milyon tona, şeker pancarı eken çiftçi sayısı da yine aynı dönem içerisinde 450 binlerden, 125 binlere kadar gerilemiştir.

Bilindiği üzere kota artışı talebi, şeker piyasalarını düzenlemekle görevli Şeker Kurumu’nun talebi ve önerisi üzerine Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından Bakanlar Kurulu’na sunulmaktadır. Bakanlar Kurulu da Şeker Kurumu tarafından ortaya konulan “ihtiyaç” gerekçesini dikkate alarak kotayı arttırmaktadır. Ancak Sayıştay raporları bunun aksini söylemektedir. Zira Sayıştay’ın 2012-2013 raporları Şeker Kurumu’nun ihtiyaç var gerekçesiyle ortaya koyduğu NBŞ kota artışı rakamlarının gerçekçi olmadığını ve Bakanlar Kurulu’nun yanlış yönlendirildiğini ortaya koymuştur.

Diğer yandan Şeker-İş Sendikası, Kanunun yürürlüğe girdiği dönemden itibaren her yıl Danıştay’a iptal davası açmıştır. Danıştay, bugüne kadar açılmış 9 davada Bakanlar Kurulu Kararının yürütmesinin durdurulması yönünde karar vermiştir. Ancak, gerek Şeker Kurumu’nun kota artışı talebini pazarlama yılının sonuna doğru yapması gerekse de davaların bugüne kadar 3 aydan önce sonuçlanmaması nedenleri ile durdurma kararlarında geç kalınmış ve dolayısı ile Danıştay’ın yürütmeyi durdurma kararlarının uygulanma ihtimali kalmamıştır.

Buna süreçte NBŞ firmaları kota ile elde ettikleri ürünleri zaten satmış, kısacası “Atı alan Üsküdar’ı geçmiştir.

Bu yıl ise, Danıştay 13’üncü Dairesi bir ilke imza atarak, Şeker-İş Sendikası’nın başvurusunu yine haklı bulmuş, 1 ay gibi kısa bir sürede davayı sonuçlandırmıştır. Danıştay’ın bu davada süreci hızlı işleterek ilgili pazarlama yılı içerisinde davayı karara bağlamasıyla, alınan kararın geç de olsa uygulanabilirliği sağlanmıştır.

NBŞ kota artışının sektöre yansımaları ise şu şekilde olmuştur: Zaten AB normlarının üzerinde belirlenen NBŞ kotasının Bakanlar Kurulu Kararı ile artırılarak fiilen her yıl toplam şeker kotasının yaklaşık %15’i oranında uygulanması, 2002/03 yılından itibaren 12 pazarlama yılı itibariyle toplam 2.7 milyon ton pancar şekerinin üretilmemesine sebep olmuştur. Yani yaklaşık 320 bin hektar alanda 17 milyon ton pancar üretimi yapılamamış, bir diğer ifadeyle ülkemizde 1 pazarlama yılında hiç pancar şekeri üretilmemiştir. Bu durumun yan sektörlerle birlikte milli ekonomimize maliyeti ya da kaybımız yaklaşık 4 milyar ABD \$ olmuştur.

Bu kaybın bir diğer etkisi istihdama olmuştur. 12 yılda toplam 900 bin tarım işçisi işsiz kalmıştır. Ek olarak, fab-

rikalar düşük kapasite ile çalışmış, bunun sonucunda şeker üretim maliyetleri artmıştır.

Bir diğer etkisi de pancar şekeri sanayinin yan ürünleri ile desteklediği hayvancılığa olmuştur. Ülkemizin mevcut kaba yem açığının azaltılmasında en önemli girdi olan yaş pancar posasının üretiminde yaşanan arz açığı yanında yem bitkileri üretiminde yaşanan sıkıntı hayvancılığımızın son yıllarda yaşadığı sorunları artırmış, bunun sonucunda kırmızı et piyasasında arz talep dengesinin bozulması ile fiyatlar tırmanmış ve ülkemiz zorunlu olarak ithalata yönelmiştir.

Zaten AB normlarının üzerinde belirlenen NBŞ kotasının Bakanlar Kurulu Kararı ile artırılarak fiilen her yıl toplam şeker kotasının yaklaşık %15’i oranında uygulanması, 2002/03 yılından itibaren 12 pazarlama yılı itibariyle toplam 2.7 milyon ton pancar şekerinin üretilmemesine sebep olmuştur. Yani yaklaşık 320 bin hektar alanda 17 milyon ton pancar üretimi yapılamamış, bir diğer ifadeyle ülkemizde 1 pazarlama yılında hiç pancar şekeri üretilmemiştir.

AB ve Türkiye’deki uygulamaları değerlendirdiğimizde ise; AB’de üretilen toplam nişasta şurubu üretim miktarı 4.1 milyon ton olup şeker sektörü kapsamında kotalı üretime tabi 700 bin tonu izoglikozdur (pancar şekeri muadili HFCS). Geri kalan 3.4 milyon ton glikoz ise hububat rejimi kapsamında değerlendirilen şekere muadil olmayan gıda ve gıda dışı sektörlerde kullanılan miktardır. Bu glikozun da gıda üretiminde tatlandırma amaçlı kullanılmayan daha çok ürünün görünüşü ve raf ömrünü uzatmak amacıyla kullanılan kısmı 850 bin ton olup, toplam glikoz üretiminin %25’ine karşılık gelmektedir. Geri kalan kısmın ise gıda dışı sektörlerde kullanılmakta olduğu bilinmektedir.

AB ülkelerinde (28) 2014/15 yılı toplam şeker üretimi içinde izoglikoz (HFCS) üretiminin payı %5.16'dır. Toplam glikoz üretiminin gıda sanayiinde kullanılan kısmı ise uzun yıllar boyunca sabit oranda seyretmiş ve %25-30 aralığında kalmıştır.

Ülkemizde ise 2014/15 pazarlama yılında Şeker Kurumu'nca NBŞ şirketlerine tahsis edilen kota 250.000 ton'dur. Pancar Şekeri A kotası ise 2.250.000 ton olarak açıklanmıştır. Yani NBŞ kotasının oranı %10'dur. Kota artışı ile bu oran her yıl %15'ler seviyesine çekilmektedir. Bu da AB'deki ortalamanın çok üzerindedir. Ülkemizde uzun yıllar ortalamalarına göre, üretilen mısırdan üretilen nişastanın yaklaşık %20'undan glikoz, %80'den ise izoglikoz (HFCS) üretilmiş ve pazarlanmıştır. AB'de ise bu oran bizdekinin tersine %20 izoglikoz, %80 glikozdur.

Ülkemizde üretilen şeker muadili NBŞ miktarı yani izoglikoz, AB 15 ülkeleri ile aynı orandadır. Yani sadece ülkemizde pazarlanan izoglikoz (HFCS) ile AB 15'deki üretilen izoglikoz aynıdır. Bununla birlikte ülkemizde kişi başı tüketilen izoglikoz miktarı ise AB ortalamasının yaklaşık 3 katıdır.

Bu arada, glikoz üretimi ile ilgili ülkemiz ve AB kıyaslaması yapılırken bu rakamların devamlı speküle edildiğini, şeker rejimi kapsamında olmayan AB glikoz üretiminin şeker muadiliymiş gibi değerlendirilerek kişi başı NBŞ üretimlerinde AB'nin Türkiye'den fazla olduğu şeklindeki değerlendirmeler yapıldığını maalesef görmekteyiz.

Dünya NBŞ borsa fiyatlarını ülkemizle kıyasladığımızda ise; dâhilde tüketilen NBŞ fiyatlarının dünya fiyatlarının

üzerinde olduğu görülmektedir. NBŞ üretiminin tamamına yakın kısmında hammadde olarak mısır kullanılmaktadır. Sektörde yer alan uluslararası şirketler yüksek kârı nedeniyle NBŞ üretimi için ayrılan kotayı yükseltmek ve mümkünse kotayı tamamen kaldırmak istemekte, en önemli engel olarak da, Türkiye'deki pancar şekeri üretimini görmektedirler. Kamu Şeker Fabrikalarının özelleştirilmesine talip olduklarını her platformda dile getiren bu gruplar, özelleştirme sonunda şeker fabrikalarının çoğunun kapanacağı ve oluşan üretim açığının mısır şurubu, yani NBŞ ile doldurulacağı üzerine planlamalar yapmaktadır.

Sanayicinin glikoz talebinin, mevcut NBŞ kotasının %50'si ile karşılanması mümkündür. AB 15 rakamlarına bakıldığında üretilen izoglikozun sadece %2.5'luk kısmı AB 15'te üretilmektedir. Fransa, İngiltere ve Hollanda gibi pancar şekeri sanayiinde rekabetçi ülkelerde ise bu oran %0 olarak görülmektedir. Yani ülkemiz gibi pancar şekerinde rekabetçi olan ülkelerde NBŞ kotaları %0 veya %0.1'lerle ifade edilmektedir. Dünyada üretilen NBŞ ile ülkemizde üretilen NBŞ'ler arasında kalite ve nitelik olarak hiçbir fark yoktur. Ancak NBŞ üreticilerinin ülkemizdeki yüksek kâr paylarından dolayı, dahilde pazarlanan NBŞ'lerin üretim kotasını neden daha da arttırmak istediklerini net bir şekilde ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak; ülkemiz milli menfaatleri göz önüne alındığında ve yukarıdaki tüm açıklamalar ışığında tamamı öz sermaye ile kurulan şeker sanayimizin korunması ve desteklenmesi için NBŞ kotalarının sürekli olarak artırılmasına izin verilmemelidir. Şeker üretim maliyetlerinin düşürülerek rekabetçi hale gelebilmesi için pancar şekeri sanayi desteklenerek korunmalıdır.

Prof. Dr. Bülent GÜLÇUBUK*

DÜNYANIN VE İNSANLIĞIN GELECEĞİ İÇİN AİLE ÇİFTÇİLİĞİ

1. GİRİŞ: DÜNYA NELERİ TARTIŞIYOR?

Bir yanda açlık, beslenme yetersizlikleri ve gıda güvencesinde gelecek kaygısı diğer yanda israfın yaşandığı bir dönemde tarım yeniden gündeme geliyor ve gelecek kaygısı tartışılıyor. Dünyada giderek artan sağlıklı ve dengeli beslenme kaygısı geçmişe yeniden hızlı bir dönüş arayışını da beraberinde getiriyor. Dünya telaş içinde, çünkü gıda güvencesi ve gıda güvenliği alarm veriyor. İnsanlığın geleceği, gıda üretimi ve gıda güvencesi ve de tüm canlıların geleceği için tarım toprakları önemli bir doğal varlıktır, kaynaktır. Gelecek yüzyıllara toprağına sahip çıkan koruyan ülkeler daha güvenli bir ortamda geçeceklerdir. İşte bunun

için aile çiftçiliğine önem veren ülkeler, bunu yaşatan ülkeler gıda güvencesi ve toprak-su kaynaklarının, biyolojik çeşitliliğin koruması açısından geleceğe daha güven içinde bakıyorlar.

Dünyada baş döndürücü bir toprak ve gıda hareketliliği var. Herkes telaş içinde bir yerlerden toprak kapma, satın alma, işleme telaşında. Bu girişimler tarımın, gıdanın bugün ve gelecek için ne kadar önemli bir silah olduğunu gösteriyor. Ülkeler artık tarım topraklarına daha fazla önem veriyor, korumak için daha radikal çözümler arıyor. Bazen de az önce belirtildiği gibi

* Ankara Üniversitesi Kalkınma Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü

başka ülkelerin toprağını satın alarak gelecek güvencesini inşa etmeye çalışıyor. Küresel iklim değişikliği, küresel neoliberal şirketler gittikçe daralan tarım alanları için ciddi sorunlar getiriyor. Susuzluk, kuraklık, geçim kaygısı taşıyan ve ekmek, iş bulma talebi içinde olan insanoğlu için karamsar bir tablo var ortada. Modern tarım ve mevcut gıda sistemi de artık dünya nüfusunu beslemekte yetersiz kalmaktadır. Çözüm su, toprak ve enerji kaynaklarını akılcı, sorumlu ve geleceğe de taşıyabilecek biçimde kullanmaktan geçiyor. Bunu kim kullanacak sorusu burada belirleyicidir. Kırsalda yaşamını sürdürecektir, tarımsal uğraşını çalışma kültürü haline getirmiş, doğaya karşı duyarlılığı olan “aile çiftçiliği” bu sorunun en akılcı cevabı olarak ortaya çıkmaktadır.

Birleşmiş Milletler, geçtiğimiz yılı, dünyanın dikkatini aile çiftçiliğine çekmek amacıyla, 66. Genel Kurulu’nda alınan kararla, “Uluslararası Aile Çiftçiliği Yılı” olarak ilan edilmiştir. 2014 Uluslararası Aile Çiftçiliği Yılı’nın temel amacı; açlık ve yoksullukla mücadele, gıda güvenliğinin ve beslenmenin sağlanması, geçim kaynaklarının iyileştirilmesi ve doğal kaynakların yönetimi, tarımsal çeşitliliğin ve çevrenin korunması, özellikle kırsal alanlarda sürdürülebilir kalkınma açısından aile çiftçiliğinin önemine dünyanın dikkatini çekerek aile çiftçiliğini ve küçük ölçekli çiftçiliğin profilinin yükseltilmesini ve sürdürülebilirlik için işbirliği oluşturulmasına imkân sağlamaktır. Buna dikkat çekmek artık her ülkenin asli görevleri arasında yer almaktadır.

2. AİLE ÇİFTÇİLİĞİNİN NEDENSELLİĞİ

Birleşmiş Milletler Uluslararası Aile Çiftçiliği Yılı’na sadece açlık ve yoksullukla mücadele ve doğal kaynakların korunmasına dikkat çekmek amacıyla değil, aynı zamanda aile çiftçiliğinin sürdürülebilirliğinin ve kırsal kalkınmanın etkin bir parçası olmasının sağlanmasına da katkıda bulunmak amacıyla kabul etmiştir.

2.1. Aile Çiftçiliği Nedir, Ne Değildir?

Her şeyden önce aile çiftçiliği bir hobi değildir. Aile çiftçiliği tarımın temel yapıtaşlarından biridir. Bu ülkemiz için de böyledir, dünya için de. Aile çiftçiliği gerçek bir üretim faaliyetidir, hayata tutunma yolu ve iş kapısıdır. Bundan hareketle; var olan koşullar altında tarımsal üretimden vazgeçmeyen ve aile işgücünü yoğun kullanarak tarım ile bağlantılı olarak gerçekleştirilen faaliyetlerin tamamı aile çiftçiliği olarak tanımlanır. Aile çiftçiliği, aile-temelli tüm tarımsal faaliyetleri kapsar ve kırsal kalkınmanın birçok alanı ile bağlantılıdır. Bir aile ta-

rafından yönetilen ve gerçekleştirilen, çoğunlukla kadın ve erkekler dahil, ailesel işgücüne dayalı tarım, ormancılık, balıkçılık, seracılık, el sanatları ve su ürünlerine yönelik üretim faaliyetlerini kapsamaktadır.

2.2. Aile Çiftçiliğinin Önemi

Aile çiftçiliği gıda üretimi için önemlidir, tarımsal üretimin sürdürülebilirliği için önemlidir, doğal kaynakların korunması için önemlidir ve bu daha da uzayıp devam edebilir. Ama asli unsur kırsal yaşamın ve tarımsal üretimin devamlılığıdır. Bundan dolayı da aile çiftçiliği, sosyal politikalarla desteklendiği durumda yerel ekonomilerin canlanması, kırsal kalkınmanın gerçekleşmesi, kırsalda istihdam olanaklarının artması için de bir fırsat olarak ortaya çıkmaktadır. Öz olarak aile çiftçiliği şu açılardan önemlidir;

- Aile çiftçiliği ve küçük ölçekli çiftçilik, küresel gıda güvenliğiyle ayrılmaz şekilde bağlantılıdır.

- Aile çiftçiliği, özellikle sosyal korumaya ve toplumların refahına yönelik politikalarla desteklendiğinde, yerel ekonomilerin canlanması için bir fırsat sunar.
- Aile çiftçiliği geleneksel gıda ürünlerinin korunmasına yardımcı olurken, aynı zamanda dengeli beslenmeye, dünyada tarımsal çeşitliliğin korunmasına ve doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımına katkıda bulunur.
- Aile çiftçiliği küresel tarımsal biyoçeşitliliğin korunmasına katkıda bulunur.
- Aile çiftçileri, kaynaklara erişimleri kısıtlı olmasına rağmen üretkenliklerini yüksek düzeyde sürdürerek, dünyadaki gıda üretiminin %80'ini gerçekleştirirler.

Aile çiftçiliğinin önemini özellikle ulusal düzeyde başka bir açıdan ise şöyle özetleyebiliriz;

- Aile çiftçiliği küresel gıda güvenliği açısından önemli,
- Yerel kültürün korunması açısından önemli,
- Aile çiftçileri hayvanıyla, toprağıyla bir aidiyet duygusu yaşatması açısından önemli,
- Geleneksel gıda ürünlerinin korunması açısından önemli,
- Dengeli beslenme açısından önemli,
- Tarımsal biyoçeşitliliğinin korunması açısından önemli,
- Kaynakların sürdürülebilir kullanılması açısından önemli,
- Çevre duyarlılığı için önemli,
- Yerel ekonomilerin canlanması açısından önemli,
- Yoksulluğun azaltılması açısından önemli,
- Kadınların kırsal alanda çalışma hayatına katılımında, kendi kararlarında söz sahibi olmalarında, statülerinin yükselmesinde ve özgüven kazanmalarında (cinsiyet dengeli bakış açısı ile) önemlidir.

Dünyada aile çiftçiliği, Asya'da %85, Afrika'da %62, Ku-

zey ve Orta Amerika'da %83, Avrupa'da %68 ve Güney Amerika'da %18'lik bir orana sahiptir. Bunların yanı sıra;

- Dünyada 500 milyonun üzerinde aile çiftliği vardır.
- Tarımsal işletmelerin %98'den fazlasını oluştururlar.
- Tarımsal arazinin %56'sında, en az %56 oranında tarımsal üretim yaparlar.
- Dünyadaki gıda üretiminin %80'i aile çiftçileri tarafından gerçekleştirilir. (www.fao.org)

2.3. Aile Çiftçiliği Yılı İle Neler Hedeflenmiştir?

Aile çiftçiliği dünyada sadece birkaç ülkenin ya da birkaç kuruluşun sorunu ve görev alanı değildir. İnsanlığın ortak geleceği için aile çiftçiliği herkesin duyarlılık ve sorumluluk alanındadır. Bundan hareketle ortaya konulan hedefler her ülkenin, her bireyin, her kurum-kuruluşun üzerinde ciddi olarak durması gereken görevleri ve sorumluluklarıdır. Birleşmiş Milletler, Aile Çiftçiliği Yılı ile şunları hedef olarak ortaya koymuştur;

- Sürdürülebilir aile çiftçiliğine imkân sağlayan tarımsal, çevresel ve sosyal politikaların geliştirilmesini desteklemek,
- Bilgi, iletişim ve örgütlenmeyi geliştirmek, kamuoyundaki farkındalığı artırmak,
- Aile çiftçiliğinin ihtiyaçlarının, potansiyelinin ve sınırlamalarının daha iyi anlaşılmasını sağlamak ve teknik destek vermek,
- Sürdürülebilirlik için işbirliği oluşturmak.

Burada görüldüğü gibi ortaya konulan hedefler sadece birkaç ülke veya kuruluşu değil dünyada herkesin ortak işbirliği ve ortak aklı ile gerçekleştirilebilir.

3. DÜNYADA YAŞANAN KAYGILAR: GENEL GÖRÜNÜM

Dünya, tezatlıkları bünyesinde daha çok barındırır oldu. 7.5 milyar insandan 1 milyara yakını aç, 1.5 milyarı ise aşırı ve yanlış beslenmenin sonucu obez yaşıyor. Yani, zıtlıklar içiçe. Açlık ve kötü beslenme dünyadaki pek çok fakir insan için çekilmez hale geldi. FAO'ya göre sahra altı Afrika'da 239 milyon, Asya'da 578 milyon insan en kötü beslenme yaşama tutunmaya çalışıyor. Gıda fiyatları artmaya devam ediyor. 2007 yılından beri FAO fiyat endeksi, uluslararası gıda fiyatlarında yüzde 70'lik bir zıplayışa sahne oldu. Sahra altı Afrika ve Güney Asya'da buna karşılık pek çok çiftçi ve tüketici günde sadece 1-2 dolar kazanıyor. Bu durumda gıda fiyatlarındaki artışlar daha da acı verici oluyor. Nitekim, açlıktan ölümler, kırlmalar çok daha dramatik hale geldi.

1974 yılında toplanan ilk Dünya Gıda Kongresi, bir sonraki 10 yıl için hasat sonrası gıda atıklarının yüzde 50 azaltılması çağrısı yapmıştı. Bundan tam 40 yıl sonra yine aynı şeyi konuşuyoruz ve FAO'nun verilerine göre dünyada her yıl 1 milyar 300

milyon ton gıda maddesi çöpe gidiyor. Bu atıkların dörtte biri kurtarılsa, bugün neredeyse 1 milyara yakın aç insanın doyurulması mümkün olabilecek. Dünya çelişkiler dünyası işte. Bir yandan da tüketim çılgınlığı var. 20'nci yüzyılda dünyada ekonomik büyüklük 23 kat, nüfus ise 4 kat arttı. Bu gelişmeler fosil yakıt tüketiminde 12, su tüketiminde 9 kat artışa neden oldu. Küresel Ayak İzi Ağı tarafından her yıl açıklanan 'Dünya Limit Aşım Günü'ne tarz bir tüketim çılgınlığı içinde olduğumuzu somut olarak ortaya koyuyor. Dünya Limit Aşım Günü; insanlığın doğal kaynaklara olan talebinin, doğanın bir yıl içinde sunduğu miktarının üzerine çıktığı gün olarak tanımlanıyor. 2000 yılında 1 Ekim gününe düşen Dünya Limit Aşım Günü, 2013 yılında (yani geçen yıl) 19 Ağustos'a kaydı. Bugün insanlığın doğal kaynaklardan ve ekosistemden olan talebi 1.5 gezegene eşdeğer durumda (ABD 4 gezegen, AB 3 gezegen!). Bu şekilde yaşamaya ve tüketmeye devam edersek, bu yüzyılın ortalarında üç gezegene eşdeğer doğal kaynağa ihtiyacımız olacak.

Dünya bir yandan refahı konuşurken diğer yandan da kirlittiği, kaybettiği kaynakları konuşuyor. Geçmişin yeşil devrim teknolojileri her ne kadar kısa vadede verimin artmasını sağladılar ise de, sadece verime odaklanarak biyolojik ilişkiyi göz ardı ettiler. Neredeyse 2 milyar hektar toprak ve 2.6 milyar insan yeşil devrim kaynaklı, büyük ölçekli kültür pratiklerinin neden olduğu arazi bozunumundan olumsuz etkilenmişlerdir.

Dünyadaki yoksul insanların pek çoğu için sebze yemek bir lüks haline gelmiştir, çünkü eskiden sebze de yetiştiren birçok çiftçi artık sadece başlıca ticari ürünlere odaklanmak zorunda kalmaktadır. Üretimden koparılan çiftçi özellikle de aile çiftçisi tüketim bireyi olmuştur. Bir önemli diğer sorun da gençler ile küresel tarım sistemi arasındaki ilişkiler ağıdır. Gençlerin çoğu çiftçi olmak istemiyor. Tarım çoğu zaman bir kariyer seçeneği olarak göz ardı edilip küçümseniyor ve başka hiçbir şansı olmayan yoksul insanların işi olarak görülüyor.

İşte tüm bu sorunlar karşısında aile çiftçiliği bir ölçüde de sorunlara çözüm olur mu diye dünyada tartışılıyor. Çünkü şu artık çok iyi bilinmektedir ki, hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde gıda üretimi için tarımın en etkin unsurlarından biridir. Aile çiftçiliğinin ülkemiz gibi gelişmekte olan ülkelerde ulusal düzeyde başarılı bir şekilde geliştirilmesi; tarımsal ve ekolojik koşullar, çevre politikaları, pazara erişim, arazi ve doğal kaynaklara erişim, teknoloji ve doğal kaynaklara erişim, demografik, ekonomik ve sosyokültürel koşullar, uzmanlık alanlarında

eğitim olanaklarına erişim gibi çeşitli faktörlere bağlıdır. Bunun için kırsallık, yerellik önem taşımaktadır. Aile çiftçiliği, teknolojiyi dışlayan değil tam tersi ölçeği doğrultusunda bunu etkin ve sağlıklı üretim için kullanan bir işletme biçimidir aynı zamanda. Ancak sürdürülebilirliği ve refahı desteklemedeki potansiyel gücünün farkına varılması yenidir.

Dünyada ve ülkemizde aile çiftçiliği açısından ön plana çıkan bir başka konuda iklim değişikliğidir. Küresel iklim değişiklikleri etkisini daha fazla hissettirmeye başlamıştır. 1789 yılında Malthus'un nüfus teorisini iklim değişiklikleri yeniden gündeme getirmektedir. Nüfus geometrik olarak artıyor ve siyaset söylemleri de bunu teşvik ediyor ama gıda üretimi artık aritmetik olarak bile artmama tehdidindedir. Nitekim uyarılar gelecek yıllarda gıda üretiminin azalacağını ve fiyatların da çok hızlı artacağını gösteriyor. 1975 yılında Amerika'da Başkan Ford, aralarında Türkiye'nin de bulunduğu 13 ülkede nüfus artışının Amerika açısından tehdit oluşturduğunu ve bu nedenle nüfus artışının kontrol altına alınmasını söylerken, gelecekte dünyanın çekeceği gıda krizine daha o zamandan dikkat çekmiştir. Türkiye gibi gelişmekte olan ülkeler başkan Ford için değil ama sağlıklı ve güvenilir gelecek için gıda-nüfus dengesine tüm zamanlardan daha fazla özen göstermek durumundadır. Gerçekten dünya gıda krizine doğru gidiyor ama bunun çözümü küresel güçlerin çıkarları için değil tüm dünyanın ortak insanlık çözümü yönünde olmalıdır. Bu çözümün en önemli paydaşlığını ise aile çiftçiliği oluşturmaktadır.

4. TÜRKİYE AÇISINDAN AİLE ÇİFTÇİLİĞİ

Türkiye'nin yıllarca tarımda kronik bir sorun gibi gösterilen küçük işletme gerçeği artık bir avantaj haline geldi. Türkiye aile çiftçiliği potansiyeli yüksek bir ülkedir. Nüfusun yaklaşık üçte biri tarım ile geçimini sağlamakta, işgücü piyasasında çalışan 4 kişiden biri tarımda çalışmaktadır. Türkiye endüstrisi, tarımsal maddeleri hammadde olarak kullanmakta, tarım sanayinin gelişimini desteklemektedir.

Aile çiftçiliği ile uğraşanlar bir yandan kendi istihdamlarını kendileri yaratırken, bir yandan da tarımsal üretime, gıda güvencesine, kırsal yaşamın sürdürülebilirliğine katkıda bulunmaktadır. Gıda tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Çiftçi Kayıt Sistemi 2012 verilerine göre Türkiye'de geçimini çiftçilikle kazanan 2.214.390 çiftçi vardır. Türkiye'de kırsal nüfusun payı ve istihdamda tarım sektörünün payı zaman içerisinde azalmakla beraber önemini muhafaza etmektedir. 1990 yılında Türkiye'de istihdam edilenlerin %46'sı tarım sektöründe çalışırken, günümüzde yaklaşık %24'ü tarım sektöründe çalışmaktadır. İstihdamda tarım sektörünün payı son 20 yılda yaklaşık %50 azalmasına rağmen, hala çalışan 4 kişiden biri tarım sektöründe istihdam edilmektedir. Bu şunu ortaya koymaktadır; bu nüfus kırsal alanda refahın, yaşam koşullarının iyileşmesi ile daha fazla üretime katkıda bulunabilecek ve gıda güvenliği açısından önemli bir avantaj oluşturacaktır.

Burada önemli olan bir konu şudur; ne yapmalı da aile çiftçiliğini yaşatmalı ve kırsal nüfusu yerinde tutabilme-li? Temel yaklaşım şu olmalıdır; aile çiftçiliği hem gelişen, hem de gelişmekte olan ülkelerde gıda üretimi sektöründe tarımın en etkin birimlerinden biridir. Bunun için korunmalı ve yaşatılmalıdır. Bundan hareketle şu söylenebilir.

Ulusal düzeyde başarılı bir aile çiftçiliği;

- Tarımsal ve ekolojik koşullar ve bölgesel özellikler,
- Uygulanacak çevre politikaları,
- Pazarlama olanakları ve pazara erişim,
- Doğal kaynakların varlığı,
- Teknoloji ve yayım hizmetlerine erişim,
- Tarımsal finansman kaynaklarına erişim,
- Kooperatifçilik başta olmak üzere etkin örgütlenme,
- Demografik, ekonomik, sosyo-kültürel koşullara erişim gibi birçok faktöre bağlı bulunmaktadır.

Çünkü, aile çiftçiliği, sosyo-ekonomik, çevresel ve kültürel bakımdan ülkeler açısından stratejik öneme sahiptir. Özellikle aile çiftçiliğinin yoğun olduğu ülkelerde tarım politikalarının hedef kitlesi sadece aile işletmeleri olabilmektedir. Ülkemiz de bu yaklaşımı gözden geçirmelidir. Hem kalkınmakta olan hem de kalkınmış ülkelerde aile çiftçiliği gıda üretimi alanında en yaygın olarak görülen yapıyı oluşturduğuna göre bizler de konuya bu yaklaşım ile bakmalıyız. Kentlerde sınırlı istihdam alanı oluşumu, artan işsizlik ve gelecek kaygısı, giderek azalan tarım alanları ülkemiz için aile çiftçiliğini ekonomi-politik öncelikler arasında ilk sıraya taşımaktadır.

Türkiye aile çiftçiliğini yaşatmak ve sürdürülebilir kılmak için aşağıdaki alanlarda strateji geliştirme durumundadır;

- Gençlere yönelik strateji
- Yetişkinlere yönelik strateji
- Teknoloji kullanımına yönelik strateji
- Kırsal işletmelere yönelik strateji
- Girişimcilik potansiyeline yönelik strateji
- Örgütlenmeye yönelik strateji
- Kaynak desteğine yönelik strateji
- Sosyal sermayenin geliştirilmesine yönelik strateji
- Kırsal dinamiklere dayalı rekabet gücü oluşturma stratejisi.

5. SONUÇ: AİLE ÇİFTÇİLİĞİNİN GELECEĞİ İÇİN NASIL BİR POLİTİKA GÖZETİMİ?

Tarımın modernleşmesi ve hızlı kentleşme olgusu kırdaki yaşamı devam ettiremeyen ailelerin kente göçü ve tarımdan kopmasını beraberinde getiriyor. Hızlı kentleşme, istihdamın kırsalda sınırlı büyümesi veya büyümemesi, yasal düzenlemeler artık kırdakileri kırdaki tutmaya yetmiyor. Nüfusun kırsalda tutunamaması gıda güvencesi ve insanlık için ciddi sorunlar ortaya koymaktadır. Burada öncelikle gıda politikaları önemlidir. Gıda güvencesi ulusal bir politika önceliği olarak ele alınmalı ve gıda alanında küresel güçlere teslim olacak bir ülkeye dönüşmemeliyiz. Türkiye küresel sorumluluklarını ülkeyi küresel şirketlere, güçlere sonuna kadar açarak değil, geleneksel gıdalarımızı, yöresel ürünlerimizi, sağlıklı ve dengeli beslenmemizi, ulusal işletmelerimizi, kooperatif girişimlerimizi ön plana alarak kendine yetebilen ülkelerden biri olarak yerine getirmelidir. Bunun için potansiyeli de var, insan kaynakları da var, bilgi birikimi de var. Potansiyel olarak ilk beliren de aile çiftçiliği olmalıdır. Milyonlarca aile çiftçisini yerinde tutabilmek ve üretime ettirebilmek ulusal politika önceliklerinden olmak durumundadır.

Tarım ve gıda sistemi içindeki eşitsizlikleri, sermayenin köylülük, kırsallık ve emek çelişkilerini dikkate alan, hem kırsal yoksullukla, hem kentsel açlıkla mücadele edecek, tarım ve gıda politikalarını işgücü, sağlıklı yaşam ve sürdürülebilir ekonomik ve ekolojik çözümler paketinin bir parçası gören ve aile çiftçiliğini üretimin temel aktörü olarak gören çözümlere ihtiyaç var.

Küresel iklim değişikliği, küresel neoliberal şirketler gittikçe daralan tarım alanları için ciddi sorunlar getiriyor. Susuzluk, kuraklık, geçim kaygısı taşıyan ve ekmek, iş bulma talebi içinde olan insanoğlu için karamsar bir tablo var ortada. Modern tarım ve mevcut gıda sistemi de artık dünya nüfusunu beslemekte

yetersiz kalmaktadır. Çözüm su, toprak ve enerji kaynaklarını akılcı, sorumlu ve geleceğe de taşıyabilecek biçimde kullanmaktan geçiyor. Çözüm kırsalın değerlerine kırsalda sahip çıkmakta ve kırdaki nüfusa sahip çıkmaktan geçiyor. Çözüm aile çiftçiliğini yaşatmaktan geçiyor.

Aile Çiftçiliği ülkemizin üstün olduğu bir alandır. Geleneksel tarımın korunmasında ve yaşatılmasında, kırsal yaşamın sürdürülebilirliğinde, biyolojik çeşitliliğin korunmasında, gıda güvencesinin sağlanmasında, doğal kaynakların sürdürülebilir korunmasında aile çiftçiliği ülkemiz için olduğu kadar dünya için de önemlidir. Ayrıca, yerel-kırsal ekonomilerin canlanmasında, kırdan kente göçün azaltılmasında, yerel kültürün gelecek kuşaklara aktarılmasında da aile çiftçiliği önemli birer potansiyeldir. Önemli olan bunu etkin ve sonuca ulaşan politika uygulamaları ile değerlendirebilmektir.

Kaynaklar

<http://www.sutdunyasi.com/yazar/850-neden-2014-aile-ciftciligi-yili-ilan-edildi.html>

Koç, M., 2013. Küresel Gıda Düzeni. Nota Bene Yayınları, İstanbul

www.fao.org
www.kalkinma.gov.tr
www.koy-koop.org.tr
www.tarim.gov.tr
www.tugis.org.tr
www.tzob.org.tr
zmo.org.tr
tema.org.tr

S.S. KONYA PANCAR EKİCİLERİ KOOPERATİFİ

S.S. Konya Pancar Ekicileri Kooperatifi 21.10.1952 tarihinde 33 ortak ve 3.625'lik kısmı ödenmiş, 10.000 TL sermaye ile kurulmuştur.

Konya Şeker ve Çumra Şeker fabrikalarının pancar ekim alanına giren Konya ili, ilçeleri ve 666 köyde hizmet vermektedir.

28.2.2015 tarihi itibarıyla kooperatifimiz 16.873.547,26 TL ödenmiş sermayesi, 21 satış mağazası ile 48.298 ortağına hizmet götürmektedir.

Kooperatif Anasözleşmesi'nde belirtilen kuruluş amaçları doğrultusunda kooperatifin amacı ve çalışma konuları ile ilgili olarak kuruluşundan bu güne kadar ortaklarının ihtiyacı olan her türlü zirai alet ve ekipman, kimyevi gübre, zirai tohum ve fidanlar, hayvan yemleri, yem katkı maddeleri, sulama malzemeleri ve zirai mücadele ilaçlarıyla birlikte bir çok tarımsal girdiyi Pankobirlik Genel Müdürlüğü

aracılığıyla uygun fiyatlarla temin edip ortaklarının hizmetine sunmaktadır.

Ticari sınırların kalktığı, rekabetin her gün artarak değiştiği bir dünyada Konya Pancar Ekicileri Kooperatifi, ülkemizdeki kooperatifçilik algısını tersine çevirmiş, kooperatifçiliği gelişmiş ülkelerdeki gibi girişimcilikle örtüştürmüş öncü kooperatiflerimizden birisidir. Sahibi olduğu Konya Şeker ve Çumra şeker fabrikaları ve bunların 35 iştirakiyle Türkiye'nin sanayi devleri arasına girmiştir.

Kooperatifimizin tarımsal sanayinin içinde yer alması ile sadece birkaç fabrika daha kazanılmamıştır. Bölgenin üretim potansiyeli harekete geçirilerek üreticinin ürettiği ürünün son tüketiciye ulaşana kadar her aşamasına müdahil olunmuş ve oluşan katma değer doğrudan üreticiye ulaşması sağlanarak hem bölge çiftçisi hem de ülkemiz için katma değer yaratılmıştır.

Kooperatifimiz, sosyal sorumluluk bilinci ile ağaçlandırma çalışmalarına da katılmakta, yetiştirdiği ormanların bakımlarını da düzenli olarak yaparak çevreye duyarlılığını da ortaya koymaktadır. Ayrıca, alternatif ürün yetiştiriciliği konusunda da ortaklarına rehberlik etmektedir.

Kooperatifimiz üreticinin refahtan pay alması adına ürünün tüketiciye ulaşmasına kadar geçen sürecin içinde yer alarak talep garantili, katma değeri yüksek bir üretim zinciri oluşturmuş, tıpkı ülkemiz gibi 2023 hedefine doğru ilerlemektedir.

Kooperatifimiz bundan böyle de ortaklarımızın sosyal ve kültürel kalkınmalarına katkıda bulunmak, refah seviyelerini yükseltmek, her türlü tarımsal faaliyetlerini düzenlemek amacıyla ortaklarımızdan aldığı destekle hizmet etmeye devam edecektir.

Kooperatifin İlk Yönetim Kurulu

Hasan ULUPINAR	Başkan
Celal EREKDİREN	Başkan Vekili
Mustafa KEÇECİ	Üye
Alaattin SELÇUK	Üye
Hamit POLAT	Üye

Denetim Kurulu Üyeleri

Ahmet ÜNAL
Kadir KAYNAK
Ahmet YILDIZ

Kooperatif Müdürü

Doğan AKIN

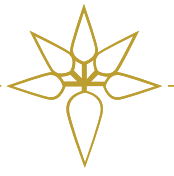
Kooperatifin Yönetim Kurulu Üyeleri

Recep KONUK	Başkan
Yavuz KAYHAN	Başkan Vekili
Zeki GÜZEL	Üye
Savaş KAYHAN	Üye
Seyit Ali ÇÖĞÜRCÜ	Üye

Kooperatifin İlk Müdürü

Bahri DAĞDAŞ

S.S. KONYA PANCAR EKİCİLERİ KOOPERATİFİ

Kooperatif Satış Mağazaları ve Personel

KOOPERATİF MERKEZİ

Adres	Beyşehir Caddesi No:9 MERAM/KONYA
Telefon	0332 324 22 11
Faks	0332 324 33 00
Kooperatif Müdürü	Doğan AKIN
Müdür Yardımcıları	Melek Küçüktongur (Halkla İlişkiler), Güvenç Erdoğan (Mali ve İdari İşler), R. Serhan Akbulut (Ziraî), Muammer Aksoy (Ticaret).

MERKEZ SATIŞ MAĞAZASI

Adres	Fevzi Çakmak Mahallesi 10512 Sokak No:4
Telefon	0332 342 11 74
Faks	0332 342 11 75

SEYDİŞEHİR SATIŞ MAĞAZASI

Adres	Alaylar Mahallesi Atatürk Bulvarı No:104
Telefon	0332 582 20 19
Faks	0332 582 20 19

ALTINEKİN SATIŞ MAĞAZASI

Adres	Ölmez Mahallesi İstiklal Caddesi No:2
Telefon	0332 631 20 88
Faks	0332 631 20 88

YENİCEOBA SATIŞ MAĞAZASI

Adres	Yeniceoba Mahallesi Hastane Caddesi No:24
Telefon	0332 676 16 88
Faks	0332 676 16 88

BEYŞEHİR SATIŞ MAĞAZASI

Adres	Antalya Caddesi No:2
Telefon	0332 512 26 12
Faks	0332 512 26 12

OĞUZELİ SATIŞ MAĞAZASI

Adres	Oğuzeli Mahallesi Atatürk Caddesi No:14/1
Telefon	0332 634 50 30
Faks	0332 634 50 30

CİHANBEYLİ SATIŞ MAĞAZASI

Adres	Atçeken Mahallesi İnönü Bulvarı Otogar Caddesi No:1
Telefon	0332 673 30 53
Faks	0332 673 30 53

ORTAKARAÖREN SATIŞ MAĞAZASI

Adres	Ortakaraören Mahallesi Çaybaşı Caddesi No:45
Telefon	0332 585 22 29
Faks	0332 585 22 29

ÇUMRA SATIŞ MAĞAZASI

Adres	İzzetbey Mahallesi İstiklal Caddesi No:33
Telefon	0332 447 47 02
Faks	0332 447 47 02

OVAKAVAĞI SATIŞ MAĞAZASI

Adres	Ovakavağı Mahallesi Fevzi Çakmak Caddesi No:41
Telefon	0332 389 51 23
Faks	0332 389 51 23

İÇERİÇUMRA SATIŞ MAĞAZASI

Adres	İçericumra Mahallesi Bozkır Caddesi No:30
Telefon	0332 458 25 70
Faks	0332 458 25 70

ALİBEYHÜYÜĞÜ SATIŞ MAĞAZASI

Adres	Alibeyhüyüğü Mahallesi Fatih Sultan Mehmet Caddesi No:88
Telefon	0332 442 10 53
Faks	0332 442 11 52

İSMİL SATIŞ MAĞAZASI

Adres	İsmil Mahallesi Konya Caddesi No:80
Telefon	0332 386 27 90
Faks	0332 386 27 90

TAŞPINAR SATIŞ MAĞAZASI

Adres	Taşpınar Mahallesi Belediye Caddesi No:9/4
Telefon	0332 682 60 94
Faks	0332 682 60 95

KARKIN SATIŞ MAĞAZASI

Adres	Karkın Mahallesi Çumra Caddesi No:29
Telefon	0332 452 53 02
Faks	0332 452 53 02

HAYIROĞLU SATIŞ MAĞAZASI

Adres	Hayiroğlu Mahallesi Konya Caddesi No:65
Telefon	0332 385 50 29
Faks	0332 385 50 29

GEVREKLİ SATIŞ MAĞAZASI

Adres	Gevrekli Mahallesi Mahallesi Mevlüt Karabulut Caddesi
Telefon	Polatbey Cami Altı
Faks	0332 598 15 77

KIZÖREN SATIŞ MAĞAZASI

Adres	Kızören Mahallesi Aksaray Karayolu 70 km.
Telefon	0332 388 01 10
Faks	0332 388 01 08

KULU SATIŞ MAĞAZASI

Adres	Camikebir Mahallesi Kudbettin Gündüz Caddesi No: 16
Telefon	0332 641 40 55
Faks	0332 641 40 55

YARMA SATIŞ MAĞAZASI

Adres	Yarma Mahallesi Sanayi Dükkanları
Telefon	0332 393 23 53
Faks	0332 393 23 53

AKINCILAR SATIŞ MAĞAZASI

Adres	Akincılar Mahallesi Konya Caddesi No:22
Telefon	0332 638 01 62
Faks	0332 638 01 60

İŞTİRAKLERİMİZ FORTUNE 500'DE

Birliğimiz iştiraklerinden Konya Şeker Türkiye'nin en büyük şirketlerinin belirlendiği **FORTUNE 500 TÜRKİYE** listesinde gıda sektörünün ilk 5'inde, Anadolu'nun En Büyük Şirketleri arasında ilk 10'da, Üretici Şirketler arasında 66'ncı sırada yer aldı.

Türkiye'nin en büyük 500 şirketinin belirlendiği "Fortune 500 Türkiye" listesi açıklandı. Üç bine yakın firmanın incelendiği ve net satış rakamlarına göre belirlenen listede Konya Şeker 66'ncı sırada yer aldı. Konya'dan da 9 şirketin yer aldığı listede ilk 100'ün içerisinde Konyalı tek şirket ise Konya Şeker oldu. Konya Pancar Ekicileri Kooperatifi Başkanı ve Karaman Milletvekili Recep Konuk listeye ilişkin yaptığı değerlendirmede, yapılan her araştırmada Türkiye'nin sanayi devleri arasında üst sıralarda yer alan Konya

Şeker'in gıda sektöründe dünyanın ilk beş şirketinden biri olma hedefine sağlam adımlarla ilerlediğini belirtti.

Fortune 500 şirketlerinin net satışları 2014'te yüzde 19,55 artışla 791,7 milyar liraya yükselirken, toplam ihracatları yüzde 19,98 artışla 186,8 milyar lira olarak gerçekleşti. Satış geliri 1 milyar lirayı aşan şirket sayısı 125'ten 147'ye yükselirken, satış gelirleri 10 milyar liranın üzerinde bulunan şirket sayısı 14'ten 16'ya yükseldi. Üretim şirketlerinin net

satışları yüzde 7,6 artarken, bu oran ticaret şirketlerinde yüzde 33,8, hizmet şirketlerinde yüzde 21,7, inşaat şirketlerinde ise 32,17 olarak gerçekleşti. Fortune 500 Türkiye listesinde istihdam artışı yüzde 6,8 olarak gerçekleşti. Şirketlerin öz kaynaklarında yüzde 12,3'lük bir artış yaşandı.

Daha Çok Yatırım, Daha Çok Üretim
İSO 500 gibi Fortune 500 sıralamasında da sadece Konya Şeker'e ait verilerin yer aldığını vurgulayan ve bu sıralama-

Endüstriyel Gıda Üreten Şirketler içinde ilk beşte yer alan Konya Şeker, tüm şirketler arasında ise Anadolu'nun en büyük ilk 10 şirketinden biri oldu.

da Panplast, Panagro Et-Süt Entegre Gıda Kompleksi, Beta Ziraat ve Ham-yağ Fabrikası ile Termik Santrallerin istihdam, üretim ve ciro rakamlarının yer almadığını belirten Konuk açıklamasında şunları söyledi; "Bizim Konya Şeker olarak yapılan istatistik, sıralama ve araştırmalarda ön plana çıkmak gibi bir derdimiz ve kaygımız yok. Bizim derdimiz her yıl bir önceki yıla göre daha çok yatırım yapmak daha çok üretim gerçekleştirmektir. Fortune 500 listesinin yanı sıra geçtiğimiz günlerde de ISO Türkiye'nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırması'nın detayları ya-

yınlandı. Her iki çalışmada da Konya Şeker isminin ön sıralarda yer alması hepimizi gururlandırıyor. ISO 500 listesinde 40'ncı sırada yer alan Konya Şeker, Fortune 500 listesinde de net satış cirolarına göre, üretici şirketler içinde 46'ncı, tüm şirketler içinde, yani perakendeciler, mağazalar ve dağıtım şirketleri dâhil edildiğinde ise 66'ncı sırada yer almıştır. Endüstriyel Gıda Üreten Şirketler içinde ilk beşte yer alan Konya Şeker, tüm şirketler arasında ise Anadolu'nun en büyük ilk 10 şirketinden biri oldu. Bu araştırmanın detaylarına baktığımızda Fortune 500 şirketlerinin net satışları 2014'te yüzde 19,55 artışla 791,7 milyar liraya yükselirken, toplam ihracatları yüzde 19,98 artışla 186,8 milyar lira olarak gerçekleşmiş. Satış geliri 1 milyar Lirayı aşan şirket sayısı 125'ten 147'ye yükselirken Konya Şeker'in net satış cirosu 2.038.801,806 TL, faiz ve vergi öncesi kârı da %18.90'lık artış ile 309.025.790 TL olmuştur. Faiz ve Vergi öncesi kârlılıkta 47'nci sırada yer alan Konya Şeker, bir önceki yıla göre aktif varlıklarını %14.32 oranında büyütürken, 3.894.396.267 TL ile aktif varlıklara göre listenin 33'ncü sırasında yer almıştır. İhracatını %75 oranında artıran Konya Şeker'in, 2014 yılındaki

ihracat geliri 106.033.528 TL'ye ulaşmıştır. Bu ve bunun gibi detaylar hem şirket olarak bizim hem ülkemizdeki diğer büyük şirketlerin hem ülke içerisinde hem de küresel dünyada devler arasında ve değişik sektörlerdeki şirketlere göre kendi performansımızı değerlendirmemizi, karşılaştırma yapmamızı sağlıyor. Eksiklerimizi görüp o eksikleri giderme fırsatını yakalıyor, yaptığımız iyi işleri görüp daha yüksek moralle daha iyisini yapmak için motivasyonumuzu katlayabiliyoruz. Mesela Fortune Dergisi bu sene hem Türkiye 500 listesini hem de ABD 500 listesini aynı sayıda yayınladı. Bizim 500 şirketimizin cirosu maalesef küresel bir zincir mağaza olan Walmart'ın cirosunun henüz dörtte üçüne tekabül ediyor. Ülke olarak, iş dünyası olarak biz buradan ders çıkarmalı ve küresel manada etkin şirketlere sahip olmak, olabilmek için daha çok çalışmalıyız. Mesela yine bu araştırmaya yansıyan sonuçlardan biri 500 büyük sanayi kuruluşunun kârının son iki yıldır kur etkisiyle düşmesidir. Her ne kadar 2014 yılında bu etki bir önceki yıla göre zayıflamış ve şirketler kârlılık anlamında toparlanma sürecine girmiş de olsalar 500 şirketin net kârı 791,7 milyar liralık net satışa oranlandığında yüzde üç civarındadır.

S.S. KÜTAHYA PANCAR EKİCİLERİ KOOPERATİFİ

S.S. Kütahya Pancar Ekicileri Kooperatifi 18.12.1951 tarihinde 26 ortak ve 13.000 TL. sermaye ile kurulmuştur. Sermayesinin 3.625'lik mısırı ödenmiştir.

Kütahya Şeker Fabrikası A.Ş. Genel Müdürlüğü pancar ekim alanına giren Kütahya ili, ilçeleri ve köyleri ile Eskişehir ilinin bazı köyleri olmak üzere 319 köyde hizmet vermektedir.

Kooperatifimizin ikisi Kütahya merkezde olmak üzere 9 tane satış mağazası bulunmaktadır. Kooperatif merkezi ve satış mağazaları dahil toplam 21 personel ile ortaklarına hizmet vermektedir.

31.10.2014 tarihi itibarıyla kooperatifimizin taahhüt edilen sermayesi

1.324.072,28 TL, ödenmiş sermayesi 599.906,96 TL olup 34.951 ortağı vardır.

Kooperatif Anasözleşmesi'nde belirtilen kuruluş amaçları doğrultusunda kooperatifin amacı ve çalışma konuları ile ilgili olarak kuruluşundan bu güne kadar ortaklarının ihtiyacı olan her türlü zirai alet ve ekipman, kimyevi gübre, zirai tohum ve fidanlar, hayvan yemleri, yem katkı maddeleri, sulama malzemeleri ve zirai mücadele ilaçlarıyla birlikte bir çok tarımsal girdiyi Pankobirlik Genel Müdürlüğü aracılığıyla uygun fiyatlarla temin edip ortaklarının hizmetine sunmaktadır. Ayrıca ortaklarımızın ve kardeş kooperatiflerimizin tohumluk ihtiyaçlarının bir kısmını karşılayabilmek

için 2007 yılından bu yana sözleşmeli olarak sertifikalı hububat tohumluğu üretilmektedir.

Kooperatif Yönetim Kurulu ve Personelinin üstün gayretli çalışmaları neticesinde kısıtlı imkanlarımıza rağmen satışlarımız 31.10.2014 tarihi itibarıyla bir önceki yılın aynı dönemine göre %20 artış göstererek 10.677.496,34 TL'ye ulaşmıştır.

Kooperatifimiz bundan böyle de ortaklarımızın sosyal ve kültürel kalkınmalarına katkıda bulunmak, refah seviyelerini yükseltmek, her türlü tarımsal faaliyetlerini düzenlemek amacıyla ortaklarımızdan aldığı destekle hizmet etmeye devam edecektir.

Kooperatifin İlk Yönetim Kurulu

Ahmet BOZBAY	Başkan
Kemal PANİKOĞLU	Başkan Vekili
Ömer KOÇOĞLU	Üye
Mehmet GÜZEN	Üye
Şerafettin YİĞİTBAŞI	Üye

Denetim Kurulu Üyeleri

Hüseyin BAYDAR
İsmail Hakkı BENLİ
Şaban YEL

Kooperatif Müdürü

Lokman AYDEĞER

Kooperatifin Yönetim Kurulu Üyeleri

Ahmet GENÇ	Başkan
Halil ÇAKIR	Başkan Vekili
Kenan PIYNAR	Üye
Bahattin GÜMÜŞ	Üye
Kadir ÖZDEMİR	Üye

Kooperatifin İlk Müdürü

Nevzat SEÇKİN

S.S. KÜTAHYA PANCAR EKİCİLERİ KOOPERATİFİ

Kooperatif Satış Mağazaları ve Personel

KOOPERATİF MERKEZİ

Adres Mithatpaşa Cad. No: 60 43030 / KÜTAHYA
Telefon 0 274 216 16 04 – 216 19 44
Faks 0 274 224 14 97

MERKEZ SATIŞ MAĞAZASI

Adres Mithatpaşa Cad. No: 60 43030 / KÜTAHYA
Telefon 0 274 216 16 04 – 216 19 44
Faks 0 224 14 97

ALTINTAŞ SATIŞ MAĞAZASI

Adres İstiklal Mah. Çay Sok. No: 8 43800 Altıntaş / KÜTAHYA
Telefon 0 274 311 21 98 – 311 36 79
Faks 0 274 311 29 53

ASLANAPA SATIŞ MAĞAZASI

Adres Cumhuriyet Mah. Kütahya Cad. No:35 43210 Aslanapa / KÜTAHYA
Telefon 0 274 331 25 81
Faks 0 274 331 25 81

HİSARCIK SATIŞ MAĞAZASI

Adres Yenidoğan Mah. Turgut Özal Cad. No:1 43780 Hisarcık / KÜTAHYA
Telefon 0 274 481 48 64
Faks 0 274 481 48 64

ÇAVDARHİSAR SATIŞ MAĞAZASI

Adres Cereller Mah. Gediz Yolu Üzeri 43710 Çavdarhisar / KÜTAHYA
Telefon 0 274 351 21 20
Faks 0 274 351 21 20

TAVŞANLI SATIŞ MAĞAZASI

Adres Ada Mah. Yunusemre Cad. No: 1 Tavşanlı / KÜTAHYA
Telefon 0 274 612 17 25
Faks 0 274 612 17 25

EMET SATIŞ MAĞAZASI

Adres Cumhuriyet Mah. Gülten Dayıoğlu Cad. Pancar Bölge Şefliği
43700 Emet / KÜTAHYA
Telefon 0 274 461 30 28
Faks 0 274 461 30 28

KÖPRÜÖREN SATIŞ MAĞAZASI

Adres Pancar Bölge Şefliği 43300 Köprüören / KÜTAHYA
Telefon 0 274 246 33 73
Faks 0 274 246 33 73

ZAFERTEPE SATIŞ MAĞAZASI

Adres Zafertepe Mah. Kurtuluş Sok. No:4 43030 / KÜTAHYA
Telefon 0 274 227 11 26
Faks 0 274 227 11 26

Tatlının Acıya Dönüşünün Hazin Öyküsü: NİŞASTA BAZLI ŞEKER*

Bir bütün olarak bakıldığında, “rafine şeker” insan beslenmesinin ana unsurlarından biri değildir. Geleneksel yöntemlerle üretilen tatlılarda şeker olarak kullanılan başlıca ürünler pekmez, bal ve bir yere kadar meyveler ve şeker kamışıdır. Buna karşılık özellikle yirminci yüzyılda pancar şekeri olan sakarozun rafine edilerek elde edilmesiyle birlikte kişi başına düşen şeker tüketimi giderek artmıştır. Şeker pancarından elde edilen şeker, bir molekül glikoz ve bir molekül früktozdan oluşan sakarozdur ve “doğal formunun saflaştırılmasıyla” elde edilmektedir. Ülkemizdeki şeker üretimi de şeker pancarına dayalı olarak yapılmaktadır. Bu açıdan baktığınızda şeker pancarı üretimi hem ülke kaynaklarına dayalı olması, hem çevre sağlığı (pancar havayı en fazla temizleyen bitkilerden biridir), hem de yarattığı istihdam nedeniyle büyük önem taşımaktadır. Ne var ki 2001 yılında Türkiye şeker üretimine gerekçe-

si çok açık olmayan ve mısırdan elde edilen nişasta bazlı şeker (NBŞ) kotası konmuştur. “Şeker üretiminin yüzde 7,5’inin NBŞ’ye dayalı olması” şeklinde başlayan bu yaklaşım ertesi yıl yüzde 15’e çıkarılmıştır. Türkiye’de bu üretimi destekleyecek kadar çok mısır yetiştirilmediğinden bu kez mısır ithal edilmeye başlanmıştır. Oysa mısırın nişastasından elde edilen şurubun “enzimatik” (kimyasal) işleminden geçmesiyle elde edilen “yüksek früktozlu mısır şurubunda” (high fructose corn syrup) değişen oranlarda serbest früktoz bulunmaktadır. Serbest früktozun özellikle gıda endüstrisi tarafından tercih edilmesinin nedeni, daha ucuza mal olması (ton başına 300 - 400 dolarlık bir fiyat avantajı getirmektedir), daha tatlı olması ve endüstriyel gıdaların raf ömrünü uzatmasıdır.

Yüksek früktozlu mısır şurubu gıda üretiminde öteden beri var olmuş bir tat-

landırma yöntemi değildir. Mısır nişastasından früktoz elde edilmesi, ilk kez O. Marshall ve Earl R. Kool tarafından 1957’de tanımlanmış ancak endüstriyel boyutlarda üretimi Japon Endüstriyel Bilim ve Teknoloji Kurumu’nun da başkanlığını yürütmüş olan Dr. Y. Takasaki tarafından gerçekleştirilmiştir. Mısır şurubu bunun ardından 1975-1985 arası dönemde Amerikan endüstriyel gıda ve meşrubat üretimine çok hızlı bir biçimde girmiştir. Ana hatlarıyla bakılacak olursa mısır nişastası önce glikoza, ardından da enzimatik (kimyasal) bir işlemle früktoza çevrilmektedir. Bu kimyasal bir reaksiyonla gerçekleşmekte, reaksiyon sırasında ortaya çıkabilecek zehirli olduğu bilinen yan ürünler ayrıca bir saflaştırılma işlemine tabi tutulmamaktadır. Endüstride früktoz içeriği birbirinden farklı mısır şurupları meşrubat, bütün tatlandırılmış endüstriyel bisküvi yapımı (tuzlu olanlar da dahil), tatlandırılmış yoğurtlar,

Früktozdan zengin diyet farelerde zaten metabolik sendrom oluşturmada bir model olarak kullanılmaktadır.
Yani früktozdan zengin beslenmenin metabolik sendrom, insülin fazlası ve hipertansiyona neden olduğu bilinmektedir

Oysa NBŞ konusundaki temel sav, früktozun insan metabolizması için kesinlikle uygun olmamasıdır. Metabolik sendrom bütün dünyada hızla artış gösteren ciddi bir sağlık sorunudur. Bu sendromun üç ayrı bileşeni obezite, bozulmuş şeker metabolizması (diyabet hastalığının tetiklenmesi) ve kalp hastalığına zemin hazırlayan hipertansiyondur (bu da damar daralmasına neden olmaktadır). Sorunun ciddiyeti bütün akademik camia tarafından kabul edildiği gibi, düzenlenen kampanyalar sayesinde toplumun da bilinçlendirilmesi hedeflenmektedir.

Fakat esas dehşet veren saptama, früktozdan zengin mısır şurubunun diğer etkilerini araştırırken karşımıza çıkmaktadır. Bu konuda erişilebilen en erken yayın 1982 yılına aittir; “früktozdan zengin diyet farelerde zaten metabolik sendrom oluşturmada bir model olarak kullanılmaktadır”(6). Yani früktozdan zengin beslenmenin metabolik sendrom, insülin fazlası ve hipertansiyona neden olduğu çoktan beri bilinmektedir, bu konudaki son derleme de 2009’da yayımlanmıştır(7). Bu durumda gıda endüstrisi mısır şurubunu yerleştirmeye çalışırken, Batı akademisinin bunun metabolik sendroma neden olduğunu zaten bildiği açığa çıkmaktadır. Bir basit Google taramasıyla bile bütününe erişilebilen 2007 tarihli son bilimsel araştırmalardan biri, “Früktoz, ama glikoz değil, kronik böbrek hastalıklarının ilerlemesini hızlandırmakta” başlığını taşımaktadır (8). Batı akademisi, işin sağlık boyutunu görmezden gelmiş ya da düzenleyici otoriteleri Food and Drug Administration (Gıda ve İlaç Dairesi, FDA tarafından hiç dikkate alınmamıştır. Metabolik sendromun kansere neden olduğu konusunda ise zaten kimsenin tereddüdü yoktur(9, 10).

Früktoz konusunda yeni veriler: Beyin işlevinin baskılanması ve bağımlılık

Früktoz konusunda yayımlanan yeni veriler, vücut üzerinde glikozdan farklı etkileri olduğunu desteklemektedir. Oregon Sağlık ve Bilim Üniversitesi’nde yapılan ve Diabetes, Obesity and Metabolism dergisinin Mart 2011 sayısında yayımlanan araştırma, früktozun beyin kabuğunun çalışmasını baskıladığını ortaya koymuştur(11). Bu araştırmada yeni ve son derece duyarlı bir yöntem olan işlevsel manyetik rezonans (fMRI) görüntüleme yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemde yüksek güçlü bir manyetik rezonans cihazı yardımıyla vücuda verilen maddelerin beyin işlevinde ne gibi değişikliklere neden olduğu araştırılmaktadır. Araştırma, dokuz sağlıklı birey üzerinde yapılmış, damar yoluyla üç kişiye fizyo-

Araştırmacılar piyasada tüketilmekte olan NBŞ'li içeceklerin früktoz içeriklerinin etiket üzerinde belirtilen değerleri tutup tutmadığını değerlendirmişlerdir. Buna göre içeceklerin NBŞ miktarları etikette belirtilenin yüzde 85 ila 125'i arasında oynamakta, yani bazı içeceklerde belirtilenden çok daha fazla früktoz alımı da söz konusu olmaktadır.

lojik tuzlu su, üç kişiye glikoz ve üç kişiye de früktoz verilmiştir. Tuzlu su beyin işlevinde herhangi bir değişikliğe neden olmazken, glikoz beyin kabuğunun çalışmasını artırmakta, buna karşılık früktoz baskılamaktadır. Bu sonucun en basit yorumu “glikozun da früktozun da doğal şekerler olduğu ve benzer etkilere neden olduğu” kabullenmesini ciddi biçimde çürütmesidir. Her ikisi de şeker olsa bile, früktoz ve glikozun beyin üzerine etkileri “zıt” biçimdedir. fMRI yöntemiyle glikoz kullanılarak yapılan ve Neuropsychologia dergisinin Şubat 2011 sayısında yayınlanmış bir başka araştırma glikozun hafızanın oluşturulmasında pozitif bir etkisinin olduğunu göstermektedir⁽¹²⁾.

Araştırmanın ikinci önemli yorumu ise son aylarda giderek daha fazla vurgulanan “şeker bağımlılığı” kavramına başka bir bakış açısı getiriyor olmasıdır. İnsanların (ve hayvanların) mısır şurubu da dahil olmak üzere şeker tüketimleri konusunda çok fazla araştırma yapılmaktadır. ABD başta olmak üzere Batı ülkelerinde ortaya çıkan obezite salgını ve beraberinde getirdiği hastalıklar, “Acaba şeker bağımlılık mı yapıyor?” sorusunu doğurmuştur. Bu konuda yapılmış çok fazla hayvan deneyi bulunmaktadır. Çalışmaların ortak sonucu, şekerin alkol/morfin bağımlılığı mekanizmalarına benzer bir etki oluşturduğu görüşünü desteklemektedir. Bireylerin tüketim alışkanlıkları dikkate alındığında, düzenli şeker tüketimi

tilmesi sonucunda şeker karşı “arama” davranışının ortaya çıktığı, erişilmesi durumunda ise aşırı tüketime neden olduğu gösterilmektedir⁽¹³⁾, şekerin bulunamaması durumunda “alkol yoksunluğuna” benzer bir tablo ortaya çıkmaktadır. Meseleye früktoz cephesinden baktığınızda sorun daha da derinleşmektedir. Bunun nedeni früktozun karaciğerde aynen alkole benzer bir mekanizmayla işlenmesidir. Bu işlem sırasında ortaya çıkan yan ürünler alkole benzer ciddi karaciğer hasarına neden olmaktadır. Beyin üzerine yarattığı işlevsel değişiklikler “daha fazla, daha fazla” tüketim isteğini uyarmakta. Bu tüketim isteği sadece içeceğe yönelik değil, yiyeceklerden alınan kalori miktarını da artırmaktadır. Sonuç olarak ortaya çıkan kısır döngü ise metabolik sendrom olarak adlandırılan hastalık tablosuna sürüklemektedir⁽¹⁴⁾.

Nişasta bazlı şeker (mısır şurubu) nedeniyle aşırı tüketilen früktozun neden olduğu sağlık riskleri konusunda özellikle ABD’de çok daha fazla endişe bulunmaktadır. Bağımsız bilimsel kaynaklar früktozun bunamaya da (demans) neden olabileceği konusunda uyarılarını dile getirirken, endüstriyle doğrudan ilişkisi bulunan görüşler ise ABD’de artmakta olan sağlık sorunlarının bütününden früktozun sorumlu tutulmasının kuşkulu olduğunu vurgulamaktadır. Früktoz ve sağlık sorunları arasındaki ilişkinin en sıkıntılı boyutu ise, endişelerin ispatlanabilmesindeki teknik kısıtlılıktır. Bu konuda kısa

sürede sonuç verebilecek araştırma yapılabilmesi ne yazık ki mümkün görülmemektedir. Demansın mekanizması hayli karışık ve tek bir faktörün sorumlu tutulması mümkün değildir. Genel olarak bakıldığında, Akdeniz usulü diyetle göre Batı tarzı diyetin demans riskini artırdığı açıktır. Früktozun halka oluşturmaya "açık" moleküler yapısı proteinlerle aşırı reaksiyona girme eğilimindedir, buna Maillard reaksiyonu adı verilmektedir. Maillard reaksiyonu protein dejenerasyonuna yol açtığından, vücudun işlevsel proteinlerinin görev yapmamasına da neden olduğu ileri sürülmektedir. Bugüne dek yapılmış pek çok deneysel araştırma, NBŞ ile beslenen farelerde algıda zayıflamanın ortaya çıktığını göstermiştir. NBŞ kullanımına bağlı olarak Alzheimer benzeri sinir sistemi dejenerasyonu ortaya çıkmakta ve bunun farklı mekanizmaları bulunmaktadır. Verileri değerlendiren ABD'li bilim insanları toplumdaki demans sıklığındaki artışın hem bu mekanizmaları hem de metabolik sendromu kapsadığını, daha doğrusu iç içe geçmiş olduğunu dile getirmektedir. Bunun ABD toplumu için gelecekte ne kadar ciddi bir risk getireceğinin ötesinde, NBŞ kullanımı bütün dünyada artış eğilimindedir olduğundan, diğer ülkeleri de uyarmaktadır⁽¹⁵⁾. Sorunun bir diğer boyutunu da Güney Kaliforniya Üniversitesi tarafından yine ABD'de yapılmış "içeceklerin NBŞ içeriklerinin değişken olduğunu" gösteren sonuçlar oluşturmaktadır⁽¹⁶⁾. Araştırmacılar piyasada tüketilmekte olan NBŞ'li içeceklerin früktoz içeriklerinin etiket üzerinde belirtilen değerleri tutup tutmadığını değerlendirmişlerdir. Buna göre içeceklerin NBŞ miktarları etikette belirtilenin yüzde 85 ile 125'i arasında oynamakta, yani bazı içeceklerde belirtilenden çok daha fazla früktoz alımı söz konusu olmaktadır. Özellikle büyük hamburger zincirlerinde satılan kola vb. içeceklerin toplam şeker içerikleri bildirilenin yüzde 30 fazlasına varan sapma göstermektedir. Bu veriler NBŞ için standart olan früktoz/glikoz oranının çok üzerine çıkmaktadır. Söz konusu verilerin ülkemizde nasıl olduğunu gösteren herhangi bir araştırma bulunmamaktadır. Ne var ki "kolalı içecekler" olarak gruplanabilecek ürünlerin özellikle Ramazan'da "iftar sofraların ayrılmaz bir parçası" olduğunu vurgulayan reklamların tüketime olan katkısı ciddi bir biçimde gözden geçirilmelidir. Mevcut "aşırı yedirme, iştahı artırma" özellikleri dikkate alındığında Ramazandan kilo almadan çıkmanın önemli bir yönteminin NBŞ'yi özellikle aç karnına aşırı tüketmemek olduğu açıktır.

Nişasta bazlı şeker konusunda toplumdan gelen bilgiler:

Şeker endüstrisinde hammaddeler ve mısır şurubu kotasının arka planı

Nişasta bazlı şekerin sağlık açısından zararları konusunda yazdığımız rapora ve yazılara çok sayıda e-posta katkısı gelmiştir. Görünen odur ki, NBŞ sorununun kanser, diyabet gibi

olağanüstü sakıncalı boyutlarının dışında bir de ciddi ekonomik boyutu bulunmakta. Mısır şurubundan elde edilen şeker, ekonomik porte olarak çok ciddiye alınması gereken bir ölçüye ulaşmıştır^(17 - 19). Çok ciddi bir ikinci sorun da aynen genetiği değiştirilmiş organizmalar (GDO) için söz konusu olduğu üzere, kanundaki şeker tanımlamasından dolayı, etikete bakarak hangi ürünün içerisinde hangi şeker bulunduğunu bilemememizdir. Nişasta bazlı şeker ve nerelerde kullanılabileceği konusunda sektörü iyi bilen kaynaklardan alınmış bilgilerin paylaşılmasında yarar bulunmaktadır. Şimdi onlara biraz göz atalım:

"Şeker konusu basit ama Arapsaçına dönmüş durumda. Konu dönüp dolaşıp 2001'de ülkemizde IMF zoruyla çıkarılan Şeker Kanunu'na dayanmaktadır. Cargill'in [Cargill; gıda, tarım, risk yönetimi ve endüstriyel ürünler alanlarında üretim ve ticaret yapan uluslararası bir şirkettir. (YD) 90'lı yılların sonunda şekerin ikamesi olan früktozu, sırf içecek sanayi kullansın diye, Bursa'da kurduğu korkunç kapasiteli fabrikası, ülkemizdeki pancar şeker sektörünü ciddi anlamda tehdit etmiştir. Bunun neticesinde toplam 990 bin ton früktoz kapasitesine karşı, AB'de de kullanılan toz şekerle kota rejimi ve şeker ikamesi olan NBŞ'ye de kota getirilmek istenmiştir. NBŞ grubuna früktoz ve glikoz girmektedir ama önemli bir ayrıntı, früktoz içecek sanayinde tamamen şekerle ikame olarak kullanılır. Nedeni de mısırdan imal edildiği için çok daha ucuz olmasıdır. İçecek sanayi, toz şekerle de kullanabilir ama kabaca söylemek gerekirse önce şeker su ile eritmesi, filtrelerden geçirmesi gerekir. Hâlbuki früktoz direkt sıvı halde gelir ve üretime geldiği gibi sokulacağından, üretim maliyeti ve kullanışı çok uygundur. Glikoz ise sanıldığı aksine şekerin ikamesi değildir, şekerin bir tamamlayıcısıdır. Genellikle şekerleme sanayinde kullanılması zorunlu bir hammaddedir. Şekerlemelerin raf ömrünü artırdığı gibi yenilebilir hale getirmesinden dolayı, teknik bir hammaddedir ve toz şekerle beraber kullanılması "zorunludur". Diğer bir deyişle, içecek sanayi, yüzde 100 früktoz ya da yüzde 100 şekerle üretim yapabilir ama şekerleme sanayinde bu imkânsızdır. Ürününe göre üç aşağı, beş yukarı farklılık göstermekle birlikte yüzde 50 şeker ve yüzde 50 glikoz kullanılması zorunludur.

AB ülkelerindeki şeker kanunlarında ise, glikozun şekerleme sektöründe zorunlu bir hammadde olduklarını bildikleri için, sadece früktoza yüzde 2 ile 5 arasında bir kota getirmişlerdir. Glikoz ise serbestçe satılmaktadır ve miktarı ülkemizdeki gibi 250 - 350 bin ton değil, 5 milyon ton glikozdur. Ülkemizde bir isim karmaşasından olsa gerek ya da yabancı bazı fabrikalar (Cargill) ile Türkiye Şeker Fabrikaları AŞ'nin anormal kâr etmesi için ülkemizde her şeye kota vardır. NBŞ'ye aynı zamanda glikoz şurubu diye de ad verilir. Bu gruba inülin şurubu da girer. Benzer şekilde bu şuruba da AB'de kota yoktur. Sadece ve sadece toz şekerle früktoza kota vardır.

Cargill bu sayede tüm NBŞ'lerden anormal kâr etmiştir, korunç kapasitesinin yüzde 40'ı ile çalışan bu fabrika, tüm dünya Cargilller arasında en verimli fabrika ilan edilmiştir. Benzer şekilde dünya şeker fiyatının 4-5 katından fazla fiyata satılan toz şekerde ise kazıklanan Türk halkı olmuştur. Ülkemizdeki yanlış kota rejiminden dolayı mal bulamayan bazı firmalar, glikozu Suriye'den çok düşük göstermelik fiyattan ya resmi olarak ithal etmiş ya da kaçak olarak temin etmişlerdir. Suriye'de 2001 öncesi sayıları bir olan fabrika sayısı, günümüzde 5 tanedir ve hepsi ülkemiz için çalışmaktadır. Öte yandan ülkemizde kurulu 5 tane NBŞ fabrikası da fatura oyunları ile ya da kaçak olarak üretim yaparak el altından fahiş fiyata mal satmaktadır. Zamanında yakalanan fabrikalar trilyonlarca ceza ödemişlerdir. Früktoz ile glikoz arasındaki farkı bilmeyenlerin yanlış uygulaması sonucunda ülkemizde anormal kaçakçılık olmuştur ve sonuçta kaybeden hep Türk halkı olmuştur. Ülkemizin mısırla üretilen potansiyeli olan glikoz, kotadan ötürü üretilmemiş, yerine ithal mısırlardan üretilen ve kaçak ya da fatura oyunu ile ülkemize glikoz sokulmuştur. Neticede Toprak Mahsulleri Ofisi'nin elinde mısır stokları dağ gibi birikmiştir. Ya 2001'den beri olan biten bu çirkin ve kanunsuz olayları oturup seyredeceğiz, ya da Avrupa ülkelerinde uygulanan ve denetim edilen yeni bir Şeker Kanunu'nu ülkemizde acilen devreye sokacağız".

Son durum: Sağlık ve Milli Eğitim Bakanlıklarının aldıkları önlemler

Nişasta bazlı şekerde hal böyleyken Bakanlar Kurulu 29.6.2011 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 2011/2003 Sayılı Kararı ile 2010/2011 pazarlama yılı için Şeker Kurumu tarafından 244 bin 400 ton olarak belirlenen NBŞ kotasını yüzde 50 oranında artırmıştır. Buna karşılık Sağlık ve Milli Eğitim Bakanlıklarının okul kantinlerinde hamburger, kola vb. mısır şurubu içeren yiyeceklerin satışına yasak getireceklerini açıklamışlardır. Üç farklı düzenleyici otoritenin kararlarındaki bu tezat, NBŞ konusunun Sağlık Bakanlığı tarafından ciddi bir sorun olarak algılandığı görüşünü doğrulamaktadır. Nişasta bazlı şekerde ortaya çıkan bilimsel sonuçlara dayalı sorun, devletler üzerine endüstriyel baskının hazin bir örneğidir. Zaman varken önlem alınması en gerçekçi yaklaşımdır

Notlar

- 1) Pitt HA. Presidential adres. Hepato-pankreato-biliary fat: The good, the bad and the ugly. HPB 2007; 9: 92-97.
- 2) Michaud DS, Liu S, Giovannucci E, Willett WC, Colditz GA, Fuchs CS. Dietary sugar, glycemic load, and pancreatic cancer risk in a prospective study. J Natl Cancer Inst 2002; 94: 1293-1300.
- 3) Nöthlings U, Murphy SP, Wilkens LR, Henderson BE, Kolonel LN. Dietary glycemic load, added sugars, and carbohydrates as risk factors for pancreatic cancer: The Multiethnic Cohort Study. Am J Clin Nutr 2007; 86: 1495-1501.

- 4) Jiao L, Flood A, Subar AF, Hollenbeck AR, Schatzkin A, Stolzenberg-Solomon R. Glycemic index, carbohydrates, glycemic load, and the risk of pancreatic cancer in a prospective cohort study. Cancer Epidemiol Biomarkers Prev. 2009; 18: 1144-51.
- 5) Chan JM, Wang F, Holly EA. Sweets, sweetened beverages, and risk of pancreatic cancer in a large population-based case-control study. Cancer Causes Control 2009; 20: 835-846.
- 6) Zavaroni I, Ida Chen YDI, Reaven GM. Studies of the mechanism of fructose-induced hypertriglyceridemia in the rat. Metabolism 1982; 31: 1077-1083.
- 7) Linda T. Tran LT, Yuen VG McNeill JH. The fructose-fed rat: a review on the mechanisms of fructose-induced insulin resistance and hypertension. Molecular and Cellular Biochemistry 2009; 332: 145-159.
- 8) Gersch MS, Mu W, Cirillo P, Reungjui S, Zhang L, Roncal C, Sautin YY, Johnson RJ, Nakagawa T. Fructose, but not dextrose, accelerates the progression of chronic kidney disease. Am. J Physiol Renal Physiol 2007; 293: F1256-F1261.
- 9) Giovannucci E) The role of insulin resistance and hyperinsulinemia in cancer caution) Curr Med Chem – Immun Endoc & Metab Agents 2005; 5: 53-60)
- 10) Hsu IR, Kim SP, Kabir M, Bergman RN) Metabolic syndrome, hyperinsulinemia, and cancer) Am J Clin Nutr 2007; 86: 867-871)
- 11) J) Q) Purnell JQ, Klopfenstein BA, Stevens AA, Havel PJ, Adams SH, Dunn TN, Krisky C, Rooney WD) Brain functional magnetic resonance imaging response to glucose and fructose infusions in humans) Diabetes, Obesity and Metabolism 2011; 13: 229-234)
- 12) Parent MB, Krebs-Kraft DL, Ryan JP, Wilson JS, Harenski C, Hamann S) Glucose administration enhances fMRI brain activation and connectivity related memory encoding for neutral and emotional stimuli) Neuropsychologia 2011; 49: 1052-1066)
- 13) Avena NM, Rada P, Hoebel BG) Evidence for sugar addiction: Behavioral and neurochemical effects of intermittent, excessive sugar intake) Neuroscience and Biobehavioral Reviews 2008; 32: 20-39)
- 14) Lustig RH) Fructose: Metabolik, hedonic, and societal parallels with ethanol) J Am Diet Assoc 2010; 110: 1307-1321)
- 15) Stephan BCM, Wells JCK, Brayne C, Albanese E, Siervo M) Increased fructose intake as a risk factor for dementia) Journal of Gerontology 2010; Special Issue: Biology of Aging Summit Perspective)
- 16) Ventura EE, Davis JN, Goran MJ) Sugar content of popular sweetened beverages on objective laboratory analysis: Focus on fructose content) Obesity 2010)
- 17) <http://www.tbmm.gov.tr/tutanak/donem22/yil5/ham/b01201h.htm> (Erişim tarihi: 25.10.2011)
- 18) [http://www.zmo.org.tr/etkinlikler/abgst03/15\).pdf](http://www.zmo.org.tr/etkinlikler/abgst03/15).pdf) (Erişim tarihi: 25.10.2011)
- 19) <http://www.imdb.com/title/tt0390521/> (Erişim tarihi: 25.10.2011)
- 20) Dizdar Y, Nişasta bazlı şeker konusunda okurlardan gelenler: Bütün yollar Cargill'e çıkar!, Dünya Gazetesi, Sağlık ve Ekonomi, 26)1)2011)

UŞAK KOOPERATİFİMİZDE KIŞLIK NOHUT DENEMESİ TAMAMLANDI

Uşak Pancar Ekicileri Kooperatifi-mizce kışlık nohut ekimi çalışmaları devam ediyor. Ulubey ilçesinde 15 Ekim 2014 tarihinde 12 dekar alanda kurulan denemede Azkan nohut çeşidi dekarı 12 kg olarak uygulanmıştır. Gübrenin kullanılmadığı deneme alanında Kasım ayı başında ilk çıkışlar, Mayıs ayı ortalarında ise çiçeklenme gerçekleşmiştir.

Deneme alanında kök çürüklüğü hastalığı gözlemlenmiş olup, çiçeklenme öncesi ot ilaçlaması yapılmıştır. Alanda kuşdili, yabani yulaf, hardal, gökbaş, tarla sarmaşığı, sirken, horozibiği gibi yabancı otlara karşı Challenge 600 ve Fusulade Süper ilaçları kullanılmıştır.

04.06.2015 tarihinde demonstrasyon alanında yapılan gözlemlerde bitki boyunun 50-55 cm civarında, bakla bağlama oranının yüksek ve baklada dane sayısının 1-2 olduğu görüldü. Baklaların yaklaşık %30 unda nohut sineği zararı olduğu görüldü. Deneme alanında yabancı otun yoğun olduğu görüldü.

Deneme alanının yan parselinde şahit parsel olarak Hisar çeşidi ekilmiştir. 15 Mart'ta ekimi yapılan çeşidin bitki boyu 35-40 cm civarında ve çiçeklenme başlangıcında olduğu gözlemlenmiştir.

Kışlık ekimin avantaj ve dezavantajları; Gözlemlenen kök çürüklüğü hastalığı için tohum ilaçlaması ve yoğun görülen yabancı ot için sonbahar döneminde toprağa ilaçlama yapılması gerekmektedir.

Kışlık ekilen çeşidin hasat olgunluğuna Haziran ayı sonu Temmuz ayı başında; geç ekilen çeşidin ise Temmuz ayı sonu Ağustos ayı başlarında ulaşacağı tahmin edilmektedir. Erken ekilen çeşidin hasat olgunluğuna yaklaşık 1 ay önce geleceği tahmin edilmektedir.

Uşak ilinde Mayıs ayının ortasından Haziran ayı başına kadar görülen yağış rejiminden erken ekilen Azkan çeşidinin, bitkinin suya en çok ihtiyacı olduğu ve faydalandığı çiçeklenme dönemine denk gelmesi sonucu marjinal fayda sağladığı; bitki boyu, bakla bağlama oranı, dane iriliğinin ve kali-

Kışlık azkan nohut çeşidi, nohut denemesi neticelendi. Hasat sonucunda elde edilen verim ve kalibrasyon sonuçlarında verimde yazlık ekimlere göre yeterli dane verimi alınamadığı bunun sebebinin yabancı ot müsadesinin iklim ve aşırı yağışlardan kaynaklandığı görüldü. Ekim, sonbaharda yapıldığı ve ilk baharda kullanılan herbisitlerin etkisini asgari seviyeye indirdiği için etki azalmış ve tam bir yabancı ot mücadelesi sağlanamamıştır.

2015 yılı kışlık nohut denemesinde ot mücadelesi toprak ilaçlaması yöntemiyle yapıldığında daha iyi sonuçlar alınacağı düşünülmektedir.

tesinin yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Hasat döneminde ortalama dekar 300 kg verimin beklendiği deneme tarlasında ürünün iri daneli olması nedeniyle pazarda tercih edilen ve fiyatının yüksek olması beklenmekteydi.

Kışlık ekimde oluşan kalibrasyona baktığımızda ilk baharda ekimi yapılan azkan çeşidi nohutların %25 ve 9 mm üstü olurken kışlık ekilen nohutlarda %42 seviyesinde ve 9 mm üstü tane iriliği elde edilmiştir.

RUMİNANTLARDA YOĞUN TAM YEM NEDİR?

Bilindiği üzere ruminantların beslenmesinde kaba ve kesif yemlerin karıştırılarak tek bir rasyon halinde kullanılmasına tam yem (TMR) adı verilmektedir. Böyle bir besleme metodunda kaba yem olarak baklagil yem bitkileri (kuru ve taze olarak yonca, fiğ ve korunga gibi), samanlar (buğday, arpa, yulaf gibi), çeşitli silajlar (mısır, sudan otu ve yonca gibi) ve çeşitli posalar (pancar ve çeşitli meyveler) kullanılmakta, kesif yem olarak da arpa buğday gibi enerji kaynağı kesif yemler, protein kaynağı olarak pamuk ve ayçiçeği tohumu gibi küspeler ve değişik mineral yemler ve bazı yem katkıları ve hatta tüm bu kesif yemlerin yerine piyasadan temin edilen süt yemi, besi yemi gibi hazır karma yemler kullanılmaktadır. Genelde bu tip tam yemler günlük olarak hazırlanmakta ve hayvanlara bu şekilde yedirilmektedir. Çünkü özellikle mısır silajı ve pancar posası gibi kaba yemlerin nem içeriği yüksek olduğundan bu tip yemlerin karıştırıldığı rasyonların uzun depolanması mümkün olmamaktadır.

Başta bir kriter dikkate alınarak diğer yararlarının aşağıda açıklandığı gibi dikkate alındığında adına “Yoğun Tam Yem” dediğimiz farklı bir tam rasyon yeni bir ürün olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu rasyonun bilinen en temel özelliği karmada kullanılacak kaba yemlerin hepsinin kuru maddesinin yüksek olması bir diğer deyişle nem düzeyinin düşük olmasıdır. Bu kriter dikkate alınarak yoğun tam rasyonun tarifi aşağıdaki gibi yapılabilir:

“Yoğun Tam Yem, ruminantların beslenmesinde kalitatif ve kantitatif doygunluğu sağlamak üzere kesif ve kuru yada kurutulmuş kaba yemlerle birlikte mineral yemlerin ve diğer yem katkılarının, aynı kanatlı hayvanların beslenmesinde olduğu gibi, hayvanların yaşama ve verim payı gereksinimlerini birlikte karşılamak üzere toz, pelet ve granül formunda bir ürün olarak tek bir karışım haline getirilmesidir.” (Alarslan, 2013).

Bu tanımlamadan sonra yukarıda kısaca açıkladığımız standart tam yemle bizim adına “Yoğun Tam Yem” dediğimiz yemin kıyaslanmasında aşağıdaki maddeler sıralanabilir:

1. Standart tam yem doğrudan bir ürün değil bir dizi işlemler sonu ortaya çıkan bir yem karışımının adıdır. Bu işlemlerde nem oranı yüksek kaba yemler de dahil olmak üzere (mısır silajı, yonca, korunga, fiğ, değişik hasıllar gibi

taze yeşil yem bitkileri ile yaş şeker pancarı posası ve malt posa gibi) kaba ve kesif yemler hayvanların günlük tüketimi için günlük olarak karıştırılarak hazırlanmakta ve hayvanlara bu şekilde yedirilmektedir. Hatta kesif yem olarak yem fabrikalarından tedarik edilen karma yemler bile bu karışımın yer alabilmektedir. Oysa yoğun tam yem başlı başına bir üründür ve başka herhangi bir hazırlığa ve ayrıca bir yem hammaddesi ilavesine gerek kalmadan aynı kanatlı hayvanlarda olduğu gibi doğrudan ve tek başına hayvanların tüketimine sunulabilmektedir.

2. Standart tam yemde nem oranı yüksek (mısır silajı, yonca, korunga, fiğ, değişik hasıllar gibi taze yeşil yem bitkileri ile yaş şeker pancarı posası ve malt posa gibi) kullanıldığından bu rasyonun nem oranı yüksek olmakta, dolayısıyla bozulmalara karşı günlük tüketimi zorunlu olmakta ve bu sebepten dolayı uzun süre depolanması mümkün olamamaktadır. Eğer standart tam yemlerin uzun süre depolanması isteniyorsa bu yemlerin hava sızdırmaz ambalajlarda saklanması zorunlu olmakta, ancak bu şekilde bile dayanma süresi arzulanan seviyelerde olamamakta ve asıl önemlisi birim yem maliyeti ambalajlama malzemesinden dolayı oldukça yükselebilmektedir.

Halbuki yoğun tam yem, rasyonda kullanılan diğer kesif yemler gibi (arpa, buğday, mısır, küspeler ve kepekler gibi) kuru madde oranı yüksek kaba yemler (çeşitli samanlar, yulaf kavuzu, fıstık kabuğu, mısır sapı ve koçanı, ayçiçeği tablası ve sapı, soya samanı ve sapı, çığit kabuğu ve ayçiçeği kabuğu gibi) içerdiğinden rasyonun kuru maddesi yüksek olmakta (%88-92), bu ise aynı yem fabrikalarında hazırlanan karma yemler gibi yoğun tam yemlerin herhangi bir bozulmaya maruz kalmadan uzun süre (depolama koşullarının bağlı olarak yaklaşık 4-6 ay) depolanmasına olanak sağlamaktadır.

3. Standart tam yemlerin küçük çapta (örneğin 50 kg'lık çuvalarda) ambalajlanması oldukça eziyetli ve maliyetli bir işlem olmasına rağmen yoğun tam yemler kuru maddeleri yüksek olduğundan 50 kg'lık torbalarda ambalajlanabilmektedir. Bu ise yoğun tam yemlerin nakliyesinde ve depolanmasında büyük kolaylıklar sağlamakta ve daha ekonomik olabilmektedir.

4. Yoğun tam yemlerin standart tam yemlere göre en büyük avantajlarından bir diğeri ise, bu rasyonlarda tek başına hayvanlara yedirilmesi sakıncalı olan hasat ve üretim artışı kaba yemlerin (çeşitli samanlar, yulaf kavuzu, fıstık kabuğu, mısır sapı ve koçanı, ayçiçeği tablası ve sapı, soya samanı ve sapı, çığit kabuğu ve ayçiçeği kabuğu gibi) bu formda rahatlıkla tüketilebilmeleridir. Yoğun tam yemlerin bu kaba yemleri içermesi, adı geçen bu yemin tipik bir geri dönüşüm ürünü olduğunun tipik bir göstergesi olarak karşımıza çıkmaktadır.

5. Standart tam yemlerde kullanılan nem oranı yüksek kaba yemler yem fabrikalarında olduğu gibi sanayi tipi seri yem üretim alet ve ekipmanlarında bazı işlem sorunlarına neden olduğundan (yüksek nem içeriğinden dolayı çelik silolarda depolanamaması, yem akışını sağlayaniletici hatlarda tıkanmalara neden olması (helezon ve elevatör gibi) ve yem kırıcı değirmenlerde kırıcı eleklerinin tıkanması gibi) nedeniyle bu tip tam yemler seri üretime hiç uygun olmamaktadır. Oysaki yoğun tam yemler nem içeriği yüksek herhangi bir kaba yem içermediğinden aynı kesif yem karmalarında olduğu gibi bu tip yem fabrikalarında herhangi bir soruna neden olmadan seri olarak üretilmektedirler.

6. Standart tam yemler depolama ve nakliye işlemlerinde büyük yararlar sağlayan peletleme işlemine uygun olmadığı halde, yoğun tam yemler temel yem hammaddesi yapısı nedeniyle istendiğinde toz, pelet ve granül olarak da üretilmektedir.

Tüm bu açıklamalar değerlendirildiğinde:

Yoğun tam yemler;

1. Hayvanların günlük yaşama ve verim payı gereksinimlerini karşılayacak besin maddesi içeriğine sahip olması,
2. Hayvanlarda kalitatif ve kantitatif doygunluğu sağlayacak fiziksel ve biyokimyasal yapıya sahip olması,
3. Bünyesinde yer alacak kaba yemlerin kuru ya da kurutulmuş olması,
4. Kuru madde içeriğinin kesif karma yemlerdeki gibi yüksek olması,
5. Hasat ve üretim artışı kuru ya da kurutulmuş kaba yemleri bünyesinde ihtiva edebilir olması nedeniyle tipik bir geri dönüşüm ürünü özelliği gösterebilmesi,

6. Sanayi tipi yem üretimine uygun olarak seri bir şekilde ve toz, pelet ve granül formunda da üretilebilmesi,
7. Üretildikten sonra nakliyesinde ve depolanmasında sorunlar çıkarmaması,
8. Aynı kanatlı hayvanların beslenmesinde olduğu gibi tek başına ve başka bir yem hammaddesi ilavesine gerek kalmadan hayvanlara yedirilebilir olması özelliklerinden dolayı ruminantlarda kalitatif ve kantitatif doygunluğu sağlamak üzere, hayvanların yaşama ve verim payı gereksinimlerinin karşılanmasında kullanılacak “Yeni Bir Yem Ürün” olarak kabul edilmelidir. (Alarslan, 2013).

Bu rasyonda artık kaba yemlerin miktarı hayvanların selüloz gereksinimlerini emniyetle karşılamak üzere elden geldiğince azaltılmalı ve kesif yemlerin miktarı da artırılmalıdır. Bu sayede hayvanların verim gereksinimlerinin rahatlıkla karşılanması amacıyla toplam rasyon sindirim derecesi de yükseltilmiş olacaktır. Ancak burada dikkat edilmesi gerekli husus bu rasyonların hayvanlara yedirilmesinde istenen ham selüloz ve kuru madde tüketiminin istenen düzeylerde olmasıdır. Bu değerler selüloz tüketimi olarak kuru madde- nin süt ineklerinde %18-22’si, siğir besisinde %14-16’sı ile kuzu toklu besisinde de %9-11’i kadar olmalıdır.

Gerek süt ineklerinde olsun ve gerekse diğer ruminantlarda olsun yoğun tam rasyon kullanmanın belli avantajları söz konusu olmaktadır. Bu avantajları aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür:

1. Yoğun tam yem kullanımıyla hayvanlarda kantitatif (doygunluk hissi) ve kalitatif (ihtiyaç duyulan besin maddesi miktarı ve kalitesi) tokluk sağlanabilmektedir. Bu sayede hayvanların kalite ve kantite bakımından dengeli beslenmesi emniyet altına alınabilmektedir (Alarslan, 2013).

2. Standart besleme yöntemlerine (kaba yem - kesif yem ayrı besleme) göre hayvanların beslenmesinde bazı durumlarda belli oranlarda daha az yem tüketimiyle daha iyi performans sağlanabilmektedir (Alarslan ve Kısacık, 2013).

3. Yoğun tam yemle beslemede besi hayvanlarında canlı ağırlık artışı arzulan seviyelere kadar yükselebildiği gibi karkas randımanı ve kalitesi artmakta, bunun gibi süt hayvanlarında da süt verimi yükselebilmekte, sütün kuru maddesi ve süt yağı düzeyi de artmaktadır (Alarslan ve Kısacık, 2013).

4. Yoğun tam yemle beslemede yemin daha iyi sindirilmesi söz konusu olduğundan hayvanlarda geviş getirme sayısı ve miktarı azabilmektedir. Bazı hallerde rasyonlarda kullanılan kaba yemin özelliğine göre hayvanlarda gözle görülemeyecek derecede gizli geviş getirme durumlarına da rastlanabilmektedir. Bununla beraber geviş getirmenin azalmasına dayalı olarak salya miktarının azaldığı ve buna bağlı olarak da hayvanlarda asidozis sorunları yaşanabileceği iddia edilmektedir. Ancak bu sorunlara bu yeme sodyum bikarbonat ve niasin ilave edilerek engel olunabilmektedir, ayrıca hayvanların yem yerken de ve hatta normal zamanlarda bile bir tampon madde üreticisi olarak salya üretiminde bulunduğu da bilinmektedir. (Alarslan ve Kısacık, 2013; Wattiaux, M.A., 2008).

5. Yoğun tam yem kullanımında saman, silaj, posa ve bunun gibi ayrıca daha çok yem hammaddesi kullanımına gerek kalmadığı için yem depolama yerinden ve depolama kayıplarından tasarruf edilebildiği gibi kullanılan çalışan sayısı, yemleme işçiliği ve zamanı da düşmektedir. Bunun gibi kalifiye olmayan çalışan hatalarının önüne geçmekte mümkün olabilmektedir (Alarslan ve Kısacık, 2013).

6. Yoğun tam yem tek bir karışım kuru olduğundan hayvanların yemlenmesinde ayrıca bir karışım yapılmasına gerek kalmamakta ve bu sayede otomatik yemleme sistemleri kullanabilme yoluna gidilebilmektedir. Bundan daha önemlisi otomatik yemleme yapabilme avantajlarından dolayı hayvanlara gün içerisinde daha sık yemleme yapılarak onların yemleri daha iştahlı tüketmelerine de imkan sağlanabilmekte ve bu sayede arzulan verim seviyeleri rahatlıkla yakalanabilmektedir. (Alarslan ve Kısacık, 2013).

⁷ Roger NIFLE, Une nouvelle vision pour les coopératives, Mars 1995 (file:///Macintosh HD/Documents/SERVEUR-COH/SITCOM/TEXTES/DOCUMENT/coope.html (1 sur 5) [1/05/2001])

7. Yoğun tam yem kullanımında yemin daha iyi sindirilmesi nedeniyle gübre miktarı azalmakta ve ayrıca gübrede su miktarı daha yüksek olduğundan gübre temizleme işlerinde işçilik ve bunun gibi zaman tasarrufu elde edilebilmektedir. Bunun gibi gübre temizleme kolaylığından dolayı barınak içi hava koşullarının daha iyileştirilebilmesi şansı da yakalanabilmektedir (Alarşlan ve Kısacık, 2013).

8. Yoğun tam yemle beslemede hayvanlarda özellikle selüloz beslemesi garanti altına alındığından rumen fizyolojisi ve besin maddelerinin metabolizması olumlu etkilenmektedir. Bu sayede asidosiz, şişme (timpani) ve parmak arası iltihabı (laminitis) gibi rahatsızlıklar ortadan kaldırılabilmektedir (Alarşlan, 2013).

9. Hayvanlar hem kaba ve hem de kesif yemleri sürekli uniform bir şekilde tükettiklerinden ağza alınan her parti yem rasyonun bütününe temsil etmekte ve bu sebeple gün içi dengeli bir besleme sağlanabilmekte, ayrıca rumen koşulları ve fizyolojisinin daha stabil ve sağlıklı olması sağlanabilmektedir (Alarşlan, 2013).

10. Yoğun tam yem kullanımıyla en düşük maliyetli rasyonlar hazırlanabilmekte ve ayrıca hayvanlar tarafından sevilerek tüketilmeyen yemlerin (üre, soda, kalitesi düşük kaba yem vb) emniyetle yedirilmesi garanti altına alınabilmektedir.

11. Özellikle süt ineklerinde sağım sırasında ayrıca bir yemlemeye gerek kalmadığından hayvanların bu süre içerisinde dinlenmeleri sağlanabilmektedir. Ayrıca hayvanlara sağım sırasında verilecek süt yeminin miktarı eğer elektronik sistemlerle kontrol ediliyorsa bunun tesisi maliyetinden de tasarruf söz konusu olmaktadır.

12. Yine yoğun tam yem kullanımıyla süt ineklerinde doğumdan sonra servis periyodu (ilk kızgınlık gösterme süresi) kısalabilmekte ve bunun gibi hayvanların döl tutma oranı da yükselebilmektedir (Alarşlan ve Kısacık, 2013).

13. Yoğun tam yem kullanımıyla rasyonun sindirim derecesi yükseldiğinden hayvanlarda daha az gübre üretimi söz konusu olmaktadır. Bu şekilde özellikle ruminant gübrelerinden açığa çıkan Azot, Karbon ve Metan gazları salınımı dolaylı olarak da olsa azaltılabilmekte ve daha fazla sera gazı emisyonuna engel olunabilmektedir (Alarşlan ve Kısacık, 2013).

14. Yoğun tam yem kullanımıyla besi hayvancılığında besi süresi kısaltmakta, bu sayede aynı tesisin yıl içinde kullanıma sayısı da artmaktadır. Bunun gibi besi süresinin kısaltılmasıyla sermayenin geri dönüşümü de daha çabuk olabilmektedir. Besi süresinin kısaltılmasından elde edilen bir başka yarar da hayvanların yaşama payı yem gereksiniminden hayvanlar daha çabuk elden çıkarıldığından tasarruf edilebilmektedir (Alarşlan ve Kısacık, 2013).

15. Standart tam yem hazırlamada kullanılan ve özellikle kaba yemi piyasadan elde edilen işletmelerde eğer sürekli bir yemlerdeki besin maddeleri analiz imkanı yoksa bu tip yemlerde besin maddesi içeriklerinin sapma göstermesi nedeniyle hayvanların beslenmesinde dengesiz beslemeyle alakalı sorunlar oluşabilmektedir. Oysa yoğun tam yemler yemi oluşturan yem hammaddelerinin analizi yapıldıktan sonra hazırlanmakta, bu ise bu yem herhangi bir besin maddesi sapmasına izin vermemektedir. (Alarşlan ve Kısacık, 2013).

16. Yoğun tam yem kullanımıyla, hayvanların klasik yöntemlerle beslenmesinde kaba ve kesif yemlerin tek bir karışım haline getirilmesinde (standart tam yem) kullanılan alet, makine ve ekipmanları (traktör, römork, forklift ve unifeed gibi) maliyeti ve işletim masraflarından (işçilik, yedek parça, yakıt ve amortisman gibi) tasarruf edilebilmektedir (Alarşlan ve Kısacık, 2013).

17. Yoğun tam yem beslemesiyle hayvanların uzun ya da kısa süreli nakledilmelerinde ve bunun gibi hayvanların hayvan borsasında, kurban pazarlarında ve kesimhanelerde bekletilme sürelerinde performans düşmelerinin önüne geçilebilmektedir (Alarşlan ve Kısacık, 2013).

18. Yoğun tam yem kullanımıyla sorunlu durum var ise vücut konsiyonu ayarlamalarında ve grup beslemelerinde (lastasyon dönemi ve süt verim grupları) bu sıkıntılar ortadan kaldırılmasında istenen besleme programları rahatlıkla uygulanabilmektedir (Alarşlan ve Kısacık, 2013).

19. Yoğun tam yemlerde kuru madde içeriği yüksek olduğundan ambalajlama aynı kesif yemlerde olduğu gibi belli miktar torbalarda sorunsuz olarak depolanabilmekte ve bunun gibi her torbanın miktarı belli olduğundan beslemede hayvanlara ayrıca bir yem tartısına gerek kalmadan yemleme yapılabilir (Alarşlan ve Kısacık, 2013).

20. Yoğun tam yemlerin bir başka yararı da hayvanların tek taraflı beslemede tüketim sorunu yaşadıkları hasat ve üretim artışı kaba yemlerin (yulaf kavuzu, mısır sapı ve koçanı, ayçiçeği sapı, tablası ve çekirdek kabuğu, çığit kabuğu gibi) yoğun tam rasyonuyla sakıncasız olarak hayvanlara yedirilebilmesidir. Bu ise son zamanlarda oldukça popüler olan geri dönüşüm yaklaşımlarının hayvancılıkta uygulanan kısmı olarak karşımıza çıkmaktadır (Alarşlan ve Kısacık, 2013).

21. Yoğun tam yemlerde nem içeriği yüksek herhangi bir kaba yem kullanılmadığından piyasada özel talep gören pelet yemlerin üretilmesi de mümkün olabilmektedir (Alarşlan ve Kısacık, 2013).

22. Yoğun tam yemle özellikle besi sığırlarında rasyonun sindirilmesi gücü arttığından günlük yem tüketimi %10-30 civarlarında bir artış olabilmektedir. Ancak bu artışla beraber hayvanlardan elde edilen günlük canlı ağırlık artışı da yem tüketime oranla daha yüksek değerler çıkabilmektedir (Alarşlan ve Kısacık, 2013).

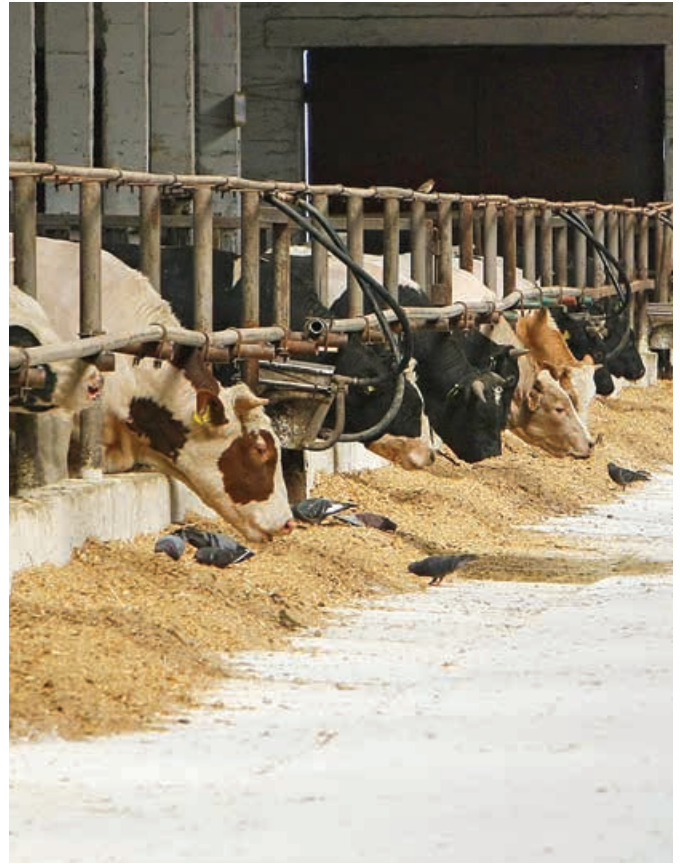
23. Yoğun tam yemle beslemede yine rasyonun sindirilmesi gücü yüksek olduğundan yemler daha çok rumen yerine asıl sindirimin başladığı omasum ve abomasum mide bölmelerinde yoğunluk kazanmaktadır. Bu ise hayvanın yemin sindirimi için fazla zaman ve enerji harcamasına engel olarak daha ekonomik bir üretim yapılmasına olanak sağlamaktadır (Alarşlan ve Kısacık, 2013).

24. Yoğun tam yemle hayvanlara günlük besin maddesi gereksinimlerinin tamamı kalitatif ve kantitatif olarak verildiğinden özellikle bazı verim düşüklüğü gösteren hayvanlarda (et ve süt verim düşüklüğü, kızgınlık gösterme, döl tutma, gebe hayvanlarda yavru atma ve zayıf buzağı doğumu sorunları gibi) bu sorunların ortadan kalması yönünde yararlar elde edilebilmektedir (Alarşlan ve Kısacık, 2013).

25. Yoğun tam yemlerle beslenen hayvanlarda, tüm besin maddesi gereksinimleri karşılanmış olsa bile tekrar stan-

dart besleme usullerine geçiş durumlarında, daha önce elde edilen performans yükselişlerinden kayıplar söz konusu olabilmektedir. Bunun sebebi tek tip ve düzenli bir besleme yöntemine ve yoğun tam yemlerin sindirilmesi derecesinin yüksek olmasına bağlanabilmektedir (Alarşlan ve Kısacık, 2013).

Ruminantların yemlenmesinde ve beslenmesinde kullanılacak bir çok çeşit yoğun tam yem hazırlanabilmektedir. Bu yoğun tam yem çeşitleri hayvanların türü, verim yönü ve kullanım amaçlarına göre aşağıdaki gibi sıralanabilir:

BESİ YOĞUN TAM YEMLERİ

Sığır Besi Yoğun Tam Yemleri

- **Sığır Besi Başlangıç Yoğun Tam Yemi:** Bu yem entansif sığır besisinde hayvanlar 150-250 kg canlı ağırlık sınıfında iken, hayvanların yaşama ve verim payı (günlük canlı ağırlık artışı) gereksinimlerini karşılamak üzere kullanılacaktır.
- **Sığır Besi Büyütme ve Geliştirme Yoğun Tam Yemi:** Bu yem entansif sığır besisinde hayvanlar 250-350 kg canlı ağırlık sınıfında iken, hayvanların yaşama ve verim payı (günlük canlı ağırlık artışı) gereksinimlerini karşılamak üzere kullanılacaktır.

¹² Lev Leontiev, Marksist Ekonomi Politîğin İlkeleri, Çev. Kenan Somer, Sol Yayınları, 1. Baskı, Ankara, 1976, s. 80-81

¹³ Jean-Paul BIOLLUZ, CoopFR Başkanı : www.nord-social.info/spip.php?article512

- **Siğir Besi Bitirme Yoğun Tam Yemi:** Bu yem entansif siğir besisinde hayvanlar 350 kg ve yukarısı canlı ağırlık sınıfında iken, hayvanların yaşama ve verim payı (günlük canlı ağırlık artışı) gereksinimlerini karşılamak üzere kullanılacaktır.

Kuzu Besi Yoğun Tam Yemleri

- **Kuzu Besi Başlangıç Yoğun Tam Yemi:** Bu yem entansif kuzu besisinde hayvanlar 15-25 Kg canlı ağırlık sınıfında iken, hayvanların yaşama ve verim payı (günlük canlı ağırlık artışı) gereksinimlerini karşılamak üzere kullanılacaktır.
- **Kuzu Besi Büyütme ve Geliştirme Yoğun Tam Yemi:** Bu yem entansif kuzu besisinde hayvanlar 25-40 Kg canlı ağırlık sınıfında iken, hayvanların yaşama ve verim payı (günlük canlı ağırlık artışı) gereksinimlerini karşılamak üzere kullanılacaktır.
- **Kuzu Besi Bitirme Yoğun Tam Yemi:** Bu yem entansif kuzu besisinde hayvanlar 40 Kg ve yukarısı canlı ağırlık sınıfında iken, hayvanların yaşama ve verim payı (günlük canlı ağırlık artışı) gereksinimlerini karşılamak üzere kullanılacaktır.

SÜT YOĞUN TAM YEMLERİ

Siğir Süt Tam Yemleri

- **Siğir Normal Süt Verim Yoğun Tam Yemi:** Bu yem ortalama canlı ağırlığı 600 - 650 Kg ve günlük süt verimi 25 litreden daha az olan süt siğirlerinin yaşama ve verim payı (günlük süt verimi) gereksinimlerini karşılamak üzere kullanılacaktır.
- **Siğir Yüksek Süt Verim Yoğun Tam Yemi:** Bu yem ortalama canlı ağırlığı 600 - 650 Kg ve günlük süt verimi 25 litreden daha yüksek olan süt siğirlerinin yaşama ve verim payı (günlük süt verimi) gereksinimlerini karşılamak üzere kullanılacaktır.

Koyun Süt Yoğun Tam Yemi: Bu yem süt veren ya da emziren koyunların yaşama ve verim payı (günlük süt verimi) gereksinimlerini karşılamak üzere kullanılacaktır.

Keçi Süt Yoğun Tam Yemi: Bu yem süt veren ya da emziren keçilerin yaşama ve verim payı (günlük süt verimi) gereksinimlerini karşılamak üzere kullanılacaktır.

GEBE HAYVAN YOĞUN TAM YEMLERİ

- **Gebe Büyükbaş Yoğun Tam Yemleri:** Bu yem siğir ve manda gibi büyükbaş hayvanların gebelik dönemlerinde hayvanların yaşama ve verim (gebelik) payı gereksinimlerinin karşılanmasında kullanılacaktır.

- **Gebe Küçükbaş Yoğun Tam Yemleri:** Bu yem koyun ve keçi gibi küçükbaş hayvanların gebelik dönemlerinde hayvanların yaşama ve verim (gebelik) payı gereksinimlerinin karşılanmasında kullanılacaktır.

ÖN RUMİNANT BÜYÜTME YOĞUN TAM YEMLERİ

- **Buzağı ve Malak Büyütme Yoğun Tam Yemleri:** Bu yem süt içme dönemlerindeki buzağı ve malakların yaşama ve verim payı (büyüme) gereksinimlerini karşılamak üzere kullanılacaktır.
- **Kuzu ve Oğlak Büyütme Yoğun Tam Yemleri:** Bu yem süt içme dönemlerindeki kuzu ve oğlakların yaşama ve verim payı (büyüme) gereksinimlerini karşılamak üzere kullanılacaktır.

GENÇ RUMİNANT BÜYÜTME YOĞUN TAM YEMLERİ

- **Düve Büyütme Yoğun Tam Yemi:** Bu yem süten kesimden ilkin gebeliğinin 8. ayına kadar ki dönemde bulunan düvelerin yaşama ve verim payı (büyüme) gereksinimlerini karşılamak üzere kullanılacaktır.
- **Toklu ve Şişek Yoğun Tam Yemi:** Bu yem süten kesimden cinsi olgunluğa kadar ki dönemde bulunan erkek ve dişi koyunların yaşama ve verim payı (büyüme) gereksinimlerini karşılamak üzere kullanılacaktır.

HAYVAN NAKLİYE ve BEKLETME YOĞUN TAM YEMLERİ

- **Büyükbaş Hayvan Nakliye ve Bekletme Yoğun Tam Yemleri:** Bu yem siğir ve manda gibi büyükbaş hayvanların uzun (gemi ile ülkeler ya da kıtalar arası) ya da kısa süreli (kara ya da demiryolu ile şehirler arası) nakliyelerinde, bunun gibi hayvanların kesimhanelerde ya da kurban pazarlarında bekletilmeleri sırasında herhangi bir verim kaybı oluşmaması için hayvanların yaşama ve verim payı gereksinimlerini karşılamak üzere kullanılacaktır.

- **Küçükbaş Hayvan Nakliye ve Bekletme Yoğun Tam Yemleri:** Bu yem koyun ve keçi gibi büyükbaş hayvanların uzun (gemi ile ülkeler ya da kıtalar arası) ya da kısa süreli (kara ya da demiryolu ile şehirler arası) nakliyelerinde, bunun gibi hayvanların kesimhanelerde ya da kurban pazarlarında bekletilmeleri sırasında herhangi bir verim kaybı oluşmaması için hayvanların yaşama ve verim payı gereksinimlerini karşılamak üzere kullanılacaktır.

KOOPERATİFLERİMİZ PROJELERİ HİBE DESTEĞİNE HAK KAZANDI

Kırsal Kalkınma Yatırımlarını Destekleme Programı (KKYDP) Ekonomik Yatırımlar kapsamında başvuruda bulunan kooperatiflerimizin hazırladığı projelerin tamamı hibe desteğine hak kazandı.

2015 yılı için açılan programa başvuran kooperatiflerimizden;
Ankara Pancar Ekicileri Kooperatifinin hazırladığı "Silo Projesi",

Burdur Pancar Ekicileri Kooperatifinin hazırladığı "Tohum Eleme ve Paketleme Tesisi Projesi",

Erzincan Pancar Ekicileri Kooperatifinin hazırladığı "Baklagil Eleme ve Paketleme Tesisi Projesi",

Erzurum Pancar Ekicileri Kooperatifinin hazırladığı "Tohum Eleme ve Paketleme Tesisi Projesi",

Uşak Pancar Ekicileri Kooperatifimizin hazırladığı "Silo Projesi",

yapılan değerlendirme sonucu %50 hibe desteğine hak kazanmıştır. Projelerle ilgili Gıda Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlükleri ile hibe sözleşmeleri imzalanmış olup, yatırımla ilgili çalışmalara başlanılacaktır. Projelerin en kısa sürede tamamlanarak ortaklarımızın ve yöre çiftçisinin hizmetine sunulmasını temenni eder, hayırlı uğurlu olmasını dileriz.

Arif Sami SEYMENOĞLU*

YENİLENEN KOOPERATİFÇİLİK SEKTÖRÜNE GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞININ ETKİSİ

Temelinde dayanışma ve topluma hizmet anlayışı olan kooperatif ortaklık modeli, bireylerin ve toplumun ekonomik ve sosyal kalkınması açısından büyük önem taşımaktadır. Sosyal sermayenin artırılması, gelirin adil dağıtılması ve yoksulluğun azaltılmasında kooperatiflerin önemli bir katkısı olduğu bilinmektedir. Bunun içindir ki; üretimden tüketime, eğitimden finansmana kadar ekonominin her sektörüne faaliyet gösteren kooperatifler kurulmuştur.

Bakanlığımız; Türk Hukuk sistemi içinde özel önem verilen ve düzenleme yapılan bir ortaklık modeli olan kooperatifler aracılığıyla toplumun geniş kesimlerine, 74 binden fazla kooperatife, 8 milyon kooperatif ortağına yönelik önemli hizmetler sunmaktadır.

Bakanlığımız; görev ve yetki alanındaki kooperatif ve üst kuruluşlarının kuruluş, işleyiş, eğitim ve denetim, bilgi işlem, destekleme hizmetlerinin yanında kooperatifçiliğe yönelik genel politika ve stratejinin belirlenmesine yönelik çalışmaları yürütmektedir.

"İstikrar içinde üreterek büyüyen, gelişimini daha adil paylaşan, küresel ölçekte rekabet gücüne sahip, bilgi toplumuna dönüşen, AB'ye üyelik için uyum sürecini tamamlamış bir Türkiye" vizyonu çerçevesinde kooperatifçiliğin geliştirilmesi ne yönelik çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Bu vizyon doğrultusunda kooperatifçiliğin yeni yol haritasını hazırladık. Kooperatifçilik alanında Cumhuriyet tarihinde bir ilke imza atarak Türkiye Kooperatifçilik Stratejisi ve Eylem Planını hayata

geçirdik. Kooperatifçilikte değişim ve dönüşümü sağlayacak önemli çalışmalar yürütüyoruz.

• Türkiye Kooperatifçilik Stratejisi ve Eylem Planını (TÜKOSEP) Yürürlüğe Koyarak Uygulamasına Başladık.

Cumhuriyet tarihinde ilk kez yürütülen bir çalışma ile kooperatifçilikle ilgili birçok sorunun çözümüne katkıda bulunacak ve kooperatifçiliğin ivme kazanmasına yardımcı olacak Türkiye Kooperatifçilik Stratejisi ve Eylem Planını hazırladık.

Ülkemiz kooperatifçiliğini ekonomik kalkınmada daha etkin bir konuma getirmeyi amaçlayan Türkiye Kooperatifçilik Stratejisi ve Eylem Planını ile kooperatif politikalarını yeniden düzenledik.

Türkiye kooperatifçiliğinin vizyonunu belirleyen bu belge ile kooperatifçiliğe daha elverişli bir ortam oluşturmayı, sektöre olan güveni artırmayı, verimsiz ve etkin olmayan uygulamaları kaldırmayı, sürdürülebilirliği, rekabet edebilirliği ve yenilikçiliği sağlamayı, sektörün yaşadığı sorunlara çözüm oluşturmayı, kooperatifçiliğe yeni bir ivme kazandırmayı amaçladık.

Ülkemiz kooperatifçiliğine bir yol haritası oluşturan "Türkiye Kooperatifçilik Stratejisi ve Eylem Planı" 17 Ekim 2012 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Eylem Planı, aynı gün geniş katılımlı bir toplantıda Sayın Başbakanımız tarafından kamuoyuna tanıtılmıştır.

TÜKOSEP'de 7 stratejik hedef altında yer alan 36 eylemle ilgili çalışmalarımızı belirlenen takvim çerçevesinde gerçekleştirmekteyiz.

Bu kapsamda 2012-2014 yılları arasında 16 eylem performans göstergeleri bakımından tamamlanmış olup, 14 eylem de kısmen tamamlanmıştır. Yeni Kooperatifler Kanununun yürürlüğe girmesiyle tüm eylemler tamamlanmış olacaktır.

• Tarım Satış Kooperatiflerinde Yeni Bir Dönem Başlattık.

Tarım Satış Kooperatifleri ve Birlikleri Hakkında Kanunda yaptığımız köklü değişiklikler ile bu kooperatifleri daha güçlü bir yapıya kavuşturduk. Birliklerin yapısal sorunlarının düzeltilmesi ve mali sıkıntılarının giderilmesi amacıyla yapılan değişiklikler kapsamında;

- Profesyonel yönetime geçilmiş,
- Çağdaş işletmecilik ve kooperatifçilik anlayışına geçilmiş,
- Yeni denetim sistemi getirilmiş,
- Ortaklık devrine izin verilmiş,
- Tescil ücretlerine düzenleme getirilmiş,
- Yönetimde istikrar sağlanmış,
- Erken risk uyarı sistemi getirilmiş,
- Ödenemeyen DFİF borçları yapılandırılmıştır.

Bu kapsamda yürürlüğe konulan düzenleme ile Birliklerin kullandıkları Destekleme Fiyat İstikrar Fonu (DFİF) kaynaklı gecikmiş 1.3 milyar TL civarındaki kredi borçları yeniden yapılandırılarak; 574 milyon TL'ye indirilmiş, böylece Birlikler 710 milyon TL borç yükünden kurtarılmıştır. Kalan kredi borçlarının ise 2014

yılı itibariyle 15 yıl vadeli eşit taksitler halinde ödenmesi imkânı getirilerek uzun yıllar bu kredilerden yararlanma imkânı ile önemli bir rahatlama sağlanmıştır.

Yine aynı düzenleme içinde kooperatiflere ve birliklere profesyonel yönetim anlayışı getirdik.

Etkin olmayan denetim kurulu sistemi kaldırılarak belli büyüklükteki birlikler için bağımsız denetim sistemi getirdik.

Tarım Satış Kooperatif ve Birlikleri Kanununda yaptığımız köklü değişiklikler çerçevesinde yeni ana sözleşmelerini hazırlayarak, kooperatif ve birliklerin intibak işlemleri Ekim ayının başlarında başarı ile tamamlanmıştır. Yeni döneme uyum sağlanması amacıyla ayrıca hazırladığımız eğitim programının uygulamasına başladık.

• Kooperatif Bilgi Sistemi Projesini (KOOP-BİS) Sektörün Hizmetine Sunuyoruz.

Kooperatif Bilgi Sistemi (KOOP-BİS) Projesi, Türkiye Kooperatifçilik Stratejisi ve Eylem Planında yer alan öncelikli faaliyetlerimiz arasında yer almaktadır.

Bu proje çerçevesinde; Bakanlığımız merkez birimleri ve il müdürlüklerince

kooperatiflere sunulan kuruluş, işleyiş, denetim, yasal altyapı ve bilgilendirmeye ilişkin faaliyetlerin elektronik ortamda gerçekleştirilmesini, kooperatifler hakkında istatistikî veriler elde edilmesini, bu sayede kooperatifçilik sektörüne ilişkin görev ve hizmetlerin daha hızlı, verimli ve etkin yapılmasını hedeflemekteyiz.

Söz konusu Projeye ilişkin yazılımın kesin kabul işlemleri başlatılmış olup, sistem en kısa sürede tamamlanarak kooperatiflerin ve ilgili kurum ve kuruluşların hizmetine sunulacaktır.

• Kooperatifler Hakkında Bilgi ve Farkındalığın Arttırılması İçin Proje ve Destek Modelleri Geliştirdik.

Kooperatifçilik Girişimciliği ve Eğitim Projesi (KOOP-GİR) ile Ülkemizin sosyal sermayesini güçlendirecek girişimcilik potansiyeli olan kesimlerin kooperatif ortaklık modeli ile ekonomik faaliyetlere katılmalarını sağlıyoruz. Kanaat önderleri ile potansiyel girişimcilerin bilinçlendirilmesi ve bilgilendirilmesi yoluyla vatandaşlarımızın kooperatif çatısı altında örgütlenmesini hedefliyoruz. Bu kapsamda, özellikle ev ekonomisine katkıda bulunmak isteyen kadınlarımızı kooperatif ortaklık modeliyle ekonomik faaliyetlere katılmalarına yönelik çalışmalar yürütüyoruz.

Kooperatifçilik Geliştirme ve Uyum Eğitimi Projesi (KOOP-GEP) ile Kooperatif ortakları ile kooperatiflerde yönetici, denetçi, personel olarak çalışan veya çalışmak isteyenlerin kooperatifler hukuku, işletme stratejileri, kooperatiflerin işleyişine ilişkin mevzuat ile muhasebe bilgileri konusundaki bilgi seviyelerinin yükseltilerek kooperatiflerin kurumsal kapasitelerinin artırılmasını sağlayacağız.

Yüksek Lisans ve Doktora Tezlerinin Desteklenmesi Projesi (KOOP-TEZ) ile kooperatifçilik alanında akademik çalışmaların sayısının artırılması hedeflenmiştir. Kooperatifçilikle ilgili olarak üniversitelerce kabul edilen yüksek lisans ve doktora tezlerine sağlanacak nakdi destek ile kooperatifçiliğin daha sağlıklı gelişmesine katkı sağlanacaktır.

• Kooperatiflerin Kuruluş İşlemlerini Kolaylaştırdık.

Bakanlık olarak yeni kooperatifçilik politikalarımız çerçevesinde, yeni tür kooperatiflerle, kooperatifçiliğin ekonominin tüm alanlarında yaygınlaşmasını hedefliyoruz.

Bu amaçla yaptığımız çalışmalardan biri de faaliyet konularına göre farklılaştırılmış “Örnek Anasözleşmeler” hazırlamaktır.

Bakanlığımızca yapılan çalışmalar sonucunda, 20 tür kooperatif için Örnek Anasözleşmeler hazırlanmıştır. Hazırlanan Örnek Anasözleşmeler web sayfamızda yayınlanarak sektörde faaliyet göstermek isteyen girişimcilerimizin hizmetine sunulmuştur.

Bu kooperatiflerin kuruluşlarına izin verme yetkisini Ticaret İl Müdürlüklerimize devrederek, bürokrasiyi azalttık, hizmetin yerinde ve hızlı bir şekilde verilmesine imkân sağladık.

• Yeni Tür Kooperatifleri Hayata Geçiriyoruz.

Yeni kooperatifçilik politikamız çerçevesinde, ülkemiz kooperatifçiliğinin kalkınmada daha etkin bir konuma getirilmesi ve kooperatiflerin ekonominin farklı sektörlerinde faaliyet göstermesi yönündeki çalışmalarımız devam etmektedir.

Bu amaçla, kooperatif ortaklık modeli ile yenilenebilir enerji, hizmet, çocuk bakım hizmeti, bilimsel araştırma ve geliştirme, eğitim, gayrimenkul işletme, sigorta gibi yeni sektörlerde faaliyet gösterecek kooperatifler için gerekli hukuki altyapı çalışmalarını tamamlayarak kooperatifçiliğe yeni açılımlar sağladık.

• Kooperatiflerin Desteklenmesi Programını (KOOP-DES) Hayata Geçirdik.

Kooperatiflerin Desteklenmesi Programı (KOOP-DES Programı) ile diğer kamusal desteklerle kesişmeden Bakanlığımız faaliyet alanındaki kooperatiflerin mali imkânsızlıklar ile gerçekleştiremedikleri üretim ve istihdama katkısı olacak; yatırım, pazarlama alt yapısını geliştirme, eğitim ve diğer projelerinin desteklenmesi sağlanacaktır. Programa dair hukuki alt yapı çalışmalarını (KOOP-DES) tamamladık.

2016 yılında bütçeden tahsis edilecek ödenekler çerçevesinde destek programının uygulanmasına başlanacaktır.

• Kooperatifler Sektörel Strateji Belgeleri İle Verimli Ekonomik Girişimler Olarak Yoluna Devam Edecek.

Bakanlık olarak kooperatifçilik sektöründe ilklere imza atmaya devam ediyoruz. Türkiye Kooperatifçilik Stratejisi ve Eylem Planı kapsamında kooperatiflerin

kurumsal ve profesyonel kapasitesinin artırılması hedefi altında sayılan eylemler birer birer yerine getiriliyor. 2023 vizyonu çerçevesinde Kooperatif Birlikleri Sektörel Strateji Belgelerini hazırlayarak kurumsal kimliklerini pekiştirip, kooperatifçilik vizyonuna yeni anlam katıyorlar.

Bu kapsamda Türkiye'nin önde gelen kooperatif birlikleri; kooperatiflerin ayakta kalması, yaşamını sürdürmesi, sürekli olarak değişen ve gelişen dünya ve ülke ticaret şartlarına uyum sağlaması, ortaklarının beklentilerine ve tüketicilerin arzu ve isteklerine hızlı ve rasyonel cevap verebilmesi, diğer taraftan hizmet gösterdiği sektörlerde dünyanın ve ülkemizin en büyüklerinden olabilmeleri için gelecek yıllar içerisinde nelerin yapılması gerektiğini "Sektörel Strateji Belgeleri" ile ortaya koydular.

Kooperatif Birliklerinden; Pankobirlik, Türkiye Kredi ve Kefalet Kooperatifleri Merkez Birliği (TESKOMB), Türkiye Tarım Kredi Kooperatifleri Merkez Birliği, Türkrent, Türkkonut, Marmarabirlik, Karadenizbirlik, Tarış Zeytin ve Zeytinyağı Tarım Satış Kooperatifleri Birliği, Tarış Üzüm Tarım Satış Kooperatifleri Birliği, Tiftikbirlik, Çukobirlik, Tüm Tüketim Kooperatifleri Merkez Birliği, Trakyabirlik, Fiskobirlik ve Kozabirlik gibi birlikler Yeni Türkiye ve yeni kooperatifçilik vizyonuna uyum sağlama gayretinin bir sonucu olarak kendi stratejilerini oluşturabilme ve yönetebilme yeteneğine sahip olduklarını hazırladıkları "Sektörel Strateji Belgeleri" ile kanıtladılar.

Hazırlanan Strateji belgeleri ile kooperatif birlikleri 2023 vizyonu doğrultusunda güvenilir, verimli, etkin ve sürdürülebilir ekonomik girişimler niteliğini kazanmış bir kooperatifçilik yapısına ulaşmak için daha yoğun bir şekilde çalışmalarına devam edeceklerdir.

• Kredi Kefalet Kooperatifleri ile Ekonominin Kılcal Damarlarını Canlı Tutuyoruz.

Hükümetimizin belirlediği politikalar çerçevesinde kooperatifler aracılığıyla yürüttüğümüz önemli hizmetlerden biri de Kredi ve Kefalet Kooperatifleri aracılığı ile küçük işletmelerin, bir buçuk milyon esnaf ve sanatkârın kredi ihtiyaçlarını karşılanmasıdır. Ekonominin kılcal da-

marlarını oluşturan küçük işletmelerin çarkları bu kooperatiflerimizin kefaletiyle verdiğimiz kredilerle döndürülüyor.

Bugün itibarıyla Türkiye'nin 81 ilinde kurduğumuz bine yakın Kredi ve Kefalet Kooperatifleri ile bu hizmetler sunulmaktadır.

• Yeni Kooperatifler Kanunu Çalışmalarına Devam Edilmektedir.

Türkiye Kooperatifçilik Stratejisinde ortaya konulan hedefler dahilinde, ticaret mevzuatında yapılan değişikliklere, Avrupa Birliği düzenlemelerine, Birleşmiş Milletler ve Uluslararası Çalışma Örgütü kararları ile uluslararası kooperatifçilik ilke ve uygulamalarına uyum sağlanması ve uygulamada karşılaşılan sorunların çözümü amaçlarıyla yeni bir kooperatifler kanunu hazırlanması çalışmalarına başlanmıştır.

Akademisyenler, kooperatifçilik uzmanları ve sektörün önde gelen temsilcileriyle yürütülen çalışmalar sonucunda bir kanun tasarı taslağı metni hazırlanmıştır. Bu metne son hali verildikten sonra kamuoyunun görüşüne açılması, akabinde de kanunlaşmak üzere Başbakanlığa iletilmesi planlanmaktadır.

SONUÇ

Ülkemiz kooperatiflerinin dünya kooperatifçiliğinden farklılık arz ettiği en önemli nokta kooperatiflerimizin tarım, hayvancılık, ulaşım ve yapı gibi daha geleneksel sektörlerde faaliyet göstermesidir. Bu nedenle dünya genelinde kooperatiflerde meydana gelen sektörel eğilimleri takip etmek suretiyle kooperatiflerimizin sektörel bazda güncelleştirilmelerini sağlamak oldukça önemlidir. Bu kapsamda, dünyada farklı sektörlerde faaliyet gösteren kooperatiflerin ülkemizde uygulanabilirliğini araştırmak, bu alanlarda projeler geliştirerek girişimcilerin iradesine sunmak ve onları bu yönde teşvik etmek amacıyla çalışmalar yürütülmektedir. Buradan hareketle özellikle Türkiye Kooperatifçilik Stratejisi ve Eylem Planından sonra başlayan yeni dönemde yenilenebilir enerji, eğitim, sağlık ve gayrimenkul işletmeciliği gibi yeni sektörlerde kooperatifçiliğin aktif roller üstlenmesini sağlayarak ülke kooperatiflerini sektörel alanda da dünya liderleri arasına taşınması hedeflenmektedir.

BURDUR-ISPARTA KOOPERATİFİMİZDEN ORTAKLARINA BÜYÜK HİZMET

Burdur-Isparta Pancar Ekicileri Kooperatifi tam otomatik buğday ve arpa eleme makinasını hizmete açtı. Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu (TKDK) destekleri ile bölge çiftçisine kazandırılan tohum eleme ve paketleme tesislerinin açılışı dün yapılan Mali Genel Kurul Toplantısı sonrasında yapıldı. Tohum Eleme ve Paketleme Tesisi, yaklaşık 750 bin TL'ye mal oldu.

Yoğun ilgi gören açılış töreninde konuşan Burdur-Isparta Pancar Ekicileri Kooperatifi Başkanı Nasuh Eroğuz, "İl Tarım Müdürlüğü'nün denetiminde bölgelerimizde tohumluk amaçlı arpa buğday ekiliyor. Bin 500, 2 bin ton tohum ürettiyorduk. Tarım kredi kooperatiflerine bile tohumluk amaçlı buğday arpa sattık. Bunda hem çiftçimiz hem kurumumuz kazanıyor. Bunları işleme kapasitemizde sorun vardı. Önceki makinemizde saatte 1 ton işleme kapasitesi vardı. Ama bugün kurduğumuz tesis saatte 10 ton

işleme kapasitesine sahiptir. Bundan sonra talep edilen bölgelerimizde sulak arazilerde sınırsız ekim yaptırabileceğiz. Şimdi pazarlama sorunumuz yok. Ülke genelinde Burdur dahil 31 kooperatiflerimiz var. Pankobirlik aracılığı ile 31 ilde satış yapılıyor. Amacımız Kurumun geleceğini sürdürebilmek, geleceğini garanti altına alabilmek. Bunlar yapılmazsa bir gün gelir bu kurumların kapısına kilit vurulur. Biz bu cihette değiliz. Biz diyoruz ki bizim üreticimiz, çiftçimiz kazansın.

Biz onlara ürettiği mahsulde girdi temin edelim. Bizim görevimiz bu. Hem alım garantisi veriyoruz. Bizim topraklarımız verimli topraklar. Biz bu zengin topraklara bizim çiftçimizi fukara bekçisi etmeyelim. Birilerine mahkum etmeyelim. Geleceğini sürdürebilmek adına kurumda da kazansın, ortaklarımız üreticimizde kazansın" dedi.

ALİ RECEP NAZLI* ile KIRSAL KALKINMAYI KONUŞTUK

Sayın Nazlı Kırsal Kalkınma Programı nedir? Uygulama ve Türkiye'deki tarihçesi hakkında kısa bir bilgi verir misiniz?

Tarım sektörünün ve kırsal alanların sürdürülebilir adaptasyonuna katkıda bulunmayı amaçlayan Katılım Öncesi Mali Yardım Aracı IPA'nın beşinci bileşeni olan Kırsal Kalkınma, AB'nin ortak tarım politikası, kırsal kalkınma politikası ve ilgili politikalarının uygulanması için geliştirilmiş olan destek politikasıdır.

2007-2013 dönemini kapsayan Kırsal Kalkınma Programı (IPARD-1), Yönetim Otoritesi olarak görevlendirilen Bakanlığımız tarafından diğer kamu kuruluşları ile işbirliği içinde ilgili yerel kuruluşlar, sosyal ekonomik ve çevresel örgütler, sivil toplum kuruluşları ve üniversitelerin de görüşleri alınarak hazırlanmış ve 25 Şubat 2008 tarihinde Avrupa Komisyonu tarafından kabul edilmiştir.

IPARD Programının uygulayıcısı Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu (TKDK) ise 18 Mayıs 2007 tarihinde 5648 sayılı kanunla kurulmuş ve 2011 yılında Avrupa Komisyonundan gerekli yetki devrini almıştır.

Bir çağrı döneminde, bir yatırımcı kaç proje teklifi sunabilir?

Bir çağrı döneminde bir yatırımcı Kurumuza bir proje sunabilir.

Bir projenin yatırım tutarı en az ve en fazla ne kadar olabilir?

Kurumumuzdan hibe alarak yatırım yapmak isteyen bir girişimcimizin gerçekleştireceği yatırım tutarı 5 bin avro ile 3 milyon avro arasında değişmektedir. Bu limitler her sektör için değişmektedir.

SEKTÖRLER	YATIRIMLARIN ALT ve ÜST LİMİTLERİ (AVRO)	DESTEK ORANI
Süt Besiciliği	15.000 – 1.000.000	%50-65
Et Besiciliği		
Kırmızı Et	20.000 – 1.000.000	
Kanatlı Eti	15.000 – 500.000	%50
Süt ve Süt Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması		
Süt İşleyen İşletmeler	50.000 – 3.000.000	
Süt Toplama Merkezleri	25.000 – 1.000.000	
Et ve Et Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması		
Kırmızı Et Kesimhaneleri	30.000 – 3.000.000	
Kırmızı Et İşleme Tesisleri	30.000 – 3.000.000	
Kırmızı Et Parçalama Tesisleri	30.000 – 3.000.000	%50
Kanatlı Eti Kesimhaneleri	30.000 – 3.000.000	
Kanatlı Eti İşleme Tesisleri	30.000 – 3.000.000	
Kanatlı Eti Parçalama Tesisleri	30.000 – 3.000.000	
Meyve ve Sebzelerin İşlenmesi ve Pazarlanması	50.000 – 1.250.000	
Su Ürünlerinin İşlenmesi ve Pazarlanması	50.000 – 1.500.000	%50
Arıcılık, Süs Bitkisi Yetiştiriciliği, Tıbbi ve Aromatik Bitkiler	5.000 – 250.000	
Yerel Ürünler	10.000 – 400.000	
Kırsal Turizm	15.000 – 500.000	
Kültür Balıkçılığı	15.000 – 400.000	

Kimler hibe desteklerine başvurabilir? Şirket türü, bölge ya da yaş kriterleri var mı?

TKDK tarafından sağlanan hibe programı desteklerine 66 yaşından gün almamış, vergi ve SGK prim borcu bulunmayan gerçek ve tüzel kişiler başvurabilir.

TKDK, kırsal alanlarda proje geliştirme planları olanlara hangi alanlarda destek sunuyor?

TKDK, kırsal alanların kalkındırılmasına yönelik programların uygulayıcısı konumundadır. TKDK, IPARD-1 Programı kapsamında, farklı sektörlerden yatırımcılara %50 ile %65 oranında hibe veriyor. 42 ilde, süt üretimi ve et besiciliğine (kırmızı ve kanatlı eti); işleme ve pazarlama sektöründe et, süt, meyve-sebze ve su ürünlerinin işlenmesi ve pazarlanma-

sına; küçük çiftçilere yönelik olarak ise kırsal ekonomik faaliyetler kapsamında arıcılık, seracılık, tıbbi ve aromatik bitki yetiştiriciliği, yerel ürünler ve el sanatları ile kırsal turizm ve kültür balıkçılığına yönelik yatırımlara destek sağlanıyor.

TKDK, yeni başvuru çağrı ilanını ne zaman yayınlayacak?

10 Haziran'da sona eren 14. Başvuru Çağrı Dönemi ile IPARD-1 Programını tamamlayan Kurumumuz, IPARD-2 Programının ilk çağrısına bu yıl içinde çıkmak için gereken çalışmaları sürdürmektedir.

Yeni çağrının öngörülen bütçesi ne kadardır?

IPARD-2 Programı dâhilinde 800 milyon avro AB katkısı ile 245 milyon avro Tür-

kiye Cumhuriyeti katkısı olmak üzere 1 milyar avronun üzerinde hibe yatırımcılarımızın kullanımına sunulacaktır.

Yeni çağrı ile destek kapsamına alınan yeni alanlar-konular olacak mı?

TKDK, 2020 yılında sonlanacak IPARD-2 Programı ile yenilenebilir enerji sektöründe de ülkemize ciddi bir girdi sağlamayı hedefliyor. IPARD-2 kapsamında, biyo-yakıt, biyo-gaz, biyo-kütle, konsantre güneş enerjisi, jeotermal, güneş enerjisi, termal güneş enerjisi, rüzgar pompaları, rüzgar türbinleri ve bunların kombinasyonları da destekleniyor. Mevcut Programda olduğu gibi, IPARD-2 Programı kapsamında da, gıda, tarım ve hayvancılık sektörlerinde faaliyette bulunan üreticiler veya bu sektörlerde yatırım yapmak isteyen girişimciler ile kırsal alanda belirli yerel ürünlerin üretimi, kırsal turizm, kültür balıkçılığı gibi çeşitli alanlarda yatırım yapmak isteyen vatandaşlarımızın yatırımları için değişen oranlarda hibe desteği veriliyor. IPARD-2'de manda sütü üretimi, mevcut işletmelerde yumurta tavukçuluğu ve kaz yetiştiriciliği destek kapsamına alınmıştır. Yeni dönem programı ile kırsal alanlarda yerel eylem girişimleri ve çevre dostu tedbirler de desteklenecek.

TKDK, son beş yılda kaç projeye toplam ne kadarlık destek vermiş? Bunların yıllar bazında dağılımı nasıldır?

TKDK, hibe vermeye başladığı 2011 yılından itibaren toplam 14 çağrı ilanına çıkmıştır. Bu çağrılar sonucunda alınan yaklaşık 11 bin projeye 2.6 Milyar TL hibe desteği sağlanmıştır. Ağustos 2015 itibarıyla bu tutarın 1.6 Milyar TL'si yatırımcılarımıza ödenmiştir. Kalan 1 Milyar TL'nin ise yılsonuna kadar ödenmesi planlanmaktadır. Ayrıca bu yatırımlar sayesinde kırsal alanda 35 bin kişiye iş imkânı sağlanmıştır.

TKDK'dan destek alan projeler çoğunlukla hangi alanlarla ilgili? Bunlarla ilgili bizimle paylaşabileceğiniz rakamlar var mı?

Rakamsal olarak en fazla başvuruyu arıcılık, süs bitkisi yetiştiriciliği ve tıbbi-aromatik bitki yetiştiriciliğinden aldık. Ancak yatırım hacmi en geniş projelerimizi süt üretimi ve kırmızı/beyaz et üretimi sektörlerinden aldık ve destekledik.

TKDK, desteklerinden hangi iller yararlanabiliyor?

81 ilimizin 42'si hibe programımızdan faydalanabiliyor. Bunlar Afyonkarahisar, Ağrı, Aksaray, Amasya, Ankara, Ardahan, Aydın, Balıkesir, Burdur, Bursa, Çanakkale, Çankırı, Çorum, Denizli, Diyarbakır, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Giresun, Hatay, Isparta, Kahramanmaraş, Karaman, Kars, Kastamonu, Konya, Kütahya, Malatya, Manisa, Mardin, Mersin, Muş, Nevşehir, Ordu, Samsun,

Sivas, Şanlıurfa, Tokat, Trabzon, Uşak, Van ve Yozgat'tır.

Ön finansman için TKDK'nın işbirliği anlaşması yaptığı bankalar hangileridir?

TKDK ile protokol imzalayan bankaların/finans kuruluşlarının isimleri www.tkd.gov.tr adresinde yayınlanmaktadır. Bunlar; Denizbank, Şekerbank, Ziraat Bankası, Türk Ekonomi Bankası, Kuveyt Türk Katılım Bankası, Garanti Bankası, Halk Bankası, İş Bankası, Vakıflar Bankası, Yapı ve Kredi Bankası, Alternatif Bank, Burgan Bank, Finansbank, Albaraka Türk Katılım Bankası, Türkiye Finans Katılım Bankası, Anadolu Bank ve Fibabanka.

Projesini gerçekleştirmek için kredi kullanmayı planlayan başvuru sahipleri, TKDK'nın talep etmiş olduğu kredi niyet mektubunu söz konusu bankaların/

Rakamsal olarak en fazla başvuruyu arıcılık, süs bitkisi yetiştiriciliği ve tıbbi-aromatik bitki yetiştiriciliğinden aldık. Ancak yatırım hacmi en geniş projelerimizi süt üretimi ve kırmızı/beyaz et üretimi sektörlerinden aldık ve destekledik.

finans kuruluşlarının yalnızca birinden temin etmek zorundadır.

Kırsal Kalkınma Programına proje sunmaya hazırlanan yatırımcılara danışmanlık, uzman desteği, özetle proje hazırlama sürecinde destek hizmetleriniz var mı?

Kurumumuzun doğrudan danışmanlık hizmeti söz konusu değildir. Ancak Programın yönetim otoritesi Bakanlığımız, danışman firmalara yönelik eğitimler düzenlemektedir.

Proje başvuruları nereye yapılıyor?

Hangi sektöre başvuru yapacağına karar vermiş olan yatırımcımız, ilk aşamada Kurum web sayfamız www.tkd.gov.tr üzerinden online olarak başvurusunu gerçekleştirir. Ardından ilgili dokümanların çıktısını alarak başvuru yaptığı İl'de bulunan Koordinatörlüğümüze belgelemini elden teslim eder.

Proje sahiplerine rehber niteliğinde “proje başvurusu için genel uygunluk kriterleri”ni bir liste halinde sıralar mısınız?

Başvuru sahibi; başvuru sunulduğunda 65 yaşın üzerinde olmamalı, vergi ve SGK prim borcu bulunmamalıdır. Başvuru sahibi yatırımını öncelikle kendi öz kaynakları ile gerçekleştirir; daha sonra hibe alır. Öz kaynaklarının yetersiz olduğu durumlarda Kurumumuzun protokol imzaladığı bankalardan ve Tarım Kredi Kooperatifleri Merkez Birliği'nden uygun koşullarda kredi kullanabilir. Sektörlere göre farklı uygunluk kriterleri aranmakta olup detaylı bilgiye Kurum resmi web sitesi www.tkd.gov.tr adresinden ulaşılabilir.

Başvuru için gerekli dokümanlar nelerdir?

IPARD Programı kapsamında başvuru yapmaya karar veren yatırımcılar başvuru paketi hazırlar. Başvuru paketi başvuru formu ve ekleri, iş planı ve teknik

projeden oluşur. Projeyle ilgili tüm belge ve dokümanlar tam ve eksiksiz olarak hazırlanmalıdır. Proje yapım işlerini içeriyorsa ilgili teknik çizimler hazırlanır. İlgili resmi kurumlara başvurarak resmi belgeleri hazırlar. Kurumumuz web sitesinde paylaştığımız dokümanlardan, Teknik Proje doldurulur. Planlanan yapım işleri, makine ekipman alımı, hizmet alımı ve görünürlük harcamaları için teklifler toplanır. Yine web sitemizden temin edilen; başvuru yapılacak yatırıma uygun olan İş Planı doldurulur. Daha sonra, web ortamında “Başvuru Formu” online olarak doldurulur. Başvuru formu doldurulduktan sonra teknik proje, iş planı, başvuru formu ve ekleri ile birlikte ‘başvuru paketi’ adı verilen bir dosya hazırlanır. Hazırlanan başvuru paketi yatırımın yapılacağı ildeki İl Koordinatörlüğüne teslim edilir. IPARD Programı kapsamında proje sunan başvuru sahipleri yapılan değerlendirmelerden sonra başvurularının uygun bulunması halinde Kurumumuz ile sözleşme imzalamaya hak kazanır.

KOOPERATİFÇİLİĞİN TARİHİ VE YASAL DAYANAKLARI

I. GİRİŞ

Devletlerin örgütlenme ve kurumsallaşma biçimleri ne olursa olsun, her toplum çok az sayıda yöneten ile çok sayıda yönetilen bireylerden oluşur. Tarihi süreç içinde, yönetenlerle yönetilenlerin birbirleriyle ilişkilerinden, hak ve sorumluluklarından yönetim biçimleri ortaya çıkmıştır. Bunun sonucu, her yönetim biçimi kendine özgü örgütlenme ve kurumlaşma yöntemlerini ortaya çıkarmıştır.

Neolitik çağda, tarım devrimiyle birlikte insanlar toprağa yerleşmiş ve yeni bir yaşam tarzı ortaya çıkmıştır. Tarım devrimine kadar insanlar arasında taşınır mallar dışında mülkiyet söz konusu değildi. Taşınmaz mallar üzerinde özel mülkiyetin kabulü ile yoksul-varsıl, güçlü-güçsüz, köle-özgür gibi derin ayrımlıklar oluştu.

Gücü elinde bulunduranın sömürüye açık biçimde geliştirdiği mülkiyet sahibi olmak karşısında güçsüzler benzerleriyle dayanışmaya ve ortak çıkarları için yardımlaşmaya yöneldiler. Böylece, yeni

örgütlenme biçimleri ortaya çıkmaya başladı. Günümüzde bu örgütlenme biçimlerinin en güçlüsü şüphesiz kooperatiflerdir.

Günümüzde kooperatifler, vakıflar, dernekler, yardım sandıkları ve sendikaların oluşturduğu ekonomik yapıya üçüncü sektör ya da sosyal ekonomi denilmektedir. Bu tip örgütlenme biçimi ile iktisadi bakımdan zayıf olanlar birleşerek bu dayanışmadan doğan güçle belirli amaçlara ulaşmak, iktisadi ve sosyal güçlükleri yenebilmek kuvvetini elde ettiler.

Kooperatif biçiminde örgütlemeye amaç; kâr maksimizasyonu değil, karşılıklı yardım ve dayanışma yoluyla ortaklarına ekonomik yarar sağlamak ve ihtiyaçlarını gidermektir. Bu nedenlerden dolayı çoğu kez ekonomik yönden zayıf üretici ya da tüketiciler bir araya geldiği için kooperatif, iktisadi ve ahlaki yönleri olan toplumsal bir olgudur. Bu yüzden, kooperatiflerin yasal dayanakları da, diğer ticari ortaklıklardan farklıdır.

Günümüzde kooperatifler, vakıflar, dernekler, yardım sandıkları ve sendikaların oluşturduğu ekonomik yapıya üçüncü sektör ya da sosyal ekonomi denilmektedir. Dayanışmadan doğan güçle belirli amaçlara ulaşmak, iktisadi ve sosyal güçlükleri yenebilmek kuvvetini elde ettiler.

II. KOOPERATİFÇİLİĞİN TARİHİ KÖKENLERİ

İnsanlığın buğdayı bir gıda olarak farketmesi ve buğdayın anavatanının Anadolu olmasıyla Tarım devrimi Anadolu'da başlamıştır. Tarım devrimi ile insanlığın ekonomik, toplumsal ve düşünce sisteminde büyük değişimler olmuştur. Avcı-

toplayıcı döneminde toplumda sihirseldüşünce, tarımsal üretim döneminde dinsel düşünce, sanayi üretimi döneminde bilimsel düşünce ortaya çıkmıştır. Bu düşünce sistemleriyle birlikte toplumsal farklılaşma da gerçekleşmiştir:

Çalışan-çalıştıran: Ekonomik farklılaşma, Efendi-köle: Toplumsal farklılaşma, Yöneten - yönetilen: Siyasi farklılaşma. Toplumlardaki bu farklılaşmanın sonunda ekonomik yönden güçsüz olan, refahının artmasını benzerleriyle birleşmede gördü. İşte, kooperatifçiliğin "Dayanışma ve karşılıklı yardımlaşmayla ekonomik güçlüklerin yenilmesi" temel ilkesinden doğduğu söylenebilir.

Sermayenin hakim üretim aracı olarak kullanılmaması, işlemlerin ortaklarla eşitlik ilkesine uygun yapılması ve açık kapı ilkeleri, kooperatif biçimindeki örgütlenmenin tabii sonuçlarıdır.

TÜRKİYE'DE KOOPERATİFÇİLİĞİN ORTAYA ÇIKIŞI

Türkiye'de kooperatifçilik Mithat Paşa'nın öncülüğü ile başladı. Mithat Paşa Tuna valisi iken, Piroz kasabasında 1863 yılında memleket sandıklarını kurdu. Bu kuruluş "Tarım Kredi Kooperatiflerinin" çekirdeğini oluşturdu.

Şu haliyle, Türkiye'de kooperatifçilik, bir kamu görevlisi tarafından yukarıdan aşağıya doğru başlatıldı. İlk uygulama da tarım alanında oldu.

Ancak, idari, ekonomik ve kültürel nedenlerle Avrupa ülkelerindeki gibi gelişmedi. 1912 yılında Aydın'da İncir Müstahsilleri Kooperatifi, 1925 yılında Ankara'da Memur İstihlak Kooperatifi gibi denemeler yapılmış ise de, bilimsel ve tatbiki anlamda kooperatifçilik Türkiye'de 1931 yılında Türk Kooperatifçilik Cemiyeti'nin kurulması ve bu kurumun ideal çalışmaları ile gelişti. Adı geçen Cemiyet, 20 Mayıs

1931 yılında İstanbul Üniversitesi bünyesinde kurulmuştur. Kurucularının 2'si milletvekili, 7'si öğretim üyesidir. Bu Cemiyet, bir dergi çıkarmış ve 11 maddelik tüzük hazırlamıştır. M. Kemal Atatürk, her alanda olduğu gibi kooperatif konusunda da rehber olmuştur. 1931 yılında yaptığı İzmir konuşmasında; "Kanaatim odur ki, muhakkak surette birleşmede kuvvet vardır. Kooperatif yapmak, maddi ve manevi kuvvetleri, zekâ ve mahareti birleştirmektir." demiş, ardından Tekir'de kurulan Tarım Kredi Kooperatifi'nin 1 numaralı ortağı olmuştur.

III. KOOPERATİFÇİLİĞİN HUKUKİ DAYANAKLARI

Hukuk; birey, toplum ve devletin hareketlerini, birbirleriyle olan ilişkilerini; yetkili organlar tarafından usulüne uygun olarak çıkarılan, kamu gücüyle desteklenen, muhatabına genel olarak nasıl davranması yahut nasıl davranmaması gerektiğini gösteren ve bunun için ilgili bütün olasılıkları yürürlükte olan normlarla düzenleyen normatif bir bilimdir. Hukuk, birey-toplum-devlet ilişkilerinde ortak iyilik ve ortak menfaati gözetir. Kısaca, insanlar arasındaki sosyal ilişkileri düzenleyen, maddi yaptırımlı kurallar bütünü olarak tanımlanmaktadır.

Hukuk, üst yapı kurumudur. Toplumdaki ekonomik yapıya göre şekillenir. Ticaret olmasa ticaret hukuku, borç alıp verme olmasa Borçlar hukuku olmazdı.

Tarih boyunca doğal kaynaklara ve üretim araçlarına sahip olanlar, toplum içinde üstünlük kazanmışlardır. Devletin ortaya çıkmasıyla da iktidarı kendi ellerinde tutmak istemişlerdir. Tarihin hiçbir döneminde, varlıklılar yoksulların yönetimi altına girmemiştir. Teoride kanunlar ayırım yapmasa bile, üstünlük kazanma çekişmesinde varlıksız, varlığının eşiti olamamıştır. Her toplumda, her düzende kanunlar gücü elinde bulunduranların çıkarına göre düzenlenmiştir. İşte koope-

ratifçilik de demokrasiye paralel olarak, daha adil ve daha ahlaki bir yapılanma olarak gelişmiştir.

Anayasalarda teşvik hükümlerinin yer alması 1963 yılında Köy İşleri Bakanlığının kurulması, kooperatifçilik eğitimi ve gelişmesine önemi arttırdı. 1969 yılında bugün de uygulanmakta olan 1163 sayılı genel amaçlı Kooperatifler Kanunu çıkarıldı.

Başlangıçta kooperatifçilik, genel kanunlar içerisinde, özellikle ticaret kanunu içinde yer almışken, sonradan özel kanunlar çıkarılmıştır. Çünkü, kooperatifler ticaret ortaklıklarından farklı amaçlarla kurulması, sermayenin hakim faktör olarak kullanılmaması, işlemlerin ortaklarla yapılması gibi farklılardan dolayı ayrı yasal düzenlemeler yapılması uygun görülmüştür. Kooperatif alt yapısına göre, hukuksal üst yapı oluşturulmuştur.

TÜRKİYE'DE DURUM

Uygulamada sorunlar yaşansa da, ülkemizde çok sayıda hukuki düzenleme vardır ve gelişmesi için Anayasal güvence sağlanmıştır. İlk düzenleme 1867 tarihli 1863 yılında Memleket Sandıkları kurulduktan 4 yıl sonra, tüzüğü çıkarılmıştır. Daha sonra 1924'de 498 sayılı Zirai Birlikler Kanunu yürürlüğe konulmuştur. Bu yeterli olmayınca 1926 tarihli Ticaret Kanunu'nun 480. maddesi ile yeni bir düzenlemeye gidil-

miştir. Ancak, 865 sayılı bu kanunun 480. maddesi kooperatifçilik ilkelerini koruyacak metne sahip değildi. Bu nedenle, yeni düzenlemelere ihtiyaç vardı. İşte, 2834 sayılı, Tarım Satış Kooperatifleri ve Birlikleri Kanunu ile 2836 sayılı Tarım Kredi Kooperatifleri ve Birlikleri Kanunu bu eksiklikleri gidermek için çıkarıldı.

1961 Anayasası'nın 51. maddesi, "Devlet, kooperatifçiliğin gelişmesini sağlayacak tedbirleri alır." hükmünü içermektedir.

1982 Anayasası'nın 171. maddesi, "Devlet, milli ekonominin yararlarını dikkate alarak; öncelikle üretimin artırılmasını ve tüketicinin korunmasını sağlayan kooperatif ile kooperatifçiliğin gelişmesini sağlayacak tedbirleri alır." ifadesi ile daha geniş olarak kooperatifçiliği teşvik etmektedir.

Anayasalarda teşvik hükümlerinin yer alması 1963 yılında Köy İşleri Bakanlığının kurulması, kooperatifçilik eğitimi ve gelişmesine önemi arttırdı. 1969 yılında bugün de uygulanmakta olan 1163 sayılı genel amaçlı Kooperatifler Kanunu çıkarıldı.

Günümüzde kooperatifçiliği düzenleyen dört temel kanun bulunmaktadır:

1. 1163 Sayılı Kooperatifler Kanunu
2. 2834 Sayılı Tarım Satış Kooperatifleri ve Birlikleri Kanunu
3. 1585 Sayılı Tarım Kredi Kooperatifleri ve Birlikleri Kanunu
4. 1196 Sayılı Tütün Tarım Satış Kooperatifleri ve Birlikleri Kanunu

Bu kanunların işlevlerini, ekonomik kurallar, örneğin "Tütün Kurulu" gibi kurul yerine getirmektedir.

IV. SONUÇ

Kooperatifçilik, demokrasiye paralel olarak batı ülkelerinde gelişmiştir. Piyasada önemli bir paya sahip olduğundan kamu ve özel sektör yanında üçüncü sektör olarak adlandırılmaktadır. AB ülkelerinde tarımsal kooperatiflerin iş hacmi toplam tarımsal üretim değerinin %82'sidir.

Kooperatifçilik, karşılıklı dayanışmayı benimsediğinden sosyal ekonomiyi hayata geçirecek en önemli örgütlenme biçimidir. Küreselleşmeye karşı insanlığın göğüş dayanışmaya doğrudur. Onun için, Davos'ta 5 bin kişi toplanırken, sosyal forum 100 bin kişiyi toplayabilmektedir.

Türkiye'de kooperatifçilik 1950 yılına kadar hızlı ilerlemiş, sonra duraksamıştır. Tarım Kredi Kooperatifleri'nin bir kısmı IMF isteği doğrultusunda kapatılmıştır. Ayrıca Dünya Bankasının yapısal düzenleme isteği doğrultusunda 4572 sayılı kanun yürürlüğe konarak Tarım Satış Kooperatifleri tasfiye yoluna gidilmektedir. Yapısal düzenleme için Dünya Bankası, Türkiye'ye kredi vermiştir.

Birçok düzenlemeye, Anayasaya hükümler konulmuş olmasına karşın kooperatifçilik yeterince gelişmediği gibi, her geçen gün gerilemektedir.

Kooperatifçilik sosyal dayanışma ve iktisadi yardımlaşma açısından çok önemli işlevlere sahiptir. Refahı toplumun her katmanına dağıtmak suretiyle toplumsal barışın da teminatıdır. Geline nokta, Pankobirlik gibi kooperatifçilikte bir başarı modeli de önümüzde durmaktadır.

Kaynakça

1. Alaettin ÇEMİLİ, "Kooperatifçilik prensipleri", Kooperatifçilik Dergisi, Yıl 1.Sayı 1, 1 Kasım 1931, s. 17-20.
2. Celal BAYAR, "Milli Ekonominin Kuruluşu, Tekir Kooperatifleri " Belgelerle Türk Tarihi Dergisi, Sayı 24, 24 Şubat 1987, s.13-15.
3. Oğuz ÇATALOĞLU, Zirai İstihsal Kredi ve Değerlendirme Kooperatiflerinin Türkiye Kalınmasındaki Önemi, Karınca Matbaası, İzmir 1966, s.7.
4. Ayhan ÇIKIN, "Tarımda Dayatmacılık ve Kooperatifçilik" Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Dergisi, Sayı 55, Nisan 2003, s. 59-64.
5. Suat Bilge, Hukuk Başlangıcı Dersleri, Sevinç Matbaası, Ankara 1975, s.1.
6. Bilge Umar, Temel Hukuk Bilgisi, İstiklal Matbaası, İzmir 1975, s.7.

KOOPERATİFLERİMİZİN GENEL KURULLARI TAMAMLANDI

Malatya Pancar Ekicileri Kooperatifinin Olağan Genel Kurul Toplantısı 29 Ağustos 2015 tarihinde Malatya'da yapıldı. 2014 faaliyet yılı hesapları tasdik edildi. Yönetim Kurulu ve Denetçiler ibra edildi.

Uşak Pancar Ekicileri Kooperatifinin Olağan Genel Kurul Toplantısı 28 Ağustos 2015 tarihinde Uşak'ta yapıldı. 2014 faaliyet yılı hesapları tasdik edildi. Yönetim Kurulu ve Denetçiler ibra edildi.

Konya Pancar Ekicileri Kooperatifinin Olağan Genel Kurul Toplantısı 22 Ağustos 2015 tarihinde Konya'da yapıldı. 2014 faaliyet yılı hesapları tasdik edildi. Yönetim Kurulu ve Denetçiler ibra edildi.

Kayseri Pancar Ekicileri Kooperatifinin Olağan Genel Kurul Toplantısı 11 Ağustos 2015 tarihinde Kayseri'de yapıldı. 2014 faaliyet yılı hesapları tasdik edildi. Yönetim Kurulu ve Denetçiler ibra edildi.

Elbistan Pancar Ekicileri Kooperatifinin Olağan Genel Kurul Toplantısı 6 Ağustos 2015 tarihinde Elbistan'da yapıldı. 2014 faaliyet yılı hesapları tasdik edildi. Yönetim Kurulu ve Denetçiler ibra edildi. Yapılan seçim neticesinde; Halil Aslan, Cerbi Ceran, Ömer Çıkin, Muhsin Yılmaz ve Mehmet Aktaş Yönetim Kurulu Üyeliklerine seçildiler.

Ağrı Pancar Ekicileri Kooperatifinin Olağan Genel Kurul Toplantısı 2 Ağustos 2015 tarihinde Ağrı'da yapıldı. 2014 faaliyet yılı hesapları tasdik edildi. Yönetim Kurulu ve Denetçiler ibra edildi. Yapılan seçim neticesinde; Ahmet Evliyaoğulları, Halil Yaşar, M. Nuri Alpaslan, Mehmet Oktay ve Mehmet Emin Aydın Yönetim Kurulu Üyeliklerine seçildiler.

Burdur-Isparta Pancar Ekicileri Kooperatifinin Olağan Genel Kurul Toplantısı 29 Temmuz 2015 tarihinde Burdur'da yapıldı. 2014 faaliyet yılı hesapları tasdik edildi. Yönetim Kurulu ve Denetçiler ibra edildi.

Sivas Pancar Ekicileri Kooperatifinin Olağan Genel Kurul Toplantısı 23 Temmuz 2015 tarihinde Sivas'ta

yaşıldı. 2014 faaliyet yılı hesapları tasdik edildi. Yönetim Kurulu ve Denetçiler ibra edildi. Yapılan seçim neticesinde; Adil Çoşkun, Abdullah Hazırcı, Naim Polat, Hikmet Dalıkavak ve Emin Özkan Yönetim Kurulu Üyeliklerine seçildiler.

Çorum Pancar Ekicileri Kooperatifinin Olağan Genel Kurul Toplantısı 9 Temmuz 2015 tarihinde Çorum'da yapıldı. 2014 faaliyet yılı hesapları tasdik edildi. Yönetim Kurulu ve Denetçiler ibra edildi.

Kastamonu Pancar Ekicileri Kooperatifinin Olağan Genel Kurul Toplantısı 30 Haziran 2015 tarihinde Kastamonu'da yapıldı. 2014 faaliyet yılı hesapları tasdik edildi. Yönetim Kurulu ve Denetçiler ibra edildi.

Erzurum Pancar Ekicileri Kooperatifinin Olağan Genel Kurul Toplantısı 25 Haziran 2015 tarihinde Erzurum'da yapıldı. 2014 faaliyet yılı hesapları tasdik edildi. Yönetim Kurulu ve Denetçiler ibra edildi.

Muş Pancar Ekicileri Kooperatifinin Olağan Genel Kurul Toplantısı 24 Haziran 2015 tarihinde Muş'ta yapıldı. 2014 faaliyet yılı hesapları tasdik edildi. Yönetim Kurulu ve Denetçiler ibra edildi.

Erciş Pancar Ekicileri Kooperatifinin Olağan Genel Kurul Toplantısı 23 Haziran 2015 tarihinde Erciş'te yapıldı. 2014 faaliyet yılı hesapları tasdik edildi. Yönetim Kurulu ve Denetçiler ibra edildi.

Ankara Pancar Ekicileri Kooperatifinin Olağan Genel Kurul Toplantısı 17 Haziran 2015 tarihinde Ankara'da yapıldı. 2014 faaliyet yılı hesapları tasdik edildi. Yönetim Kurulu ve Denetçiler ibra edildi.

Samsun Pancar Ekicileri Kooperatifinin Olağan Genel Kurul Toplantısı 14 Haziran 2015 tarihinde Samsun'da yapıldı. 2014 faaliyet yılı hesapları tasdik edildi. Yönetim Kurulu ve Denetçiler ibra edildi.

Afyon Pancar Ekicileri Kooperatifinin Olağan Genel Kurul Toplantısı 3 Haziran 2015 tarihinde Afyon'da ya-

pıldı. 2014 faaliyet yılı hesapları tasdik edildi. Yönetim Kurulu ve Denetçiler ibra edildi.

Kırşehir Pancar Ekicileri Kooperatifinin Olağan Genel Kurul Toplantısı 26 Mayıs 2015 tarihinde Kırşehir’de yapıldı. 2014 faaliyet yılı hesapları tasdik edildi. Yönetim Kurulu ve Denetçiler ibra edildi.

Yozgat Pancar Ekicileri Kooperatifinin Olağan Genel Kurul Toplantısı 23 Mayıs 2015 tarihinde Sorgun’da yapıldı. 2014 faaliyet yılı hesapları tasdik edildi. Yönetim Kurulu ve Denetçiler ibra edildi. Yapılan seçim neticesinde Kürşat Arslan, Güzel Selvi, Hacı Arif Güngör, Adnan Erdoğan ve Soner Büyükgöz Yönetim Kurulu Üyeliklerine; Ahmet Kılıç, Osman Yücel ve Mehmet Kılıç da Denetim Kurulu Üyeliklerine seçildiler.

Turhal Pancar Ekicileri Kooperatifinin Olağan Genel Kurul Toplantısı 20 Mayıs 2015 tarihinde Turhal’da yapıldı. 2014 faaliyet yılı hesapları tasdik edildi. Yönetim Kurulu ve Denetçiler ibra edildi.

Dinar Pancar Ekicileri Kooperatifinin Olağan Genel Kurul Toplantısı 12 Mayıs 2015 tarihinde Dinar’da yapıldı. 2014 faaliyet yılı hesapları tasdik edildi. Yönetim Kurulu ve Denetçiler ibra edildi. Yapılan seçim neticesinde Nuri Öztürk, Mehmet Bulut, Halis Turunç, Veysel Topçu ve Bayram Güçlü Yönetim Kurulu Üyeliklerine seçildiler.

Ereğli Pancar Ekicileri Kooperatifinin Olağan Genel Kurul Toplantısı 6 Mayıs 2015 tarihinde Ereğli’de yapıldı. 2014 faaliyet yılı hesapları tasdik edildi. Yönetim Kurulu ve Denetçiler ibra edildi.

Bor Pancar Ekicileri Kooperatifinin Olağan Genel Kurul Toplantısı 5 Mayıs 2015 tarihinde Bor’da yapıldı. 2014 faaliyet yılı hesapları tasdik edildi. Yönetim Kurulu ve Denetçiler ibra edildi.

Alpullu Pancar Ekicileri Kooperatifinin Olağan Genel Kurul Toplantısı 28 Nisan 2015 tarihinde Alpullu’da yapıldı. 2014 faaliyet yılı hesapları tasdik edildi. Yönetim Kurulu ve Denetçiler ibra edildi.

Erzincan Pancar Ekicileri Kooperatifinin Olağan Genel Kurul Toplantısı 26 Nisan 2015 tarihinde Erzincan’da yapıldı. 2014 faaliyet yılı hesapları tasdik edildi. Yönetim Kurulu ve Denetçiler ibra edildi. Yapılan seçim neticesinde Bülent Dumlu, Mehmet Dalan, Oktay Efe, Galip Doğançay ve Hikmet Cantürk Yönetim Kurulu Üyeliklerine seçildiler.

Amasya Pancar Ekicileri Kooperatifinin Olağan Genel Kurul Toplantısı 20 Nisan 2015 tarihinde Amasya’da yapıldı. 2014 faaliyet yılı hesapları tasdik edildi. Yönetim Kurulu ve Denetçiler ibra edildi.

Adapazarı Pancar Ekicileri Kooperatifinin Olağan Genel Kurul Toplantısı 12 Nisan 2015 tarihinde Adapazarı’nda yapıldı. 2014 faaliyet yılı hesapları tasdik edildi. Yönetim Kurulu ve Denetçiler ibra edildi. Yapılan seçim neticesinde Ahmet Aya, Sebahattin Karasakal, Ferda Özten, Recep Şevket Kökçü ve Cevdet Sağlık Yönetim Kurulu Üyeliklerine; Serkan Yılmaz, Bayram Ali Büyükboz ve Mesut Kılıç da Denetim Kurulu Üyeliklerine seçildiler.

Akşehir-İlgın Pancar Ekicileri Kooperatifinin Olağan Genel Kurul Toplantısı 8 Nisan 2015 tarihinde Ilgın’da yapıldı. 2014 faaliyet yılı hesapları tasdik edildi. Yönetim Kurulu ve Denetçiler ibra edildi. Yapılan seçim neticesinde Yusuf Yazır, H.İbrahim Oral, Burhan Ballı, Galip Yavaş ve Ali Turan Yönetim Kurulu Üyeliklerine seçildiler.

Balıkesir-Bursa Pancar Ekicileri Kooperatifinin Olağan Genel Kurul Toplantısı 5 Nisan 2015 tarihinde Balıkesir’de yapıldı. 2014 faaliyet yılı hesapları tasdik edildi. Yönetim Kurulu ve Denetçiler ibra edildi. Yapılan seçim neticesinde Hasan Karahasanoğlu, Ramazan Ülker, Celal Bangür, Veli Alan ve Hüseyin Dağ Yönetim Kurulu Üyeliklerine seçildiler.

Eskişehir Pancar Ekicileri Kooperatifinin Olağan Genel Kurul Toplantısı 4 Nisan 2015 tarihinde Eskişehir’de yapıldı. 2014 faaliyet yılı hesapları tasdik edildi. Yönetim Kurulu ve Denetçiler ibra edildi. Yapılan seçim neticesinde Halil Ünal, Rafet Demirtaş, M.Dündar Ünlü, Sadi Aktaş ve Hasan Kırıkçı Yönetim Kurulu Üyeliklerine; Metin Tunaboy, Ali Rıza Koca ve İsmail Aktaş da Denetim Kurulu Üyeliklerine seçildiler.

Kütahya Pancar Ekicileri Kooperatifinin Olağan Genel Kurul Toplantısı 2 Nisan 2015 tarihinde Kütahya’da yapıldı. 2014 faaliyet yılı hesapları tasdik edildi. Yönetim Kurulu ve Denetçiler ibra edildi. Yapılan seçim neticesinde Ahmet Genç, Halil Çakır, Kenan Pınar, Bahattin Gümüş ve Kadir Özdemir Yönetim Kurulu Üyeliklerine; Hüseyin Baydar, İsmail Hakkı Benli ve Şaban Yel de Denetim Kurulu Üyeliklerine seçildiler.

BU ZAFER HEPİMİZİN!

★ 30 AĞUSTOS ★
Zafer Bayramınız kutlu olsun!

*"Hattı müdafaa yoktur, sathı müdafaa vardır.
O satıh bütün vatandır. Vatanın her karış toprağı,
vatandaşın kaniyla ıslanmadıkça terk olunamaz"*

K. Atatürk

Ulusal Kurtuluş Mücadelesi'nin zaferle sonuçlandığı 30 Ağustos günü pek çok anlamda başarı anlamı taşımaktadır. Tüm umutlarını yitirmiş bir ulusun, tüm dünyayı şaşırtan bir şekilde tanım yerindeyse küllerinden doğduğu gündür 30 Ağustos. Tüm dünyanın içine girdiği savaşın, sonu gelmez kayıpların içinden birlik duygusu ve vatan sevgisiyle zaferle ayrılan Türk ulusunun bayramıdır 30 Ağustos.

Vatana ait her parçanın can pahasına savunulduğu mücadele, 10 Ocak 1920'de İnönü mevzilerinde Yunanlılarla yaşanan şiddetli çarpışmaların ardından 1. İnönü Zaferi'nin kazanılmasıyla başarıya ulaşmaya başlamıştır.

1 Nisan'da 1. İnönü Zaferi'nin kazanılmasının ardından 23 Ağustos 1920 günü Yunan ordusu taarruza geçmiş ve Sakarya Meydan Muharebesi başlamıştır. 26 Ağustosta Başkomutan Mustafa Kemal Paşa'nın şu emri gelmiştir;

"Hattı müdafa yoktur, sathı müdafa vardır. O sath bütün vatandır. Vatanın her karış toprağı, vatandaşın kanıyla ıslanmadıkça terk olunamaz"...

İşte bu emir Türk milletinin kaderini değiştirmiş ve bağımsızlıktan ne pahasına olursa olsun vazgeçmeyen karakterini ortaya çıkarmıştır.

Atatürk'ün kendi sözleriyle anlattığı zafer, 30 Ağustos'un gelecekteki önemini, sıradan bir zaferin çok daha ötesinde bir ulusun var oluş mücadelesi oluşunu ortaya koymaktadır;

"Beş gün aralıksız geceli gündüzlü süren en büyük Meydan Savaşı'nın gerçek içeriği bugün verilen açıklamalardan fazla, yarın tarihin hakemleri tarafından, araştırmacıların inceleme araştırma ve kararları okunduğu zaman daha açık, daha belirgin bir şekilde anlaşılacaktır. Beni milletim, Türk milleti, güvenine lâıyk görerek bu hareketlerin başında bulundurdu. Bu görev ve işimin mutlu anısını duyularak sevinçle ve gururla saklıyorum.

Görevlerini milletin vicdanından gelen gerçek ihtiyacına, yalnız onun yüksek fikrine uygun olarak yapmış olanlara özel bir vicdan rahatlığı ile bugün önünüzde bulunurken duyduğum mutluluğu ifade edemem."

Her daim vizyonuyla fark yaratmış olan, yıllar boyunca dünyanın en iyi liderleri arasında gösterilen Atatürk'ün, 30 Ağustos'u hem Türk halkına zafer bahşetmesi yönünden büyük bir gururla hem de bu kıvanç dolu günün Türk milletine kendi gücünü göstermesi anlamında büyük bir önemle ele alması bizler için 30 Ağustos Zafer Bayramını çok daha değerli kılmaktadır.

Türk milletinin bağımsızlığını kazandığı, kendi gücünün ve birlik duygusunun farkına vardığı, tüm dünyanın şaşkınlıkla bir ulusun doğuşuna tanık olduğu 30 Ağustos Zafer Bayramı kutlu olsun!

EKONOMİK GÖSTERGELER

Temel Ekonomik Göstergeler

YIL	ÜFE %	TÜFE %	GSYH GELİŞME HIZI +/- (%)	İTHALAT (MİLYON \$)	İHRACAT (MİLYON \$)	İHRACAT'IN İTHALAT'I KARŞILAMA ORANI +/- (%)
2008	8,1	10,1	0,9	201.964	132.027	65,4
2009	8,9	6,4	-4,8	140.869	102.165	72,5
2010	8,8	6,4	8,9	185.544	114.104	61,4
2011	13,3	10,5	8,8	240.841	134.954	56,0
2012	2,4	6,2	2,1	236.545	152.462	64,5
2013	6,9	7,4	4,2	251.661	151.803	60,3
2014	6,4	8,2	2,9	242.177	157.614	65,1
2015	5,6 ⁽¹⁾	6,8 ⁽¹⁾	2,3 ⁽²⁾	88.538 ⁽³⁾	61.557 ⁽³⁾	69,5

(1) Bir Önceki Yılın Aynı Ayına Göre. (2003=100 Bazlı, Temmuz 2015)

(2) GSYH Ocak-Mart 2015 (Alıcı Fiyatları İle)

(3) 2015 (Mayıs)

TUİK

Dolar Kurları (Döviz Satış)

AYLAR	2013	2014	2015
Ocak	1,77	2,22	2,33
Şubat	1,78	2,21	2,45
Mart	1,81	2,22	2,58
Nisan	1,79	2,13	2,64
Mayıs	1,83	2,09	2,64
Haziran	1,89	2,12	2,70
Temmuz	1,93	2,12	2,70
Ağustos*	1,96	2,16	2,79
Eylül	2,02	2,23	-
Ekim	1,99	2,26	-
Kasım	2,02	2,23	-
Aralık	2,06	2,29	-

TCMB (Aylık ortalama kurlar.) (*) 10.08.2014

EURO Kurları (Döviz Satış)

AYLAR	2013	2014	2015
Ocak	2,35	3,02	2,72
Şubat	2,37	3,02	2,79
Mart	2,34	3,07	2,80
Nisan	2,34	2,94	2,85
Mayıs	2,37	2,87	2,96
Haziran	2,50	2,88	3,03
Temmuz	2,53	2,88	2,98
Ağustos	2,61	2,88	3,04
Eylül	2,69	2,85	-
Ekim	2,71	2,86	-
Kasım	2,73	2,79	-
Aralık	2,83	2,82	-

TCMB (Aylık ortalama kurlar.) (*) 10.08.2015

SEÇİLMİŞ KİMYEVİ GÜBRELERİN İÇ VE DIŞ FİYATLARI (10.08.2015)

(1 ABD \$ = 2,79)

ÜRÜNLER	CİNSİ	İÇ FİYATLAR (*)		DIŞ FİYATLAR \$ / TON	
		TL / TON	\$ / TON	İTHAL TL / TON	BORSA FİYATI \$ / TON
DAP Gübresi (*)	(18.46.0)	1,890	677,4	1,381	494 FOB
Üre	(46.0.0)	1,080	387,0	742,1	266 FOB
Amonyum Nitrat	(%33)	840	301,0	541,3	194 FOB

Pankobirlik / Üretici Kuruluşlar / İthalatçı Kuruluşlar

(*) İç Fiyatlar KDV + nakliye dâhil/ Dış Fiyatlar DAP "Baltık" (yurt dışı nakliye, gümrük vergileri ve komisyonu, banka komisyonu, liman hizmetleri, torbalama, ambar kiralari, tahmil tahliye sigorta, yurt içi nakliye, KKDF ve KDV hariç.) Üre %46 "YUZHNY" A.Nitrat %33 Kara Deniz, Gübre Borsa fiyatlandır.

Bazı Ürünlerin Uluslararası Mal Fiyatları

MALLAR	BİRİM	YILLIK ORTALAMALAR			AYLIK ORTALAMALAR	
		2013	2014	2015 ^{(Q1) (1)}	NİSAN 2015	MAYIS 2015 ⁽¹⁾
TARIM						
Buğday ABD	\$/mt	312,2	322,1	238,8	223,3	215,2
(Kırmızı - Sert)	\$/mt	259,0	213,9	174,2	172,1	166,3
Mısır	\$/mt	518,9	409,6	406,6	392,4	382,4
Pirinç	Cts/lb	183,6	195,5	216,6	214,4	199,2
Sığır Eti	Cts/kg	265,6	222,2	291,2	290,7	131,8
Çay (Londra)	Cts/lb	90,4	90,4	68,8	71,7	72,9
Pamuk						
METALLER						
Bakır	\$/mt	7.331,5	6.795,3	5.833,2	6.042,1	6.294,8
Alüminyum	\$/mt	1.846,7	1.800,2	1.802,1	1.819,2	1.804,0
ENERJİ						
Ham Petrol (Brent)	\$/Varil	108,8	109,8	54,0	59,4	64,6

DPT Uluslararası Para Fonu

^(Q1) Yılın 1. Çeyrek Dilimi.

⁽¹⁾ Temel Mallar İndeksi Geçicidir.

\$ = U.S. dolar, Cts = 1/100 U.S. doları, bbl = Varil, gl = Galon, lb = Libre = 0.454 Kg , mt = Metrik ton (ton)

DÜNYA ŞEKER BİLANÇOSU

AĞUSTOS 2015

1000 ton, ham değer.

ŞEKER	2014/15	2013/14	2012/13	2011/12
Üretim	182,89	181,48	183,61	175,05
Tüketim	182,24	175,75	173,03	168,06
İthalat	55,92	52,87	55,29	52,67
İhracat	56,64	57,14	56,44	53,28
Yıl Sonu Stoku	76,34	75,84	75,20	65,30
Stok – Tüketim (%)	41,85	42,91	43,46	38,85

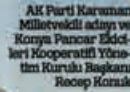
Kaynak: ISO 2014

DÜNYA ŞEKER BORSA FİYATLARI
LONDRA BORSASI No:5
Yıllık Ortalama Şeker Fiyatları
(US \$ / Ton

YILLAR	LONDRA
1998	255,33
1999	200,48
2000	221,73
2001	248,92
2002	228,20
2003	213,75
2004	212,37
2005	275,61
2006	358,50
2007	321,40
2008	394,00
2009	485,46
2010	605,77
2011	489,24
2012	585,67
2013	489,24
2014	453,95
2015	352,30

(*) Mayıs 2015 Ort.

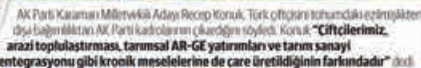
Kaynak: Investing.com

Konya Seker'in tıttetimin, isleme, pazarlama ve çevreye duyurulishi ile Türkiye için bir rol model olduğunu belirtiren Recep Komut, "Sistem Türkiye'ye enerji veriyor. Oyle bir coğrafyadayiz ki, tarimsal arazi noktadinda diin-yanin en verimli topraklarindayiz. Endemik cestitlik bakımından, günışnelene gıtnil ve klıma özelliklerini dıktate aldığımız zaman alıyapımız son derece zengin. Bu konuda da çok iyi bir tecrübemiz var. Şimdi mesele bunu dünyaya iyi pazarlamakta. Katma değeriini oluşturmaktadır. Bu işi de biz çok iyi biliyoruz. Yukı olmak değıl almak için geliştirebiliriz. Dünya artık bizi kopyalamaya çalıyıyor. Bunun tek bir nedeni var. Biz bu işi biliyoruz ve Türkiye geleneine yaymak istiyoruz" dedi.

[illegible][illegible]

**Dünyanın
en bereketli
topraklarında terk
edilmişlik havasını
AK Kadrolar
bahara çevirdi**

[illegible]

WALLA JINA GURUKHAN
DOODHIAH GURUKHAN

**43 VILDA FÄRMLIG HÄSK,
MILYBBI DOLLARA CHARTER**

Diverse species, typically solitary
 individuals, are usually attracted to
 gathering locations present in the
 habitat. "Although individuals
 frequently interact, interactions are
 not necessarily positive or negative."
 In addition, the authors state that
 "aggregations of the same species
 are not necessarily the same as
 aggregations of different species."
 (p. 10)

[illegible]

Interdisziplinäre heißt immer auch interdisziplinäre Forschung. In der Interdisziplinäre Forschung arbeiten Wissenschaftler aus verschiedenen Disziplinen zusammen, um ein gemeinsames Ziel zu erreichen. In der Disziplinäre Forschung arbeiten Wissenschaftler aus verschiedenen Disziplinen zusammen, um ein gemeinsames Ziel zu erreichen. In der Disziplinäre Forschung arbeiten Wissenschaftler aus verschiedenen Disziplinen zusammen, um ein gemeinsames Ziel zu erreichen.

Basından

Son yıllarda büyük sıçrama yaptı

Şeker üretiminde ezberleri bozdu

Konya'dan en büyük 5 şeker fabrikasından biri olmaya hedefleyen Konya Şeker, 2000'li yılların başında büyük sıçrama yaptı. Konya Fırtına Çikleti Kooperatifi Başkanı Recep Kömür, "Üretimde ezberleri bozduk" dedi.

Üretimde ezberleri bozduk. Son yıllarda büyük sıçrama yaptı. Konya Şeker, 2000'li yılların başında büyük sıçrama yaptı. Konya Fırtına Çikleti Kooperatifi Başkanı Recep Kömür, "Üretimde ezberleri bozduk" dedi. Kömür, "2000'li yılların başında büyük sıçrama yaptı. Konya Şeker, 2000'li yılların başında büyük sıçrama yaptı. Konya Fırtına Çikleti Kooperatifi Başkanı Recep Kömür, "Üretimde ezberleri bozduk" dedi.

SABAH

Sabah'ın hikayesi Türkiye'nin hikayesidir. Sabah'ın hikayesi Türkiye'nin hikayesidir. Sabah'ın hikayesi Türkiye'nin hikayesidir. Sabah'ın hikayesi Türkiye'nin hikayesidir.

Son 10 yılda 35 üretim tesisine sahip olduk

Son 10 yılda 35 üretim tesisine sahip olduk. Konya Şeker, 2000'li yılların başında büyük sıçrama yaptı. Konya Fırtına Çikleti Kooperatifi Başkanı Recep Kömür, "Üretimde ezberleri bozduk" dedi.

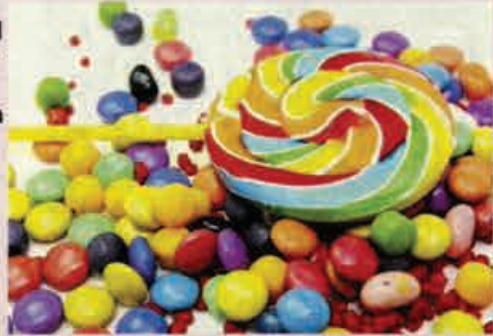
EZBERLERİ BOZDUK

Ezberleri bozduk. Konya Şeker, 2000'li yılların başında büyük sıçrama yaptı. Konya Fırtına Çikleti Kooperatifi Başkanı Recep Kömür, "Üretimde ezberleri bozduk" dedi.

Doğal olmayan şeker ömrü kısaltıyor

Kamuoyunda NBS olarak bilinen nişasta bazlı şekerler (glükoz, früktoz vb.) son dönemlerde bilinçsiz olarak yaygınlaşmaya başladı. Bu da tartışmaları beraberinde getirdi. Günümüzde satışa sunulan hemen her tatlı yiyecek ve içeceğin içinde tatlandırıcı olarak normal şeker yerine mısır şurubu kullanılıyor. Utah Üniversitesi, doğal şeker olan pancar yerine mısırdan elde edilen nişasta bazlı şeker kullanımının (NBS) yaşam süresini kısalttığını tespit etti. Aynı araştırmada

NBS'nin kısırlığı artırdığı da görüldü. Dişi fareler üzerinde yapılan denemelere göre, mısır şurupları ile beslenen farelerin sofra şekeri (sakaroz) ile beslenen farelerin sofra şekeri (sakaroz) ile beslenen farelere göre yaşam sürelerinin 1, 87 kat kısaltıldığı ve üretkenliklerinin azaldığı belirlendi.

Şükrü Hatun

Sosyal Demokrasi Topik Editörü

NIŞASTA BAZLI ŞEKER (NBS) KOTASINI ARTTIRMAK NE ANLAMA GELİYOR?

Şekerin en büyük tüketici olan nişasta bazlı şeker (NBS) kotasını arttırmak ne anlama geliyor? Şekerin en büyük tüketici olan nişasta bazlı şeker (NBS) kotasını arttırmak ne anlama geliyor? Şekerin en büyük tüketici olan nişasta bazlı şeker (NBS) kotasını arttırmak ne anlama geliyor?

İstanbul Anadoluhisari'de

ŞEKER PANCARI DURURKEN GLUKOZ NİYE?

Seydi Dr. Ceyhan Bulut'un gövdesiyle yazan şekerle oynayalım. Kendine tezekkür edelim. Türkiye seçimine kilitlenmiş 3 Haziran'da Resmi Gazete'de yayımlananak Nişasta Bazlı Şeker olarak bilinen NBS üretimi kotası yüzde 30 oranında arttırıldı. Ziraat Mühendisi Özdemir (ZMO) Genel Başkanı Özdemir Güngör, seçime ilişkin alternatifin ve yan sektörlerin olumsuz etkileyeceğini belirterek, "Üretimde pancar çiftçisinin en büyük kaynağı. AB'nin pancar, AB'de ve Arjantin'in mısır üreticilerine ve çöktürücü agra-sarıya tekelimize aktarıldı" açıklamasında bulundu.

İle zeminler dünyının önde gelen pancar üreticileri arasında olan Türkiye'de 1998 yılında 22 milyon ton olan şeker pancarı üretimi 2014 yılında 17 milyon tona geriledi. Çiftçi sayısı ise 450 binden 130 binden fazla oldu. Bunun üstüne bir de şeker pancarına alternatif olan Nişasta Bazlı Şeker (NBS) üreticilerine yönelik olarak arttırılan şeker pancarı üreticisinin kabullenişine geldi. BAKANLIK YÜRÜRLÜĞÜNDEN GLUKOZ LÖBİSİNE YÜZDE 30 KOTAYI ARTTIRDI Türkiye seçim tartışmalarına odaklanırken, 3 Haziran'da Resmi Gazete'de yayımlanan Bakanlık Kurul Kararı ile NBS üretimi için 250 bin ton olarak belirlenen kota yüzde 30 oranında arttırıldı. Konya'da ilçe başına 300 ton, Ziraat Mühendisi Özdemir (ZMO) Genel Başkanı Özdemir Güngör, stratejik bir ürün olan şeker pancarının Türkiye'nin ve ekonomisinin açısından milliyetçilik alanına ve bilyonlar dolar ve geleceği anlamına taşıdığı önemle dikkat çekerek, "Tüm güncel ile şeker pancarından yapılan kısıtlamaları gözden geçirmeli ve şeker pancarını bütçemize katmamalıyız" dedi. Ancak, ülkemizin, çiftçisinin çıkarı değil, seçime panzehirini sürdürebilmesi üretimi değil, toplama sağladığı, doğal şeker yedekleri ile ilgili olduğu. Pancar seçime alternatif bir ürün olarak bilinen kota arttırılması tarifi seçime panzehirini şeker pancarının üretimini desteklediği yönünde olumsuz etkileyeceğini kaydedildi.

Her yıl kamuda bile AB ortalamasının çok üzerinde üretim kotası verilen NBS'lerin kotasının daha da arttırılması pancar şekeri sanayi ve pancar üreticilerinin olumsuz yönde etkileyeceğini (görüldü) diye belirtti.

TÜRKİYEDEKİ NBS KOTASI AB'DEN ÜÇ KAT FAZLA Türkiye'nin yüzde 1,3'tük pancar şeker pancarı üretiminde Brezilya, Hindistan ve Çin gibi ülkelerden sonra dünyada 15. sırada yer aldığı anlaşıldı. ZMO Başkanı Güngör, "Türkiye'de 300 bin hektar alanda şeker pancarı ekiliyor. 1998 yılında 22 milyon ton olan şeker pancarı üretimi, 2014 yılında 17 milyon tona geriledi. Çiftçi sayısı da 450 binden 130 binden düştü. Burada amaç, şeker fabrikalarının kapatılmasını önlemektir."

Şeker pancarının son 10-12 yıl içerisinde yapılan 2,5 milyon tonluk üretim daralmasını hayvancılığa yansımaları, 6,5 milyon ton yağ pancarı kütlesi ve 900 bin ton mısır kütlesi kullanımının çekilmesi olumsuz NBS kota oranlarının ülkemizde AB ülkelerine oranla yaklaşık 3 kat oranında fazla uygulanmaması sadece et üretimine olumsuz yansımaları yaklaşık 250 bin tondur" açıklamasında bulundu.

ŞEKER ACIĞI AB'DEN İTHAL EDİLEBİLİR KAPATILACAK Bir yandan şeker pancarı üretimini koruyarak, diğer yandan da çiftçilerin üretimini sürdürebilmesi sonucu ortaya çıkacak olan şeker açığını ihracat geri döndürme ile desteklendiği (daha "daha" şeker üretken ülkelerden ve özellikle AB'den ithal ederek kapatılacağını) alım çizen Güngör, açıklamasında ayrıca şunları da belirtti:

Şeker-İş Sendikası
Genel Başkanı İsa Gök:

“Türkiye’nin şekerleriyle oynanıyor”

Türkiye Gıda ve Şeker Sanayi İşçileri Sendikası Genel Başkanı İsa Gök, Türkiye’nin şekerleriyle oynandığını ifade etti. Konuyla ilgili açıklamalarda bulunan Gök, bundan birkaç ay önce Türkşeker’in 1 milyon 100 bin ton şeker stoğuna rağmen “şeker açığı var” diyerek sektörde kaos ortamı oluşturan ve beraberinde 80 bin ton ‘C’ şekerini ithalatına izin veren Şeker Kurumu’nun, bu sefer de ülkede şeker açığının bulunmadığını ve ithalata ihtiyaç olmadığını, dolayısıyla mevcut şeker stoklarının ihtiyacı karşılamaya yeterli olduğu açıklamalarıyla sektörde adeta güneş çarpması etkisi oluşturduğunu söyledi.

Şeker Kurumu’nun her zaman ki gibi meşrebine ve mayasına göre hareket ettiğini kaydeden Gök, “Kuruluş amacı şeker sektörünü korumak ve

kollamak olan Şeker Kurumu yetkililerinin şeker sektörünün ruhuyla bağdaşmayan çelişkili açıklamalar yapmaktadırlar. Şekerde stok oyunlarının sergilenmektedir. Şeker açığı iddialarının bir takım lobiler tarafından ithalatının önünün açılması yönünde spekülasyon amaçlı ortaya atılmaktadır” dedi.

Şeker sektörünün çıkar çevrelerinin oyununun bir parçası yapılmak istediğine işaret eden Gök, şunları söyledi:

“Türkiye’nin şekerleriyle istediği gibi oynayacaklarını zanneden bu tür zihin fukarası girişimlere başta pancar üreticisi ve şeker işçisi olmak üzere sektörden ekmek yiyen milyonlarca insan asla müsaade etmeyecektir. Türkiye’nin öncelikle yapısal ve sosyal politikalarını planlı ve doğru bir şekilde uygulayarak eksiklerini gidermesi ve si-

yasiler ile üreticilerin birlik olup ülke tarımını korumaları ve geliştirmeleri gerekir. Şekerde ithalat yapmanın en büyük nedeni aslında şekerde sağlam bir politika belirlenememesinden kaynaklanmaktadır. Artık bundan sonra şeker sektörüyle duyguyu bağını, gönül rabitasını ve sadakat hissinin kopartan, kendi içinde birçok tutarsızlığı ve tartışılacak yönü olan, her türlü izahtan vareste olanlarla değil, topağı, geleceği ve ülkesi için çalışıp üreten nasırlı ellerin sözüne kulak verilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda hızlı ve etkin biçimde kamu örgütlenmesine azami derecede ihtiyaç bulunmaktadır. Bu manada şeker fabrikalarının özelleştirilme sürecinde önerdiğimiz model, işçi-üretici ve devletin içinde olduğu modeldir.” İHA /BAYRAM KILIÇER

Konya Şeker 18 milyon ağaç dikti

KONYA Pancar Ekicileri Kooperatifi Yönetim Kurulu Başkanı Recep Konuk’un talimatları doğrultusunda pancar tarlalarında su kuyularının etrafına dikilen fidanlarla başlayan ağaçlandırma çalışmalarında Konya Şeker’in diktiği fidan sayısı bugün 18,3 milyona ulaştı. 2002 yılında Konya nüfusu kadar fidan hedefiyle ağaçlandırma projesini başlatan Konya Şeker A.Ş. bu hedefi kısa sürede gerçekleştirerek, yeni hedefini Türkiye nüfusu kadar fidan dikmek olarak belirledi. Bu hedef kapsamında 2015 yılı Mart ayı sonu itibarıyla toprakla buluşturulan fidan sayısı 18,3 milyona yükseldi. Son rakamlara göre Konya Şeker A.Ş. 78 milyon nüfusa sahip Türkiye’de her 4 kişiden biri adına ağaç dikmiş oldu.

Biz korktukça o büyüyor: Nişasta bazlı şeker

BÜYÜKŞEHİRDE yaşayan insan için sağlıklı kalmaya çalışmak bir mücadeledir. “Trafiğe, kalabalığa, stres, hareketsizliğe, işlenmiş gıdalara, inşaat gürültüsüne, hava kirliliğine, beton sıcaklığına, yeşilsizliğe” gün geçtikçe daha fazla etki ediyor yaşamımıza. Hal böyle olunca temeli sağlam atılmış bir beden sağlığını çocuklarımız için sağlamamak da zorlaşıyor. Yukarıda saydığım unsurlardan bir tek hareketsizlik ve işlenmiş gıdalarla savaşabiliyoruz kendi çapımızda. Lakin dışarıdan hiç de destek görmeyen, hatta köstek girerken bu savaşta Don Kişot ve yekedöğmenlerine benziyoruz.

Doğduğundan beri öğrendiğimiz paketli gıdalardan uzak tutmaya çalışıyoruz. Kutuda meyve suyu, krakerler, çipsler filan derken başarılı olduk sayılır ama çikolata, etiket baliyeliği konusunda epeyce geliştik. Ne zaman paketli bir şey almaya mecbur kalsam etiketini didikliyorum. Çeşit çeşit katkı maddeleri arasında bana en korkuncu gelenlerden biri NBS’ye glikoz, fruktoz şurubu veya

mısır şurubu ya da nişasta bazlı şeker. Etikette bunu görürsem bizim oğlana, “Bu sağlığınıza zararlı, yiyemeyiz” diyorum. Hatta geçenlerde bir uçak seyahatinde servis edilen “ev usulü” kelin etiketinde yazdığı için Uzak’ı ağlatmak pahasına yemesine izin vermedim. Abartıyor muyum sizce? Hiç şarımam.

İÇİNDE MISIR ŞURUBU VAR MI?

Şeker, pancardan da üretilse yine vücut için faydalı bir şey değil ama konu nişasta bazlı şeker olduğunda zararları saymakla bitmiyor. Doğal şekere göre çok daha ucuz olduğu ve daha fazla dayandığı için üreticiler tarafından tercih edilen bu maddeyi karaciğerimiz algılayamıyor ve bu yüzden beyne tokluk hissi gönderemiyor. Bu da insanı sürekli yemek yeme ihtiyacı uyandırıyor. Ayrıca karaciğerin içinde parçalanıp enerjiye dönüştürmediği için vücut bunu yağ olarak depoluyor.

Mısır şurubu tokluk hissi yaratmamanın yanı sıra obezite, diyabet, kalp rahatsızlıkları,

pankreas kanseri, kolesterol gibi birçok hastalığa giden yolda başında duruyor. Çocuk Hastanesi Oakland Araştırma Enstitüsü tarafından yapılan bir araştırmada, bağışıkların glikoz şurubunu emmek için daha fazla enerji harcadığı, bu enerjiyi de bağışıklığın bütünlüğünü korumak için kullandığı enerjiden aldığı bulundu. Bu durumun kötü bir rahatsızlığın ortaya çıkmasına sebep olduğu ortaya çıktı. Sadece paketli gıda üreticilerinin değil tatlarcıların, pastacıların da kullandığı bir malzeme bu. Artık hiç almıyorum, ama kork yolda bir kutu baklava alacak olursam aldığım yene mülaka soruyorum, “İçinde mısır şurubu var mı?” diye.

HİPERAKTİVİTE VE İŞLENMİŞ ŞEKER İLİŞKİSİ

Beslenme uzmanı Kelly Dorfman, kendisine hiperaktivite tanısıyla başlayan çocukların beslenmelerinden işlenmiş şekerli gıdaları çıkartarak tedavi ettiğini anlatıyor. Dorfman, şeker tüketimi ile hiperaktivitenin

eskiyi dayanan sorunlu bir ilişki olduğunu; tükettikleri şeker miktarı azaltılan çocuklarda saldırgan ve agresif davranışların önemli ölçüde azaldığını araştırmaları kanıtlandığını belirtiyor. Dorfman, “Çok miktarda işlenmiş, ambalajlanmış, bol kalorili, besin değeri düşük gıda tüketen çocuklar, ihtiyaçları olan temel besinleri alamıyorlar. Şekerin kalorisi yüksektir, fakat besin değeri sıfırdır. Bu demektir ki tüketilen her bir şeker, protein, yağ, vitamin ve mineral içeren (yani çocukların büyümek ve gelişmek için ihtiyaçları olan) besinlerin yerini işgal eder. Beslenmenin % 20’si şekerden oluşuyorsa bedensel ve zihinsel kapasiteniz % 80’dir” diye ebeveynleri uyarıyor.

BİLİM ‘ZARARLI’ DİYOR, YASA ARTIRIYOR

Haziran ayı başında Bakanlar Kurulu tarafından 2014-2015 yılında nişasta bazlı şekerler için 250 bin ton olarak belirlenen kota yüzde 30 oranında arttırıldı. Şeker-İş Sendikası’nın verilerine göre, Avrupa’da kişi başına 1 kg’nın altında NBS düşerken Türkiye’de bu miktar 4 kg’ı geçiyor. Fransa, Hollanda ve İngiltere’de NBS hiç üretilmezken Almanya’da bu oran pancar şekerinin yüzde 1,9’una geçmiyor. Buna göre, 300 milyon kişilik olan 15 AB ülkesinde toplam 300 bin ton olan NBS üretim izni, 70 milyonluk Türkiye’de 325 bin tona yükseldi. Vellusla sigara, obezite, alkol gibi insan sağlığına zararlı maddelere savaş açması gibi görünür yöneticilerimiz, konu NBS’ye geldi mi cömertçe kotaları arttırıyor. Bize de yurtdışından işlenmiş şeker sipariş etmek, çocuklarınıza sürekli “Onu yiyemeyiz, bunu yiyemeyiz” demek düşüyor.

A photograph of a hydroponic grow room. In the foreground, a long white tray is filled with numerous green leafy plants growing in a brown substrate. Above the plants, several black track lights are mounted on a white ceiling, casting a bright light on the foliage. The background is a plain white wall.

Doğal olmayan üretim yolları
TARIMIN GELECEĞİNİ SÖNDÜRMEYE
ve doğal olmayan gıda
İNSAN HAYATINI SÖNDÜRMEYE
hizmet eder.

Topraktan
Sanayiye
**Büyüyen
Türkiye**

